

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Ailəsi kişini yandırılıb külünü Kür çayına atdı və ... toy etdi
yazısı səh.14-də

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 8 dekabr 2016-cı il Cümə axşamı № 273 (6594) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

Parlamentdə deputatlar hökumətə qarşı

Tarif Şurası topa tutuldu; Yevda Abramov villaları, sürüləri olan məmur oliqarxları da hədəfə aldı

yazısı səh.5-də

Azərbaycanla Ermənistan böyük barışa hazırlanır?

yazısı səh.9-də

Maaşlar azı 25 faiz artırılmalıdır - ekspertlər təklif verirlər

yazısı səh.4-də

Azərbaycan xaricə pulköçürmə qaydalarını dəyişdi

yazısı səh.8-də

"Reket jurnalistlər" cəzalandırılır, bəs sonra...?

yazısı səh.8-də

Demokratiyasız iqtisadi inkişaf mümkündür, amma...

yazısı səh.4-də

Yüksək vəzifəli məmurların danışmaq xofu...

yazısı səh.6-də

Öldürücü arıqlama dərmanları və çiçəklənən "dietoloq biznesi"

yazısı səh.15-də

Bankların vətəndaşları məhkəməyə verməsinin effekti olacaqmı...

yazısı səh.7-də

Prezidentlərin siyasətdən kənar planları

yazısı səh.13-də

İcra hakimiyyətlərinin ləğvi reallaşır-vilayətlər, yoxsa quberniyalar...

yazısı səh.10-də

Fransadan anti-Azərbaycan gedisi - həmsədrliyə həqarət

BAKI VƏ PARİS ARASINDA SİYASİ

QALMAQAL - ETİRAZ NOTASI OLACAQMI?

Separatçıların dostu Fransada yüksək dövlət postuna gətirildi; Azərbaycandan reaksiya gecikmədi; Qarabağ məsələsində neytral vasitəçiliyə iddia edən Fransanın daxili işlər naziri ölkəmizə buraxılmayacaq...

musavat.com
Rəgrül İsmayil

yazısı səh.8-də

ABŞ Azərbaycanı Rusiyanın təzyiqlərindən qoruma öhdəliyini götürdü

Dövlət Departamenti ölkəmizə maliyyə yardımlarını artıracaq; amma vəsaitlərin "beşinci kolon"a ötürülməsi təhlükəsi də var yazısı səh.3-də

Vahid Əhmədov:
"Prezidentin imzaladığı "yol xəritələri" ilə bağlı prosesə xarici mütəxəssislər də cəlb edilib"

yazısı səh.6-də

Etibar Əliyev:
"Məktəblər repetitorlar üçün məkana çevriləcəksə, təhsil mühiti ikiqat bərhad vəziyyətə salınacaq"

yazısı səh.13-də

Elxan Süleymanov:
"Erməni lobbisinin ölkəmizə qarşı növbəti təxribatı iflasa uğradı..."

yazısı səh.11-də

8 dekabr 2016

Prezident Ağdamın işğalda olmayan ərazilərinin inkişafına 3 milyon manat ayırdı

Prezident İlham Əliyev "Ağdam rayonunun sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsinə dair əlavə tədbirlər haqqında" sərəncam imzalayıb.

"Report"un məlumatına görə, sərəncamda bildirilir ki, son illərdə Ağdam rayonunun işğal altında olmayan 90 mindən çox əhalinin məskunlaşdığı 44 yaşayış məntəqəsində müxtəlif dövlət proqramları çərçivəsində geniş tikinti-bərpa və abadlıq-quruculuq işləri görülmüş, Olimpiya İdman Kompleksi, rayon mərkəzi və uşaq xəstəxanaları, doğum evi, Bayraq muzeyi tikilmiş, Ağdam Dövlət Dram Teatrının binası əsaslı təmir olunmuş, 6600-dən çox ailə üçün 18 yeni qəsəbə salınmış, 18 ümumtəhsil və 3 musiqi məktəbi, 15 tibb müəssisəsi, 13 klub inşa edilmiş, ümumi uzunluğu 42 kilometr olan kəndlərarası avtomobil yolları yenidən qurulmuş, qaz, elektrik, içməli su xətləri çəkilmiş, əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatının yaxşılaşdırılması üçün 57 ədəd subartezian quyusu qazılmış, digər mühüm infrastruktur layihələri yerinə yetirilmişdir.

Bu istiqamətdə aparılan işlərin davam etdirilməsinin vacibliyini və vətəndaşların müraciətlərini nəzərə alaraq, Ağdam rayonunun sosial-iqtisadi inkişafının sürətləndirilməsi məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndini rəhbər tutaraq qərara alıram:

1. Ağdam rayonunda yeni əkin sahələrinin suvarma suyu ilə təminatı və qəzalı vəziyyətdə olan müxtəlif sosial təyinatlı binalarda müvəqqəti məskunlaşmış məcburi köçkün ailələrinin mənzil-mişəet şəraitinin yaxşılaşdırılması məqsədi ilə Azərbaycan Respublikasının 2016-cı il dövlət büdcəsində nəzərdə tutulmuş Azərbaycan Respublikası Prezidentinin ehtiyat fondundan Ağdam Rayon İcra Hakimiyyətinə 3,0 (üç) milyon manat, o cümlədən 36,7 min nəfər əhalisi olan 15 yaşayış məntəqəsində 30 ədəd subartezian quyusunun qazılması üçün 2,0 (iki) milyon manat, 8 yaşayış məntəqəsində yerləşən, qəzalı vəziyyətdə olan müxtəlif sosial təyinatlı 9 binada müvəqqəti məskunlaşmış 20 məcburi köçkün ailəsinə fərdi yaşayış evlərinin tikintisi üçün 1,0 (bir) milyon manat ayrılıb.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi bu Sərəncamın 1-ci hissəsində göstərilən məbləğdə maliyyələşməni təmin etsin.

Aeroporta gedən yolun bir hissəsi bağlanacaq

Aeroport yolu bağlanacaq. Bu barədə virtualaz.org-ə "Azəravtoyol" ASC-nin mətbuat xidmətindən məlumat verilib. Bildirilir ki, aparılacaq profilaktik təmir işləri ilə əlaqədar olaraq 9 dekabr 2016-cı il tarixindən Zığ-Hava limanı avtomobil yolunun (beton yol) Heydər Əliyev Beynəlxalq Hava Limanı istiqamətində 3 hərəkət zolağından 2 zolaq hərəkət üçün qısa müddətlik bağlanacaq.

Sözügədən profilaktik təmir işləri yolun 15-ci km-də aparılacaq. Avtonəqliyyat vasitələrinin maneəsiz hərəkəti 1 hərəkət zolağı ilə təmin olunacaq.

"Qaya Mətbuat Yayımı" MMC!

- **İstənilən qəzet və jurnallar həm də sərfəli qiymətə:**
- Əgər siz qəzet və jurnalların rahatlıqla evinizə və ya ofisinizə çatdırılmasını;
- Mətbuatı aldıqdan sonra abunə haqqını ödəmək və bu ödənişin formasını sərbəst seçmək hüququndan istifadə etmək;
- Tirajınızda lazım gəldikdə dəyişikliklər etmək;
- Ən başlıcası ayda 26 dəfə nəşr olunan "Yeni Müsavat" - 0.60 AZN və bundan əlavə 2500 adda yerli və xarici nəşrlər.**
- Abunə yazılmaq üçün uzatma getmək lazım deyil.
- Telefonla zəng etməyiniz kifayətdir: Bakı şəh. 564-63-45; 598-35-22**
- Respublikanın digər böyük şəhərlərinə də abunə qəbul olunur.

"KİVDF-yə ayrılan vəsait 1 milyon manat artırılmalıdır"

Əflatun Amaşov: "Reklamı və heç bir gəliri olmayan, amma həmişə peşəkarlıq və vətənpərvərlik umulan bu biçarələr bəs nə ilə yaşamaladırlar?"

M illi Məclisin deputatı, Mətbuat Şurasının sədri Əflatun Amaşov dekabrın 7-də parlamentdəki büdcə müzakirələri zamanı elektorn KİV-lərə - aparıcı saytlara da dövlət büdcəsindən vəsait ayrılmasını təklif edib.

Ə.Amaşov xahiş edib ki, büdcə layihəsində bezi sahələr üzrə xərclər azaldılsa da, bu, media sektoruna şamil olumasın. Deputat KİV-in inkişafına Dövlət Dəstəyi Fondu üçün gələn ilin büdcə layihəsində nəzərdə tutulan 4 milyon manatın 5 milyona çatdırılmasını təklif edib.

Mətbuat Şurasının sədri qeyd edib ki, həmin 1 milyon manat hesabına hazırda normal fəaliyyət göstərən 30-dək ciddi xəbər saytına dövlət dəstəyi göstərmək olar.

Ə.Amaşov jurnalistlərinin ölkədə ictimai fikrin formalaşmasında və ölkənin dünyada təbliğində mühüm rol oynadığını deyərək bildirib ki, bu sahə ilə bağlı qənaət rejiminə keçilməlidir: "Son 1 ildə istər qəzet kağızı, istərsə də çap xərcləri kifayət qədər bahalaşmış. Ümumilikdə KİV-lərin satışı çox zəifdir, reklamlardan gələn gəlirləri də kifayət qədər aşağıdır. 2016-cı ildən ölkəyə gətirilən qəzet kağızlarına ƏDV-nin tətbiqinə də başlanılıb. Bütün bunlar vəziyyətə neqativ təsir göstərir. Hazırda in-

ternet media da ictimai fikrin formalaşmasında əsas vasitəyə çevrilib. Azərbaycanda 30-dək xəbər portalı normal qaydada fəaliyyət göstərir. Gələcəkdə bu rəqəmin artacağı istisna deyil. Buna görə də bu tip media vasitələrinin nəzərə alınması vacibdir. Ümumiləşdirmə apararaq təklif edirəm ki, KİVDF-yə ayrılmış 4 milyon manat vəsait artırılıb. Məhz internet medianın maliyyələşdirilməsi üçün ən azı 1 milyon manat ayrılmalıdır. Reklamı və heç bir gəliri olmayan, amma həmişə peşəkarlıq və vətənpərvərlik umulan bu biçarələr bəs nə ilə yaşamaladırlar?"

Ə.Amaşov Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə proqramın dayandırılması ilə bağlı da çıxış edib: "Ola-

bitsin, əvvəllər buna səbəb olan müəyyən problemlər yaşanmış. Nəzərdə tutulan sayda - 5 min gənc xaricə göndərilməyib, göndərilənlərin də xeyli qismi ya ölkəyə qayıtmayıb, qayıtsalar da uyğun işlə təmin olunmayıblar". Ə.Amaşov bildirib ki, qlobal şəraitdə müasir təhsil, xarici təcrübəyə yiyələnmək hər bir xalqın hərtərəfli inkişafının başlıca şərtidir. Ona görə də xaricdə təhsil proqramı mütləq bərpa edilməlidir: «Təhsil Nazirliyində rəhbərlik dəyişdikdən sonra müsbət addımlar atılıb. Mən ümid edirəm ki, bu məsələ də tezliklə dərinlən araşdırılacaq, müasir tələblərə cavab verə bilən yeni proqram hazırlanıb həyata keçiriləcək. Yeni təhsil ilində biz bunu gözləyirik".

□ Elşad PAŞASOY

Ədliyyə Nazirliyinin əməkdaşının evindən külli miqdarda pul və qızıl oğurlandı

A zərbaycan Ədliyyə Nazirliyinin əməkdaşının Bakıda yerləşən evindən külli miqdarda pul və qızıl-zinət əşyaları oğurlanıb.

"Report"un əldə etdiyi məlumatla görə, hadisə Binəqədi rayonu, Çiçək qəsəbəsi 16/316 nömrəli evdə baş verib.

Belə ki, 1991-ci il təvəllüdü Məlikzadə Hamiz Hümət oğlu günorta saatlarında işdə olduğu zaman naməlum şəxs və ya şəxslər onun evinin plastik pəncərəsini sıxıb açmaqla içəri daxil olublar. Oğrular evdən 30 000 manat, 8 000 dollar və dəyəri 10 000 manat olan qızıl-zinət əşyaları aparıblar.

Nazirlik əməkdaşı oğurluq faktını işdən evə qayıtdıqdan sonra öyrənib. O, hadisə ilə əlaqədar Binəqədi Rayon Polis İdarəsinə müraciət edib.

Faktla bağlı araşdırma aparılıb.

Qeyd edək ki, H.Məlikzadə Ədliyyə Nazirliyinin əməkdaşıdır.

Müdafiə Nazirliyində xarici dövlətlərin hərbi attaşeləri ilə toplantı keçirilib

D ekabrın 7-də xarici dövlətlərin silahlı qüvvələrinin Azərbaycanda akkreditə olunmuş hərbi attaşeləri üçün illik yekun toplantısı keçirilib. Müdafiə Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumatla görə, toplantıda 30 ölkədən 32 nümayəndə iştirak edib.

Müdafiə naziri adından toplantı iştirakçılarına salamlayan Beynəlxalq Hərbi Əməkdaşlıq İdarəsinin rəisi general-mayor Hüseyn Mahmudov onlara regiondakı hərbi-təhlükəsizlik vəziyyəti, Ermənistanın Azərbaycana qarşı işğalçılıq siyasəti, eləcə də Silahlı Qüvvələrimizdə aparılan islahatlar, inkişaf perspektivləri, beynəlxalq hərbi əməkdaşlıq çərçivəsində həyata keçirilən fəaliyyətlər barədə ətraflı məlumat verib. İdarə rəisi hərbi attaşelərinin çoxsaylı suallarını cavablandırılıb.

Bakı Hərbi Attaşelər Assosiasiyasının duayeni, Rumıniya Respublikası Silahlı Qüvvələrinin hərbi attaşesi polkovnik Rodin Lazariou həmkarları adından bu cür tədbirlərin keçirilməsinə görə Azərbaycan Respublikası Müdafiə Nazirliyinin rəhbərliyinə minnətdarlığını bildirib və gələcəkdə də səmərəli əməkdaşlığın davam edəcəyinə ümidvar olduğunu vurğulayıb.

Səlim Müslümov Bakıda dəbdəbəli villasının olmasına dair videoya münasibət bildirdi

"Bakıdakı bütün villalar mənimdir. Kim istəyir şəkillərini çəksin və altından da dediklərimi yazsın".

"Report" xəbər verir ki, bunu jurnalistlərə açıqlamasında əmək və əhalinin sosial müdafiəsi naziri Səlim Müslümov Bakıda dəbdəbəli villasının olması ilə bağlı yayılan videoya münasibət bildirərək deyib.

O, belə şərh-böhtanlara baş qoşmadığını bildirib: "Biz öz işimizlə məşğuluq".

SOCAR əməkdaşlarının işdən azad olunmasına münasibət bildirib

SOCAR "Neftqaztikinti" trestinin əməkdaşlarının işdən azad olunmasına münasibət bildirib. SOCAR-ın İnsan Resursları Departamentinin rəisi Asif Bəkirli "APA-Economics"ə bildirib ki, 2011-ci ildən hal-hazırda "Neftqaztikinti" trestinin struktur vahidlərinə "Neft Daşları" yatağında 14 ədəd istismar quyusunun qazılması üçün 602A sayılı SDÖ-nin tikintisi, "Neft Daşları" yatağında 8 ədəd istismar quyusunun qazılması üçün 620A sayılı SDÖ-nin tikintisi, "Günəşli" yatağında 7 sayılı DDÖ-nün tikintisi (Təshih), "N.Nərimanov adına NQÇI-nin "Bulla-Dəniz" yatağında 4 ədəd istismar quyusunun qazılması üçün 6 sayılı SDÖ-nün tikintisi, "N.Nərimanov adına NQÇI-nin sualtı neft-qaz və qazlıft xətlərinin çəkilməsi" (12 km xətt) obyektlərinə müvəqqəti işçilər işə qəbul ediləblər.

"Hazırda həmin obyektlərdə işlər başa çatdığı üçün ilin sonunadək 98 nəfər müvəqqəti layihə müddətinə işə qəbul edilmiş işçilərin əmək müqaviləsinə xitam verilməsi nəzərdə tutulub ki, həmin işçilərdən 17 nəfərinin əmək müqaviləsinə xitam verilib. Eyni zamanda bildiyiniz kimi, SOCAR-da işə qəbul prosesi şirkətdaxili standartlar və qaydalarla tənzimlənir ki, bunlara əsasən də müvəqqəti işçilərin daimi işə keçirilməsi yalnız müsbət qərarla mümkündür. Bu baxımdan da "Neftqaztikinti" trestini tərkibindən təqdim ediləcək tədricən yaranacaq bütün vakanasiyalara İnsan Resursları Departamenti tərəfindən rəsmi internet saytına verəcək. Həmin insanlar da bu müsabiqədə iştirak edə bilərlər. Onların bir üstünlüyü də odur ki, artıq iş təcrübələri və bacarıqları vardır", - deyir A. Bəkirli bildirib.

ABŞ Dövlət Departamenti 2017-ci il büdcəsində Azərbaycana yardımların artırılmasını təklif edir. Virtualaz.org Dövlət Departamentinin rəsmi saytına istinadən xəbər verir ki, gələn il Azərbaycana ayrılacaq maliyyə dəstəyinin 2016-cı ilə nisbətən təxminən 3 milyon dollar artırılması nəzərdə tutulur. Belə ki, 2016-cı il büdcəsində ABŞ Azərbaycana yardım üçün 10.08 milyon dollar ayırmışdı, gələn il isə bu vəsait 12.94 milyon dollara yaxındır.

Və Dövlət Departamenti elan edir ki, maliyyə dəstəyinin artırılmasının məqsədlərindən biri Azərbaycanın Rusiyaya təzyiqlərinə və təsirinə qarşı müqavimətini gücləndirməkdir. (<http://www.state.gov/documents/organization/252734.pdf>)

Dövlət Departamentinin Azərbaycan üçün Kongresə göndərilən yardım sorğusuna dair izahedici sənədində deyilir ki, Birləşmiş Ştatlar Bakıya münasibətdə demokratikləşmə və insan haqları, təhlükəsizlik və iqtisadi liberallaşma, ticarətin inkişafı və Avroatlantika strukturları ilə əməkdaşlığın gücləndirilməsi prioritetlərindən ibarət "kompleks yanaşma" tətbiq edir. "Bu yardımlar Azərbaycanın Rusiyanın və digər xarici qüvvələrin təhdidlərinə qarşı əlçatanlığını azaltmağa, habelə mümkün zorakı ekstremizmə qarşı mübarizə imkanlarını gücləndirməyə xidmət edəcək"-Dövlət Departamenti bildirir.

Sənədə əsasən ABŞ-in Azərbaycana ayıracağı maliyyə yardımları əsasən vətəndaş cəmiyyətinə, QHT-lərə, jurnalistlərin hüquqlarının müdafiəsinə və digər bu kimi məqsədlərə xərclənəcək. Başqa sözlə, ABŞ Dövlət Departamenti Azərbaycan və digər keçmiş sovet respublikalarına qarşı ənənəvi siyasətini davam etdirəcək. "Bu yardımlar idarəçiliyin təkmilləşdirilməsinə, demokratikləşməyə, o cümlədən demokratik institutların və proseslərin inkişafına xidmət edəcək"-sənəddə göstərilir.

Sənəfə əsasən yardımların bir hissəsi insan alverinə qarşı mübarizəyə, sərhəd təhlükəsizliyinə, terrorçuluq və digər transmilli cinayətkarlığa qarşı mübarizəyə, qadın hüquqlarının təminatına, kiçik infrastruktur layihələrinin həyata keçirilməsinə, Azərbaycanın Hərbi Dəniz Qüvvələrinin ABŞ-la birgə həyata keçirəcəyi missiyalara, strateji enerji infrastrukturunun müəhəfəzəsinə, iqtisadiyyatın şaxələndirilməsinə dəstək verilməsinə və şəffaflığın artırılmasına xərclənəcək.

ABŞ Azərbaycanı Rusiyanın

təzyiqlərindən qoruma öhdəliyi götürdü

Dövlət Departamenti ölkəmizə maliyyə yardımlarını artıracaq; amma vəsaitlərin "beşinci kolon"a ötürülməsi təhlükəsi də var

"Azərbaycan iqtisadiyyatı əhəmiyyətli dərəcədə enerjidaşıyıcılarından asılıdır, lakin ölkənin uzunmüddətli rifahı və iqtisadi stabilliyi üçün diversifikasiya zəruridir"-Dövlət Departamenti bildirir. Bu səbəbdən ABŞ-nin Azərbaycana ayıracağı iqtisadi yardımlar əsasən siyasi və instusional islahatların dəstəklənməsinə, ticarətin liberallaşmasına, Qərb və qlobal bazarlarla əlaqələrin möhkəmləndirilməsinə, qeyri-xammal sektorlarında dayanıqlı inkişafa xidmət edəcək. "ABŞ-in köməyi Azərbaycanın rus aqressiyasına qarşısında əlçatanlığını azaldacaq"-sənəddə vurğulanır.

Sənədə əsasən ABŞ gələn il də Azərbaycanda "qərbyönümlü" QHT-ləri, KİV-ləri, başqa sözlə, "beşinci kolon"un elementlərini maliyyələşdirməkdə davam edəcək.

Habelə göstərilir ki, ABŞ Azərbaycanda ticarətin liberallaşmasına yönələn islahatlara dəstək verəcək. Çünki bu islahatlar ABŞ və Avropa ilə daha etibarlı ticarətin qurulmasına, Azərbaycanın regional nəqliyyat və

transit şəbəkəsi kimi rolunun gücləndirilməsinə xidmət edəcək. "İqtisadiyyatın diversifikasiyası, vətəndaş cəmiyyətinin möhkəmləndirilməsi, habelə Qərbə açılımların Rusiyanın təzyiqlərinə və təsirinə qarşı müqavimət imkanlarını gücləndirəcək"-Dövlət Departamenti bildirir.

yon dollar ayrılması nəzərdə tutulur. Belarusa 9 milyon, Qazaxıstana 8.8 milyon dollar yardım nəzərdə tutulub. Ukraynaya isə 295 milyon dollar ayrılacaq. Bu, ötən ilki yardımdan xeyli azdır. Qonşu Gürcüstana isə yardımlar 20 faiz artırılıb və 90.3 milyon dollar təşkil edib.

mentini Azərbaycana dair siyasətinin əsas prioritetini gizlətmədən bunları bildirir. Sənədə əsasən ABŞ Azərbaycana dəstək proqramında Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə nizamlanmasında irəliləyiş əldə edilməsinə dair fəaliyyətin maliyyələşdirilməsini də nəzərdə tutur. Bu, əsasən tolerantlığa və gənclər auditoriyaları arasında dialoqun yaradılmasına, ictimai rəy liderlərinin və jurnalistlərin müəyyən edilərək onların mübadilə proqramlarına daxil edilməsinə yönələn fəaliyyətlər olacaq.

Dövlət Departamentinin sənədində əsasən Rusiyanın təsirinin güclənməsinə, bu ölkədən yönələn təzyiqlərə qarşı müqavimətin artırılmasına yönəlmiş prioritetlər Ermənistan, Moldova, Qırğızistan, Tacikistan kimi keçmiş sovet respublikaları üçün də keçərlidir.

Belə ki, gələn ilin büdcəsindən Ermənistanla 26.4 milyon dollar, Tacikistana 41.6 milyon dollar, Qırğızıstana 51.8 milyon dollar, Moldovaya 59.1 mil-

Dövlət Departamenti bildirir ki, ABŞ-in Ermənistanla dair siyasətinin prioritetlərini bu ölkənin Türkiyə ilə münasibətlərinin normallaşması, Azərbaycanla möhkəm sülhün əldə olunması təşkil edəcək. Belə ki, sərhədlərin bağlı olması əvvəlki kimi Ermənistanın regional təhdid altında yaşamasına və iqtisadi potensialının məhdudlaşmasına səbəb olur. Ona görə də ABŞ Ermənistan vətəndaş cəmiyyətinin Türkiyə və Azərbaycanla münasibətlərin normallaşmasına yönəlmiş söylərinə dəstək verir. "Türkiyə və Azərbaycanla sərhədlərin bağlı olması Ermənistanın inkişafını tormozlayır, ölkənin Avrasiya İqtisadi Birliyinə üzvlüyü də ola bilsin ki, buna əlavə neqativ təsir göstərir"-sənəddə deyilir.

Dövlət Departamenti hesab edir ki, Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin yekun nizamlanması, Türkiyə ilə normallaşma Qafqazın bütün üç ölkəsi, eləcə də Türkiyə üçün iqtisadi mənəfəti təmin edəcək, habelə Ermənistanın Rusiya hərbi qüvvələrinin Rusiyaya asılılığını azaldacaq.

Akif Çovdarovun 40 günlük aclıq aksiyası və bizimkilər...

Pənah Hüseyn:
"Biz aksiyaya keçirdiyimiz zaman bir neçə dəfə təcridxana işçiləri tərəfindən kamerada axtarış aparılıb"

Rəşadət Axundov:
"O qədər xəstəliklərdən və orqan yoxluğundan əziyyət çəkən yaşlı bir adamın 40 gün aclığa davam gətirməsi inandırıcı gəlmir"

Hazırda məhkəməsi davam edən ləğv edilmiş MTN-in generalı Akif Çovdarovun 40 günlük aclıq aksiyası keçirməsi (artıq dayandırılıb) müzakirə mövzusu. Çünki bu günə qədərki ictimai-siyasi xarakterli aclıq aksiyalarından ən uzunömürlüsü sayılırdı; onun 40 gün davam etməsi inandırıcı görünmədi.

Öncə aclığın insan orqanizmində yaratdığı problemlər və ümumi proses barədə məlumat verək.

Aclığa başlayanda öncə orqanizm qlükoza anbarından istifadə edir və bu, 24 saat ərzində tükənir. Ardınca yağ anbarı enerji qaynağı olaraq istifadə olunur. Son olaraq proteinlər yardım gəlir. Adətən proteinlər enerji qaynağı olaraq istifadə edilmir, amma uzun müddət davam edən aclıqdan sonra buna da ehtiyac duyulur. 72 saat sonra enerji üçün sadəcə yağ və proteinlərdən istifadə edilir. Lazımı miqdarda su qəbul edilməyəndə insan bir neçə gün ərzində həyatını itirir, lazımı miqdarda maye alan şəxslər isə aclığı davam etdirə bilərlər.

Aclıq müddəti ilk 24 saat, 24-72 saat və sonrası olaraq bir neçə dönmə ayrılır. İlk həftə adətən insan çəkisinin 5-10 faizini itirir, sonrakı dövrlərdə bu rəqəm 35-50 faizə qədər çatır. İnsanın daha öncədən üreklə bağlı problemi olmasa da, uzun müddət davam edən aclıq nəticəsində xəstələr müxtəlif səbəblərlə dünyasını dəyişə də bilər.

Azərbaycanın ictimai tarixində isə istər media nümayəndələrinin, istərsə siyasətlərin keçirdiyi aksiyalar yadda qalan olub. Media kapitanları 1998-ci ilin sonunda geniş bir spektri əhatə edən aksiyaya ilə mətbuat tarixində iz qoyub. 2006-cı ildə "Azadlıq" qəzetinin yerləşdiyi binadan çıxarılmasına etiraz olaraq keçirilən aksiyaya isə bu qəzetin baş redaktoru Qənimət Zahidin koma vəziyyətinə düşməsi nəticəsində yekunlaşıb. 2008-ci ildə də mediaya təzyiqlərə etiraz əlaməti olaraq, jurnalist və redaktorlar aclıq aksiyası keçiriblər. Sadaladıqlarımız ümumi aksiyaların fonunda sadəcə bir neçəsidir. Siyahı isə yetərinə uzundur.

Biz bu yazıda həm də türmə zamanı aclıq aksiyası keçirənlər barədə yazacağıq. Daha doğrusu, onlar bizə məhbusların bu aksiyaya keçirmə şərtlərindən, nəzarətdən danışacaqlar.

15-16 oktyabr hadisələri zamanı həbs edilmiş AXP sədri Pənah Hüseyn ümumən A.Çovdarovun aclıq etməsinə, bu aksiyanın uzunmüddətli olmasına münasibət bildirmək istəmədi. O, öz təcrübəsindən çıxış edərək, məhbusların aclıq aksiyaları barədə danışdı. Dedi ki, ümumən məhbusun aclıq etmək hüququ beynəlxalq hüquq normalarında yer alıb: "Məhbuslar haqqında BMT-nin qəbul etdiyi presedentlər var. Eyni zamanda cəzaçəkmə müəssisəsi rəhbərliyinin də yerli qanunvericiliyə görə, hüququ var ki, ölüm təhlükəsi yaranarsa, bu halda məhbusun zorla yedizdirilməsini tətbiq etsin. Təcridxana rəhbərliyi bu aclığın tez dayandırılmasında maraqlı olur. Məsələn, biz aksiyaya keçirdiyimiz zaman bir neçə dəfə təcridxana işçiləri tərəfindən kamerada axtarış aparılıb, şəkər və bu kimi aclığa dözməyə imkan verən maddə, preparatların olub-olmaması xüsusilə yoxlanılıb. Yanımıza gətirilən sovqatlar verilməyib. Aclıq edən məhbuslar etməyənlərdən təcrid olunub. Aclıq rəsmiləşdikdən sonra təcridxana bunu qeydə alıbsa, Qırmızı Xaç Təşkilatının nümayəndələri aclıq edən məhbuslara baş çəkirdi".

P.Hüseyn dedi ki, ümumiyyətlə, aclığın müxtəlif formaları var. Müsahibimizin sözlərinə görə, bu, məhbus tərəfindən yazılmış ərizədə göstərilir: "Məsələn, bizim aksiyamız qıdadan imtina idi. Suda imtina deyildi. Bəziləri su ilə bərabər suda həll olunmuş bəzi maddələri qəbul edirlər. Bunun forması ərizədə göstərilməli və buna təcridxana rəhbərliyi tərəfindən nəzarət olunmalıdır".

NİDA Gənclər Hərəkatının üzvü Rəşadət Axundov da məhbəsə aclıq aksiyası keçirənlərdən olub. Müsahibimiz xatırladı ki, 21 gün boyunca aksiyaya keçirib: "Yalnız su qəbul edirdik. 4-5 gündən bir Qırmızı Xaçın həkiminin məsləhəti ilə suya çox çüzi duz və ya şəkər də əlavə edirdik. Cəmi bir-iki dəfə oldu bu müddət ərzində. Oxuduğum qədar 60-80 gün də aclıq edənlər olub. Ancaq bizi həkim həkim müayinə edib vəziyyəti qiymətləndirəndə 40 gün sonra komaya düşəcəyimizi dedi. Bunu da əlavə edim ki, cavan olsa da bizdə 8 nəfərdən 5 nəfəri aclıq müddətində həm də siqaret çəkməyi davam etdirirdik. Yəqin ki, bu da bizə daha tez təsir göstərməsində əlavə bir faktor idi. Ancaq Akif Çovdarov məsələsinə gəldikdə, yuxarıda dediklərimə baxmayaraq konkret olaraq o qədər xəstəliklərdən və orqan yoxluğundan əziyyət çəkən, üstəlik, yaşlı bir adamın 40 gün aclığa davam gətirməsi inandırıcı gəlmir. Bu təcrübəni yaşamış adam kimi bunu rahat deyə bilərəm".

□ **Sevinc TELMANQIZI**

Ölkədə maaş və pensiyaların artırılması gözləntisi var. Tarif Şurasının bahalaşma ilə bağlı qərarından sonra bu fikir yenidən səslənsə də, ekspertlər büdcədə artımın nəzərdə tutulmadığını açıqlayıblar. Həmçinin bildirilir ki, buillik inflyasiya səviyyəsi qədər gələn ilin əvvəlində maaş və pensiyaların baza hissəsinə cüzi artım olacaq. Bu artım isə ölkədə davam edən bahalaşmanın, inflyasiyanın və sosial problemlərin qarşısında ümumiyyətlə görünür.

Ekspert Natiq Cəfəri musavat.com-a bildirib ki, 2017-ci il büdcəsinin ilkin variantında heç bir maaş artımı nəzərdə tutulmayıb: "Ölkədə bu il 11-12 faizlik inflyasiya gözlənilir. Yanvarın 1-də nə qədər hansı rəqəm elan olunacaqs, həmin həcmdə indeksləşmə aparılacaq. Pensiyaların baza hissəsinə, büdcədən maliyyələşən vətəndaşların məşğulluquna təsir göstərəcək. Təqribən 11-12 faiz artım müşahidə olunacaq. Əlavə hər hansı artım büdcə zərfində nəzərdə tutulmur. Ola bilər ki, neftin qiyməti qalxar və 70 dollara yaxınlaşar, bu zaman may ayında yenidən büdcəyə baxıla bilər. Bu da nəzəri olaraq mümkündür. Amma praktikada bu da çətin görünür. Çünki neftin qiymətlərinin belə kəskin artması ehtimalı çox aşağıdır".

Ekspert Qubad İbadoğlu musavat.com-a deyib ki, gələcək pensiyaların sığorta hissəsi 12 faizlik inflyasiya səviyyəsində indeksləşdiriləcək: "Ola bilər ki, bununla yanaşı, pensiyaların baza məbləği və büdcə təşkilatlarında çalışanların əmək haqları ilin ikinci yarısında qaldırılsın. Hətta ilin birinci yarısında əmək haqları və pensiyaların orta hesabla 25 faiz artırılmasına ehtiyac var. Bu artımlarda da məqsəd inflyasiya nəticəsində yaranan xərcin kompensasiya edilməsi olmalıdır".

Maaşlar azı 25 faiz artırılmalıdır - ekspertlər təklif verirlər

Qubad İbadoğlu: "Pensiyaların baza məbləği və büdcə təşkilatlarında çalışanların əmək haqları gələn ilin ikinci yarısında qaldırıla bilər"

Ekspert Vüqar Bayramov isə musavat.com-a bildirib ki, ölkədə ciddi şəkildə maaş və pensiya artımına ehtiyac var: "Ancaq gözlənilən odur ki, artım inflyasiya səviyyəsi qədər ola-

caq. Bizim qiymətləndirməmizə görə, 2017-ci ildə maaş və pensiyaların orta hesabla 25 faiz artırılmasına ehtiyac var. Bu artımlarda da məqsəd inflyasiya nəticəsində yaranan xərcin kompensasiya edilməsi olmalıdır".

Qeyd edək ki, bu il rəsmi inflyasiya səviyyəsi 10-12 faiz civarında göstərilir ki, bu da real vəziyyətdən kəskin fərqlənir.

Ekspert Rəşad Həsənov bizim yol.info-ya açıqlamasında bildirib ki, indeksasiya cari ildə müşahidə olunan inflyasiya səviyyəsinə uyğun olaraq hər ilin yanvar ayından etibarən pensiyalarda artımlar müşahidə olunur. Belə bir şəraitdə biz əhalinin gəlirlərinin artımından hansı formada danışa bilərik? Bu qeyri-mümkündür. Tariflər məsələsi bahalaşmada yeni bir dalğa formalaşdırdı. Ümumiyyətlə, dünyada sınaqdan çıxmış təcrübələrdəndir ki, bu kimi kütləvi şəkildə kommunal xidmətlərin bahalaşmasına aparacaq addımlar atılırsa, bunun qiymətlər üzərində həm real, həm də psixoloji təzyiqləri olur".

Ekspertin sözlərinə görə, Tarif Şurasının son qiymət artımı hər 10 azərbaycanlıdan 7-8-nin aylıq xərclərinin artımına gətirib çıxaracaq: "Kommersiya fəaliyyəti ilə məşğul olan müəssisə və təşkilatların xərclərində artımlar qaçılmazdır. Təxmini hesablamalar aparmışıq. Mədən sənayesi və kimi kümiya sənayesində 500 kilovat saatdan artıq enerji işlədən müəssisələr üçün fərqli kriteriyalar tətbiq olunur. Bu qiymətlərdə 38,7 faiz artım olacaq. Guya güzəştli qiymətlərdir. Əv-

vəl 3,1 qəpiklə orta hesabla elektrik istehlak edirdilər. Hazırda bu 4,3 qəpik olacaq. Ümumiyyətlə götürəndə qeyri-əhali üzrə elektirik enerjisinin qiyməti 28,6 faiz artacaq. Qazın qiymətlərinə gəldikdə isə qeyri-əhali abonentlər üçün qiymətlər 2 dəfə artacaq. Bu isə o deməkdir ki, istehsal xərcləri istənilən formada bahalaşacaq. Eyni zamanda yanacaq və enerji tarifi də artımlar transportun da qiymətlərinin bahalaşmasına gətirəcək. Son nəticədə bütövlükdə istehsal və xidmət sferasında bütün növ məhsulların qiymətlərində artım baş verəcək. Ola bilər ki, enerji tutumunun səviyyəsinə görə məhsulların xüsusiyyətinə görə faiz olaraq dəyişsin. Ancaq istənilən formada artım olacaq. Qiymətlərin bahalaşması əhalinin xərclərinin ciddi artımına səbəb olacaq. Yekun olaraq 2014-cü ilə müqayisədə 2017-ci ilin əvvəlində hər bir azərbaycanlının aylıq aile xərci 35-40 faiz arasında artacaq. Təbii ki, dəqiq məlumatları müəyyənləşdirmək çox çətindir. Statistik məlumatların bir çox hallarda reallıqdan uzaq olması və məlumatların elçatanlığının aşağı olması çətinlik yaradır. Ancaq müşahidələr və sorğular müəyyən hesablamalar aparmağa imkan yaradır. Düşünürəm ki, 2017-ci ildə 2014-cü ilə müqayisədə əhalinin həyat səviyyəsində 50 faizlik geriləmə olacaq".

□ **Röya RƏFİYEVA**

Demokratiyasız iqtisadi inkişaf mümkündür, amma...

Ekspertlər səbəbləri və detalları açıqlayırlar

Vüqar Bayramov

Azərbaycanın düşdüyü böhranlı vəziyyətdə əksər siyasətlərin və ekspertlərin gətirdiyi arqument odur ki, əhalinin sosial durumunu düzəltmək üçün demokratiya olmalıdır. Bildirilir ki, demokratiya, azad seçki olmayan ölkələrdə sosial vəziyyəti, iqtisadi durumu, ümumilikdə iqtisadiyyatı yaxşılaşdırmaq olmaz, bu, mümkünsüzdür. Ancaq bir sıra neft ölkələri var ki, onlarda demokratiya olmasa da, vətəndaşların sosial durumu yaxşıdır. Ortada həmçinin Sinqapur, Malayziya, ərəb ölkələri nümunəsi var ki, iqtisadiyyat inkişaf edib, əhalinin güzəranı da yaxşıdır, yaşam səviyyəsi yüksəkdir.

Ekspertlər musavat.com-a bu təzadın səbəblərini açıqlayıblar, həmçinin bildiriblər ki, demokratiya olmadan iqtisadi durumu yüksəltmək necə mümkün ola bilər..

Ekspert Vüqar Bayramov məsələ ilə bağlı musavat.com-a bildirib ki, neft ölkələrində əsas problemlərdən biri iqtisadiyyatın neft gəlirləri hesabına formalaşmasıdır: "İqtisadiyyatın neft gəlirləri hesabına formalaşması və neftdən asılılığın yüksək olması nəticə etibarilə hətta sosial proqramların belə uzunmüddətli olmasına imkan vermir. Sosial proqramların həyata keçirilməsində çətinliklər olur. Nəzərə alsaq, yanaşma ondan ibarətdir ki, sosial təminatda dövlət özəl sektorun rolunun artırılmasına çalışmalıdır. İqtisadi inkişaf daha çox

Natiq Cəfəri

özəl sektor, sahibkarlıq hesabına formalaşmalıdır. Dövlətin funksiyası ondan ibarət olmalıdır ki, biznes mühitini yaxşılaşdırsın. Yəni biznes mühitini yaxşılaşdıraraq daha çox sərmayənin cəlb edilməsinə nail ola bilərsiniz. O biri tərəfdən, bu, imkan verəcək ki, artıq yeni iş yerləri özəl sektorun, sahibkarlığın hesabına formalaşsın. Dövlətin də praktik olaraq sosial yükünün sahibkarlar vasitəsilə bölüşdürülməsinə nail olunsun. Amma təəssüf ki, neft ölkələrində özəl sektorun məşğulluqda payı yüksəkdir. İqtisadiyyatın strukturunda payı yüksəkdir, amma dayanıqlı məşğulluqda payı aşağıdır. Problem məhz özəl sektorun iş yerləri təminatında rolunun az olmasıdır".

Ekspertin sözlərinə görə, təbii ki, bunun da artırılması birbaşa dövlətin siyasəti olmalıdır: "Dövlət özəl sektora imkan yaratmalıdır ki, özəl sektor məşğulluğu təmin etsin, iş yerlərinin yaradılmasında iştirak etsin. Körfəz ölkələrinə, neft ölkələrinə diqqət yetirərsək, oxşar yanaşma, oxşar struktur var. Norveç, ABŞ, Kanada kimi ölkələr istisnadır. Özəl sektorun məşğulluqda payı azdır. Bu, onunla bağlıdır ki, neft sektorunun imkanları məhduddur. Azərbaycanda və digər neft ölkələrində özəl sektorun məşğulluqda rolunun artırılmasına nail olunmasına ehtiyac var. Vəziyyətin yaxşılaşdırılması, sahibkarlığa güzəştli kreditlərin və şəffaf şəkildə kreditlərin verilməsi kimi

məsələlər imkan verəcək ki, artıq sosial təminat, o cümlədən yeni iş yerlərinin yaradılması özəl sektor tərəfindən həyata keçirilsin. Artıq sosial təminat neftin dünya bazarında qiymətinə bağlı olmayacaq. Məhz o baxımdan, Azərbaycanda da sosial təminatla yanaşmanın dəyişməsinə ehtiyac var. Sosial təminat özəl sektorun hesabına yeni iş yerlərinin yaradılması ilə müşayiət olunmalıdır. Neftin dünya bazarında qiymətinin aşağı olduğu dövr neft ölkələrində sosial təminatda problemlər var. Bu da özəl sektorun sosial təminatının, yeni iş yerlərinin yaradılmasının zəif olması ilə bağlıdır".

Ekspert Natiq Cəfəri isə musavat.com-a açıqlamasında qeyd edib ki, əslində demokratiya və azad seçkinin yanında qanunun aliliyi prinsipi də olmalıdır: "Bu üç komponentin birliyi mütləq olmalıdır. Azad seçki və demokratiyanın zəif olduğu ölkələrdə belə qanunun aliliyi üst səviyyədedir. Məsələn, misal gətirilən ölkələrdən biri Sinqapurdur. Sinqapurdan son dövrlərə qədər azad seçki yox idi, demokratik ölkə sayılmırmış mümkündür deyildi. Amma orada hüququn üstünlüyü, ədalətli məhkəmə sistemi dünyanın ən yaxşı sistemlərindən biri sayılırdı. Üstəlik, yaxşı təhsil sistemi vardı. Hər iki komponentdə ölkə dünya üzrə ilk beşliyə daxil idi. Bu iki komponentə görə Sinqapur demokratiyası zəif olmasa baxmayaraq, ciddi şəkildə inkişaf etdi. Dünyanın ən az korruptsiya olan, ən sürətlə inkişaf edən ölkələrindən birinə çevrildi. Bu komponentlərin mütləq biri mövcud olmalıdır. Azərbaycanda isə təəssüf ki,

nə demokratiya var, nə azad seçki var, nə də normal məhkəmə sistemi. Qanunun aliliyi, məhkəmənin ədalətliliyi də yoxdur ölkədə. Təhsil sistemi də çox pis vəziyyətdədir. Bütün bu komponentlərdən heç olmasa, biri, ikisi ölkədə olmalıdır ki, inkişafa və rifah halının yüksəlməsinə şərait yaransın. Bu, artıq sübut olunmuş faktır".

Demokratiya olmayan ərəb ölkələrinə gəldikdə isə ekspertin fikrincə, sosial durumun normal olmasının özünəməxsus səbəbləri var: "Orada bizdə iki önəmli fərq var. Birincisi, monarxiya ölkələridir. Hakimiyyətin legitimlik problemi yoxdur. Monarxiya hakimiyyəti hamı tərəfindən qəbul olunur. Monarxiya olduğu üçün də ən azından, büdcə oğurluğu və büdcənin normal istifadə olunması məsələsi həll olunmuş olur. Dövlət büdcəsi monarxiya cibidir. Səudiyyə Ərəbistanında hətta qanunvericilik şəkildə bu, təsdiqini tapıb ki, dövlət büdcəsi ilə monarxiya vəsaiti eynidir. Monarxiya heç vaxt büdcədən, yeni öz cibindən oğurluq etməz. İkinci məsələ isə odur ki, onlarda da məhkəmə sistemi normaldır. Azından, biznes sahəsində normal şərait var, biznes mübahisələrinin ədalətli həlli prinsipi artıq oturub. Bu prinsipin olması həmin ölkələrdə sosial vəziyyətin yaxşılaşmasına, əhalinin daha yaxşı dolanmasına şərait yaradır. Həm də bir önəmli məsələ var ki, bu inkişaf dayanıqlı deyil. Bütün ərəb ölkələrinin inkişafı neft faktoruna bağlıdır. Neft faktorunu çıxarsaq, həmin ölkələrin hamısında çox ciddi şəkildə sosial gərginlik və sosial problemlər ola bilər. Bu, dayanıqlı inkişaf modeli deyil".

□ **Röya**

Milli Məclis 2017-ci ilin büdcə müzakirələrini spiker Oqtay Əsədovun sədrliyi ilə dekabrın 7-də də davam etdirdi. Qeyd edək ki, büdcə fəaliyyət iclas Azərbaycan Xalq Cümhuriyyəti parlamentinin yaranmasının 98-ci il-dönümünə təsadüf edirdi.

Deputat Jalə Əliyeva çıxışı zamanı dedi ki, bu gün həlli vacib problemlərdən biri icbari tibbi sığorta ilə bağlıdır: "Doğrudur, pilot layihə kimi iki rayonda bununla bağlı proses başlanıb. Amma əhəlinin aztəminatlı təbəqəsini çox ciddi narahat edən bu problemin tez bir zamanda həll olunmasını istədik".

Deputat Tahir Rzayev ölkədə aparılan ixtisarlara etiraz etdi: "Bəzi vəzifə sahiblərinin 140-150 manatlıq ştatları ixtisar etməsi düzgün hal deyil. Kitabxanaçının, xadimənin ixtisarı haqsızlıqdır. Onların maaşı onsuz da cüzi məbləğdir və həmin pulla neçə ailə dolanır. İşçiləri ixtisar edirlər, özələrinə müşavirlər təyin edirlər, bahalı maşınlar sürürlər. Ümumən israfçılığın qarşısını almaq lazımdır. Bahalı maşınlar alanlar, özələrinə xeyli sayda köməkçilər saxlayanlar büdcəyə qənaət etmirlər, əksinə, ona sayğısızlıq edirlər. Kasıb təbəqənin az maaşını kəsmək insafsızlıq olardı. Az maaşlı insanları ixtisar etməkdənsə, büdcədən qənaətlə istifadə etmək lazımdır".

Deputat Yevda Abramov ilk olaraq Şərqdə parlamentarizm ənənəsinin qoyulduğu gün münasibətilə təbriklərdən sonra büdcə ilə bağlı tənqidi bir çıxış etdi: "Mən iqtisadçı deputat deyiləm, amma 12 il sərasər büdcə haqqında fikirlərimi deyirəm. Ola bilər, hardasa emosional danışaram, bunu boynuma alıram və üzr istəyirəm. Amma hər dəfə xalqın sözünü demişəm, kimləsə şəxsi-qərəzliyim yoxdur. Mən bu Tarif Şurası haqqında danışmaq istəyirəm. Mən bilmirəm bu şura hər dəfə bu qərarı qəbul edəndə hansı arqumenti əsas götürür? Bəlkə orda bizim bir deputat olmalıdır ki, qərar verildəndən sonra onu əsaslandırmaq arqumentləri bizə çatdırsın. Mən bu artımla razı deyiləm. Orda faizlər göstərilib ki, qiymət artımı 62 və 72 faiz əhaliyə təsir etməyəcək, mən bu rəqəmə inanmıram. Bu rəqəm yoxsulluq faizidir, bu da prezidentin siyasisi kursuna ziddir. Bu rəqəmlər göstərir ki, əhəlinin yoxsulluq faizi çoxdur. Deyirlər, az yandırarlar, deməli, gücləri çatmır".

Y.Abramov deyib ki, qaz və işığın qiymətinin artımına görə büdcəyə yönəldəcək 300 milyon manatı tapmaq böyük bir problem deyil: "Onu dövlətdən də dotasiya şəklində götürmək, yaxud kvotanı artırmaq olardı. Qərar elə bir vaxtda qəbul edilib ki, Qubaya 20 sm qar yağıb, 12 dərəcə saxta var. Belə bir zamanda xalqın boğazından tutmaq, belə bir çətinliyə salmaq lazımdır".

Parlamentdə deputatlar hökumətə qarşı

Tarif Şurası topa tutuldu; Yevda Abramov villaları, sürüləri olan məmur oliqarxları da hədəfə aldı

deyil. Referendumda xalq prezidentə səs verdi. Ancaq bir neçə ay sonra mən bilmirəm məmurlarımız, bəzi insanların belə bir ciddi qərarları qəbul edərkən doğrudanmı xalqı düşünüb? Mən buna şübhə ilə yanaşıram. Yaxşı, qazı bahalaşdırırıq, amma bu qazın keyfiyyətinə fikir verən varmı?"

Deputat valyuta bazarındaki şübhələrini də bölüşdü: "Bir gündə dollar 5 manat fərqlə qalxıb - düşdü. Kim dikte edir qara bazara? Hardadır, kimin maşınının baqajındadır bu qədr vəsait? Valyutadəyişmə bazarını kim ləğv etdi? Qara bazara yeni imkanlar yaratdıq. Effekt də vermədi. Rusiyada da bənzər hadisə var. Amma Rusiya bu xəstəliyi belə keçirmir. Dərin dövlətlər neft ölkələrini çökdürmək üçün bu musiqini çaldırırlar".

Y.Abramov məmurlara üzünü tutaraq dedi ki, o hər dəfə büdcəyə səs verəndə xeyir-dua da verir: "Deyirəm, büdcəmizdən haram əllər kəsilsin, haram gözlər kor olsun. Amma nə xeyri? Danışmamaq olmur, danışanda da bəzi insanlar incik düşür. Amma burada susub oturmaq da olmur axı! Mən bu gün büdcədən rayonum üçün nə pul istəyirəm, nə də heç nə. Amma elə şey var ki, məmurdan çox şey asılıdır. Əl çəkmək lazımdır bu korrupsiyadan, bu millətə yaxın getmək lazımdır! 4-5 il də yaxşı yaşamaq. İnsanın nə qədər villası olar? Dağda ev, bağda ev, dəniz qırağında ev... Mən Qonaqkənddə oldum, nə qədər qoyun sürüləri qışlağa gedir. Mən soruşdum, kimindir, burada demək istəmirəm".

"Aztəminatlı ailələrin hesabından heç nə kəsilməli-

dir, o cümlədən də şəhid ailələrinin, Qarabağ əlillərinin... Kiçik və orta sahibkarlığa "yaşıl işıq" yandırılmalı. Qanuna görə, müharibə əlilləri, veteranlar və qaçqınlar sonda ixtisar oluna bilər. Amma harada ixtisar başlanırsa, birinci növbədə onlardan başlanılır". Bu fikirləri isə deputat Siyavuş Novruzov söylədi. YAP-çı deputat idmana ayrılan vəsaitlərlə bağlı tənqidi fikir söyləyən həmkarlarına irad tutdu: "Burada vaxtilə tərifi deyənler indi baxıram ki, tənqidi fikirlər söyləyirlər. Düən həmkarlarımızdan biri 7 il əvvəl olan məsələni araşdırmağa başlayıb və idman tədbirlərindən danışır. Hansı ki, Azərbaycan bayrağının idman tədbirlərində qaldırılması bizim dövlətimizin maraqları baxımından mühüm əhəmiyyət kəsb edir".

Deputat sahibkarlığa dəstək verməyə də çağırdı: "Kiçik sahibkarlıq, ümumiyyətlə, vergidən azad edilməli, orta sahibkarlıq isə güzəştli şəkildə vergiyə cəlb olunmalıdır ki, onlar dövlətə gəlirlər götərsin".

"Bu maliyyə sənədi Azərbaycanın öz vəzifələrini yerinə yetirmək üçün mövcud realiaqlara uyğun hesablanıb". Bu fikirləri isə vitse-spiker Bahar Muradova dövlət büdcəsi zərfini dəyərləndirərək dedi. Sədr müavini bildirdi ki, 2017-ci ilin dövlət büdcəsində müdafiə və təhlükəsizlik məsələlərinə ayrılan xərclərin miqdarı 24 faiz təşkil edir: "Beləliklə, 2017-ci ilin dövlət büdcəsində müdafiə sahəsinə cari ilə nisbətən 2,1 faiz artıq vəsait nəzərdə tutulub. Bu da onu göstərir ki, Azərbaycan bu sahəni prioritet olaraq qarşıya qoyub". B.Muradova bildirdi ki, aprel

ayında baş verən hadisələr də Azərbaycanın bu sahəyə ciddi diqqət yetirməsinə labüd edib. Prezidentin cəbhə bölgəsinə son səfərindən, yaşayış məntəqələrinin tikintisi ilə bağlı verdiyi göstərişlərdən bəhs edən vitse-spiker sahibkarların təmas xəttində yeni iş yerləri açması, vəsaitlər qoyulmasını stimullaşdırmaq addımlar atmağı zəruri saydı. Buna görə də icra strukturlarını bu sahəyə diqqət yetirməyə çağırırdı. B.Muradova müvafiq qurumların rəhbərliyinin, konkret olaraq "Qaçqınkom" rəhbərliyinin qaçqın və məcburi köçkünlərin mənzil şəraitinin yaxşılaşdırılması ilə əlaqədar mətbuatda gedən müzakirələrə reaksiya verməsini istədi.

Müzakirələrdə iştirak edən baş nazirin müavini Əli Həsənov deputatlar Çingiz Qənzadə və Hikmət Babaoğlunun qaçqınların statusları, güzəştləri ilə bağlı mətbuata son açıqlamalarının "kifayət qədər narahatlıq yaratdığını" dedi: "Kimsə hansısa problem barədə məlumatlı deyilsə, heç olmasa öyrənilib, sonra danışmalıdır. Bu insanlar ölkənin ən zərif, həssas hissəsidir. Ona görə də buna toxunanda həssaslıqla toxunmaq lazımdır. Biz Ermənistan mətbuatını izlədiyimiz kimi, onlar da bizim mətbuatı izləyir. Onlar növbəti beynəlxalq tədbirlərdə bu məsələni qaldıracaq ki, bunlar özləri statusların ləğvini istəyir. Cənab Ç.Qənzadə bugünkü çıxışında "yeyinti" sözünü işlədib. Hesablama Palatasının sənədində yeyinti ifadəsi yoxdur. Bəli, bəzi rəqəmlərdə fərq var. Bizim bir çox yerlərimizdə qaz yoxdur, ona görə də

fərq yaranır. Sabah baxacaqsınız, bütün müxalifət mətbuatında yazacaq ki, "Qaçqınkom"da yeyinti var". Çünki onların bizdən xoşu gəlmir. Səbəb budur ki, bizim onlarla heç bir əlaqəmiz yoxdur. Tövsiyə edərdim ki, əlaqəsi olanlar da onlardan aralansınlar".

Ə.Həsənov daha sonra mesaj verdi: "Son 20 ildə qaçqın və məcburi köçkünlər içərisində sabitliyi heç bir qurum da heç bir təşkilat ora müdaxilə edə bilməyəcək". Komitə sədri onu da dedi ki, qaçqın və məcburi köçkünlərlə bağlı bu yaxınlarda qərar olacaq.

yətdən çıxarmaq lazımdır: "Turistləri ölkəyə cəlb etməliyik. Məsələn, dəfələrlə cənab prezidentin də AZAL-ın qiymətləri bahalaşdırması ilə bağlı iradları səslənib. Biz AZAL-a dotasiya ayırırıq ki, qiymətlərdə endirim etsin və bu sahədə inkişaf olsun. Əgər biz bunu etməsək, Azərbaycan turizm sahəsində Gürcüstandan qat-qat geri qalacaq. Çünki turistlər Gürcüstan üzərində uçuşlar edəcəklər".

Ancaq E.Musayevin fikirləri spikerin sərt reaksiyasına səbəb oldu: "Elşən Musayev, əvvəla, danışanda bir az diqqətli ol! Necə yəni ölkədə tu-

rizm inkişaf etməyib?! Fikirləri səsləndirərkən bir az diqqətli olun! Deyirsən ki, Azərbaycan Gürcüstandan geri qalar. Bu nə sözdür? Azərbaycanda turizmin inkişafı başqa sözdür, turizmin daha da inkişaf etdirilməsinə mane olan amillər başqa sözdür. Azərbaycanda bu il regionlarda turist əlindən tər-pənmək olmurdu. Görmürdünüz bunları?! Gürcüstan Azərbaycanın bir əyaləti boydadır, necə yeni onlardan geri qalacağı?!"

İqtisadiyyat naziri Şahin Mustafayev isə deputatların Tarif Şurasının qərarı ilə bağlı tənqidlərinə reaksiya verdi. Bildirdi ki, tariflərin differensiallaşdırılması SOCAR-ın zərərli üzvləşməsi ilə bağlıdır: "Biz çox yaxşı başa düşürük ki, Tarif Şurasının qərarı çox da populyar qərar deyil. SOCAR-a 1000 kubmetr qaz hasilatı 140 manata başa gəlir. Amma 1000 kubmetr qazın satış qiyməti orta hesabla 90 manat təşkil edir. Faktiki olaraq, SOCAR zərərli işləyirdi. Buna görə nəinki investisiya qoymaq, hasilatı müəyyən səviyyədə saxlamaq da mümkün olmurdu. Dövlət vəsaitləri hesabına vəsaitin ayrılması məsələsi gündəmə gəlmişdi. Qaz hasilatı üçün işlərin görülməsi, təmir işlərinin aparılması, nəqlətmə xərclərinə görə tariflərin differensiallaşdırılması zərurəti yaranmışdı. Əhəlinin həssas qrupları nəzərə alınaraq tariflərin differensiallaşdırılması qərarı verildi. Qaz istehlakına görə tariflər gələn il yanvarın 1-dən tətbiq olunacaq və əhəli yay aylarında yeni tariflərlə ödəniş edəcək. Maliyyə naziri Samir Şerifovun da qeyd etdiyi kimi, əhəlinin aztəminatlı hissəsinə ünvanlı sosial yardım məbləğinin artırılması nəzərdə tutulur".

Maliyyə naziri Samir Şerifov, təhsil naziri Mikayıl Cəbarov da səslənən fikirlərə münasibət bildirdilər. Lakin deputatların heç bir təklifi qəbul olunmadı. Bu gün müzakirələr davam edəcək. Hökumət büdcə ilə bağlı yekun qərarını parlamente 16 dekabrda təqdim edəcək.

Deputat Elşən Musayev ölkədə turizmin ən yaralı yer olduğunu deyərək, bu sahənin inkişaf etmədiyini bildirdi. Dedi ki, ölkədə turizmi bu vəziy-

Etirazçı
Elşad PAŞASOY

Prezident İlham Əliyev Milli iqtisadiyyat və iqtisadiyyatın əsas sektorları üzrə strateji yol xəritələrinin təsdiq edilməsi haqqında fərman imzalayıb. Aşağıdakı strateji yol xəritələri təsdiq edilib:

“Azərbaycan Respublikasının (AR) milli iqtisadiyyat perspektivi üzrə Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR neft və qaz sənayesinin (kimya məhsulları daxil olmaqla) inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR-da kənd təsərrüfatı məhsullarının istehsalına və emalına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR-da kiçik və orta sahibkarlıq səviyyəsində istehlak mallarının istehsalına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR-da ağır sənaye və maşınqayırmanın inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR-da ixtisaslaşmış turizm sənayesinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR-da logistika və ticarətin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR-da uyğun qiymətə mənzil təminatının inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR-da peşə təhsili və təliminin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR-da maliyyə xidmətlərinin inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR-da telekommunikasiya və informasiya texnologiyalarının inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”;

“AR-da kommunal xidmətlərin (elektrik və istilik enerjisi, su və qaz) inkişafına dair Strateji Yol Xəritəsi”.

Bu fərmanla təsdiq edilən strateji yol xəritələrinin həyata keçirilməsinə ümumi rəhbərli-

yi və nəzarəti Prezident Administrasiyası həyata keçirəcək.

Fərmanla təsdiq edilən strateji yol xəritələrində nəzərdə tutulmuş fəaliyyətlərlə bağlı monitorinq, qiymətləndirmə və kommunikasiya tədbirlərini İqtisadi İslahatların Təhlili və Kommunikasiya Mərkəzi həyata keçirir.

Prezident Administrasiyasına tapşırıqlar ki, fərman qüvvəyə mindikdən sonra hazırlanacaq dövlət proqramlarının, inkişaf konsepsiyalarının, strategiyaların, tədbirlər planlarının layihələrinin bu fərmanla təsdiq edilən strateji yol xəritələrinə uyğunluğunu təmin edəcək tədbirlər görsün; fərmanla təsdiq edilən strateji yol xəritələrinin icra mexanizmləri ilə bağlı təkliflərini 15 gün müddətində AR-in Prezidentinə təqdim etsin.

Nazirlər Kabinetinə tapşırıqlar ki, Azərbaycan Respublikasının Prezidentinin aktlarının bu fərmana uyğunlaşdırılması ilə bağlı təkliflərini üç ay müddətində hazırlayıb prezidentə təqdim etsin; Nazirlər Kabinetinin normativ hüquqi aktlarının bu fərmana uyğunlaşdırılmasını üç ay müddətində təmin edib prezidentə məlumat versin; mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının bu fərmana uyğunlaşdırılmasını nəzarətdə saxlasın və bunun icrası barədə 5 ay müddətində prezidentə məlumat versin; fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

Prezidentdən inqilaba bərabər 12 yol xəritəsi

Vahid Əhmədov: “Bunu çoxdan gözləyirdik, bildirdim ki, belə bir sənədin hazırlanması üzərində iş gedir; prosesə xarici mütəxəssislər də cəlb edilib”

Vahid Əhmədov

Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslər və səhmlərinin (paylarının) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərə işə iqtisadi sahədə fəaliyyət istiqamətlərinə dair strateji planların, dövlət proqramlarının, inkişaf konsepsiyalarının, strategiyaların, tədbirlər planlarının layihələrinin hazırlanması zamanı bu fərmanla təsdiq edilən strateji yol xəritələrinin müddəalarını rəhbər tutmaq, fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etmək tapşırılır.

Milli Məclisin İqtisadi siyasət, sənaye və sahibkarlıq komitəsinin üzvü Vahid Əhmədov “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirdi ki, strateji yol xəritələrinin üzərində xeyli vaxt idi iş gedirdi və indiki vaxtda imzalanması çox müsbət addımdır: “Biz bunu çoxdan gözləyirdik. Mən bildirdim ki, belə bir sənədin hazırlanması üzərində iş gedir və buna xarici mütəxəssislər də cəlb edilib. Əsas da Azərbaycanda qeyri-neft sektorunun inkişafı, postneft dövrünə hazırlıq məsələləri burada öz əksini əksər sahələr üzrə tapıb.

Faktiki olaraq bu addımlar Azərbaycan iqtisadiyyatını bütün sahələr üzrə əhatə edir. 12 yol xəritəsidir, yenəcə imzalandığı üçün mən hər birinin içerisini detallı şəkildə hələ oxumamışam. Baxaq görək o sənədlərin içerisində nələr əksini tapır. Bundan sonra daha geniş danışmaq mümkündür. Mən baxdım, ölkədə yaddan çıxan maşınqayırma sahəsi, maliyyə problemləri, informasiya texnologiyaları sistemi, kənd təsərrüfatı kimi vacib sahələr əhatə olunub. Demək olar ki, bütün sahələr bu yol xəritələrində əhatə olunur. İndiki zaman üçün bu, çox müsbət addımdır. Çünki Azərbaycanın indiki vəziyyətində, dünya bazarında neftin qiymətinin aşağı düşdüyü bir vaxtda ölkəmizdə islahatların getməsinə böyük ehtiyac var. Mən hələ ki dəqiq bilmirəm o sənəddə yalnız iqtisadi islahatlardan söhbət gedir, yoxsa iqtisadi islahatlarla yanaşı struktur islahatları da nəzərdə tutulur. Struktur islahatları da nəzərdə tutulsa daha yaxşı olar”.

Millət vəkili vurğuladı ki, yol xəritələrinin icrasına nəzarətin Prezident Administrasiyasına verilməsi diqqətçəkəndir: “Bu da tamamilə düzgün addımdır. Çünki Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyev çox məsuliyyətli və işə çox ciddi yanaşan insandır. Onun və prezidentin iqtisadi islahatlar üzrə köməkçisi Natiq Əmirovun rəhbərliyi altında bu iş həyata keçiriləcək. Ümumiyyətlə, son vaxtlar çox ciddi məsələlər Nazirlər Kabinetinə yox, məhz Prezident Administrasiyasına həvalə edilir. Bu da Ramiz Mehdiyevin daha çox məsuliyyətli insan olmasından irəli gəlir ki, çox ciddi məsələlərlə məhz Prezident Administrasiyası məşğul olur. Bunu müsbət addım kimi qiymətləndirəm. Prezident faktiki olaraq Azərbaycan iqtisadiyyatının inkişafı üçün çox ciddi bir sənəd imzalayıb. İndi qalır onun icrası, həyata keçirilməsi. Ümid edirəm ki, uğurla həyata keçiriləcək və ölkəmizin inkişafına gətirib çıxaracaq”.

□ **Etibar SEYİDAĞA**

Yüksək vəzifəli məmurların danışmaq xofu...

“Mətbuatda yayılan xəbərlərə rəsmi qurumların münasibət bildirmələrinə böyük ehtiyac var”

Azərbaycanda idarəçilik sistemində təmsil olunan iri rəhbərlik dövlət məmurlarının diqqətçəkən qərübə xüsusiyyətləri var. Belə ki, bəzələrində səslənən ittihamlara, hər hansı bir hadisədə adlarının hallanmasına baxmayaraq, nazirlər səviyyəsində bir dövlət məmuru məsələyə münasibət bildirmir.

Sanki onların mətbuat və ictimaiyyətə açıqlama vermələrinə qadağa qoyulub. Təkcə bir faktı qeyd edək. Həbsdə olan Beynəlxalq Bankın sabiq rəhbəri Cahangir Hacıyev aylarla davam edən məhkəmə proseslərində, eləcə də günlər öncə həbsxanadan göndərdiyi sensasion müraciətdə maliyyə naziri Samir Şərifovu sərbəst şəkildə ittiham etdi, ölkəmizdə baş verən devalvasiyalarda birbaşa onu suçlu bildi. Bütün bunlara baxmayaraq, nazir bir dəfə olsun ittihamlara cavab vermədi və susmaq yolunu seçdi. Xatırlayanlar yaxşı bilir

ki, maliyyə naziri ötən il iki ölkənin agentliyi adlandırıldığı zaman da bu cür susqun mövqə sərgiləmişdi. Bu tipli misalları digər nazirlərə də aid etmək olar. Açıqlamalarına “stop” qoyulanlar təkcə nazirlər deyil. Ümumiyyətlə, hökumət idarəçiliyinin yüksək vəzifələrində təmsil olunanları ən çox birləşdirən “dəyər” susmalarıdır. İki ay öncə günlərlə davam edən leysan yağış Bakını sel, su altında qoydu, sosial şəbəkələr və mətbuatda paytaxt meri Hacıbala Abutalıbov gülüş obyektinə və tənqid hədəfi oldu. Amma bir dəfə də olsun BŞİH

rəhbəri məsələyə münasibət bildirmədi.

İqtisadçı ekspert Vüqar Bayramov bildirdi ki, dövlət qurumları ictimaiyyətə məlumat verməkdə maraqlı görünməli: “İstisna hallar var. Məsələn, Maliyyə Nazirliyi Beynəlxalq Bankın ittihamlarına cavab verdi. Bununla bağlı nazirlik açıqlama yaydı. Amma əksər hallarda dövlət qurumlarının, nazirliklərin və komitələrin bu tipli ittihamlara mövqeləri müşahidə olunmur. Adətən ittihamlara daha çox çəvik reaksiya verən Dövlət Neft Fondundur. Amma digər qurumlardan bu tipli reaksiyaları almaq mümkün deyil. Düşünürəm ki, dövlət qurumlarının ictimaiyyətə məlumat vermələri olduqca vacibdir. Manat devalvasi-

ya olursa, Mərkəzi Bank bir-mənəli şəkildə ictimaiyyəti səbəblərlə bağlı məlumatlandırmalı, doğru məlumat verməlidir. Əmlakla bağlı, əmlakın özəlləşdirilməsi ilə bağlı hər hansı bir problem varsa, aidiyyəti qurum reaksiya verməlidir. Çox vacibdir ki, dövlət qurumları məsələlərə tez reaksiya versinlər. Təəssüf ki, bizlər çəvik reaksiyaları müşahidə etmirik. Postsovet dövrünün tələblərindən biri o idi ki, dövlət qurumları vətəndaşlar və ictimaiyyətdən asılı olmalıdır. Dövlət qurumu nə qədər ictimaiyyətə açıq olursa, bir o qədər problemin həlli asanlaşır, problemlərin həlli istiqamətində addımların atılması mümkün olur. Təəssüf ki, realıqda əksər qurumlar üçün bunu söyləmək mümkün deyil. Mətbuatda yayılan xəbərlərə rəsmi qurumların münasibət bildirmələrinə böyük ehtiyac var. Dövlət qurumu şəffaf olmalıdır. Mətbuatın rəsmi qurumlarına çıxış imkanları olmalıdır ki, həmin məsələləri və problemləri işıqlandıra bilsin. Hər halda, bu vacib məqam olsa da, dövlət qurumları axsayır. Ək-

sər qurumların mətbuata qapalı olması hazırda diqqətçəkən məqamdır. İttihamlar cavablandırılmırsa, həm cəmiyyətə, həm də problemin həllinə maneələr yaradır. Onların şəffaflığı mətbuat vasitəsilə daha çox mümkündür. Çünki ictimaiyyəti mətbuat məlumatlandırır. Bunları nəzərə alıb, dövlət qurumları mətbuata açıq olub, fikirlərini, hər hansı məsələyə mövqelərini ictimaiyyətə çatdırmalıdır”.

Politoloq Natiq Miri bildirdi ki, hökumətdə heç bir məmurun xüsusi təşəbbüskarlığı yoxdur: “Təşəbbüskarlıq olmadıq üçün bütövlükdə cəmiyyətdə, iqtisadi proseslərdə hər hansı bir dinamika müşahidə olunmur. Hər şey yuxarıdan gəlir. Bu baxımdan, cəmiyyətin dövlət qurumlarının qarşısında hesabatlılıqları ol-

mur. Onu da nəzərə almaq lazımdır ki, bu hakimiyyətdə əvəz olunmayacaq kadr yoxdur. Amma iqtidarda əsas dəyərləndirilən məsələ sədaqətlikdir. Əgər sədaqətliklənsə, sənin üçün cızılan qırmızı xətdən kənara çıxmamırsansa, sənin üçün bütün məsələlərə “yaşıl işıq”dır. Bütün bunlar təkcə Samir Şərifova aid deyil, baş nazirə, onun müavirlərinə, digər nazirliklərə və ümumiyyətlə bütün dövlət qurumlarının rəhbərlərinə aiddir. Yeni təşəbbüs ortaya qoymaq həmin şəxslərin taleyini müəyyənləşdirə bilər. Çünki hakimiyyətdə təşəbbüskarlıq yoxdur. Yuxarı dairələrlə məsələlər razılaşdırılmalıdır. Siyasi iradə ortaya qoyularsa, bu onların siyasi talelərində böyük fəasilərə gətirib çıxara bilər”.

□ **Cavanşir ABBASLI**

Mərkəzi Bankın rəhbəri Elman Rüstəmov gələn ilin büdcə müzakirələri zamanı bildirib ki, xarici borcları qaytarmaq, həmçinin investisiya layihələrini maliyyələşdirmək üçün hökumətin, bankların və başqa subyektlərin valyuta bazarına daxil olması problemlər yaradır.

hələrdə böyük payı var. Ciddi bir rəqəm yaranıb. Təqribən 18 milyard dollara yaxın Azərbaycanın üzərinə düşən öhdəliklər var. Bir hissəsi artıq yerinə yetirilib, böyük bir hissəsinə də maliyyə çatışmazlığı var. Yeni Azərbaycanın iki yolu var idi. Ya Neft Fondunun vəsaitinin tamamını bu layihələrə xərcləməklə sonradan çox ciddi bir problemlərlə qarşılaşmaq, ya da borclanma. Büdcə-

Çalışacaq ki, bu layihələrə valyuta cəlb edilsin. Bu layihələri tamamlamaq üçün çox az da zaman qalıb. 2017-18-ci illərdə artıq layihələrin böyük hissəsi tamamlanmalıdır. 2020-ci ildən Avropaya qazın ixracatı başlanmalıdır. Götürdüyümüz öhdəliklər bundan ibarətdir. Çox az zaman qalıb və böyük də vəsait tələb olunur. Azərbaycan hökuməti çalışacaq ki, borclanma və kre-

dən, həm də Neft Fondundan xaricdəki layihələrə böyük həcmli vəsaitlər ayrılır. Manatla ayrılan vəsaitlər isə təbii ki, bazarda xarici valyutaya çevrilərək ölkədən çıxır. Bu ehtimalın gerçəkləşməsi o deməkdir ki, yaxın illərdə ölkənin xarici borclanma səviyyəsi sürətlə artacaq. Lazım olan anda borc tapılmasa, artıq ölkənin valyuta ehtiyatlarından büdcə vəsaitlə ayırmalara ehtiyac olmadan,

Trump artıq rusları da ehtiyatlandırır?..

Hüseynbala SƏLİMOV

Rusiyada D.Tramp eyforiyası hələ çəkilməmişə də yeni seçilmiş ABŞ prezidentinin əməkdaşlıq üçün söhbətə dəvət etdiyi və eləcə də artıq mühüm postlar üçün gözlənti etdiyi bəzi siyasətçilər və diplomatlar Rusiya siyasi istəblişməntini və hətta siyasi araşdırmalarla məşğul olan insanları sözün əsl mənasında diltor etməkdədir...

Dəfələrlə demişəm ki, bu respublikaçılar bir az "qəliz" adam olurlar, bilmək olmur ki, bunların "qarınlarının altında" nə var... Mən hələ ki D.Tramp haqqında konkret söz deməyə çətinlik çəkirim. Doğrusu, bir az gözləmək istəyirəm ki, görüm, nə olacaq...

Lap elə bugünərdə D.Tramp on dəqiqəlik telefon zəngi ilə az qala dünyanı bir-birinə vurdu. Tayvan liderlərinə etinasızlıq göstərən bütün ABŞ siyasətçilərindən və diplomatlarından fərqli olaraq Trump bu ünvandan gələn təbrik zəngini məmnuniyyətlə qəbul etdi və diplomatik etiketə tam uyğun olaraq düz on dəqiqə səmimi telefon söhbətində bulundu...

Onun bu hərəkəti hətta C.Kerrini də özündən çıxarmışdı. Diplomatik olimpi tərək etmək ərəfəsində olan C.Kerri dedi ki, Trump onların məsləhətini qəbul etməyə bilər, amma o, bilavasitə xarici siyasətlə və diplomatiya ilə məşğul olan adamların bəzi məsələlərə münasibətini öyrənsəydi, daha yaxşı olardı...

Əslində elə bizi də bu olay çox düşündürdü. Nə idi bu? Adi bir diplomatik etiket, yoxsa rusların artıq "idarəolunmaz və proqnozlaşdırılmayan Trump" adlandırdığı qəliz siyasətçinin növbəti sürprizi? Trump bu hərəkəti ilə nə demək istəyirdi? Bəlkə bu, onun böyük siyasətlə bağlı ismarığı idi? Bəlkə Trump indidən böyük siyasətin təzyiqli vektorunu Rusiyadan Çinə doğru dəyişəcəyini işarə edirdi?..

Məsələ bundadır ki, əgər ABŞ-ı Rusiyanın nüvə silahı və geosiyasi ambisiyaları çəkindirirsə, digər tərəfdən Çinin getdikcə artan iqtisadi gücü və nüfuzu da çox narahat edir onu...

Bir vaxtlar H.Kissincerin sayəsində ABŞ siyasəti Çini "keşf" etmiş və özünün təzyiqli vektorunu şərti olaraq kommunist ölkəsi adlandırılan bilən bu dövlətdən (hərçənd, Çin siyasi baxımdan indiyədək avtoritar bir ölkə olaraq qalır!) çevirib əsas kommunist nəhənginə - SSRİ-yə yönəlmişdi...

Amma artıq o vaxtlar deyil, SSRİ yoxdur, onun əvəzində Rusiya və bir də getdikcə iqtisadi gücü artan Çin var...

Ona görə də indi ABŞ öz siyasətində bu iki ölkənin yerini dəyişə, Rusiya ilə daha mülayim davrana və diqqətini Çinə yönəldə bilər.

Ruslar da özlərini bu dönüşə hazır kimi göstərir. Hətta Rusiya mühitində belə fikirlər səslənir ki, guya Çin-Rusiya dostluğu onlara heç nə vermədi. Çinə alternativ kimi isə daha bir uzaq Şərq ölkəsi - Yaponiya göstərilir. Hətta bu günlərdə V.Putinin bu ölkəyə səfər edəcəyi də bildirilir...

Bəli, bu, Rusiyanın növbəti böyük geosiyasi alveri sayıla bilər. Amma bir nüans var: ABŞ belə alverə gedəcəkmi?..

Təəssüf, hələlik bu kontekstdə söz demək çətinidir. D.Trampın özünün izahı çox sərt oldu. Faktiki olaraq dedi ki, Çin bir iş görəndə heç bizimlə məsləhətləşməyi ki, biz də durub onunla məsləhət edək?..

Qəzəz, növbəti il maraqlı olmağı vəd edir. Adamın hətta bir ay yarımı gözləməyə səbr çatır. Fəqət, başqa çarə yoxdur, gözləməli və sakitcə, prosesləri izləməliyik...

Bütün hallarda unutmayaq ki, ABŞ böyük siyasət və hərbi maşını deməkdir və böyük ehtimala belə də qalacaqdır, baxmayaraq ki, ruslar hələ də D.Trampın bir qərara NATO-nu "ləğv" edəcəyini gözləyir, avropalılar isə yeni qitə lideri kimi nəzərlərini A.Merkeleyə yönəldirlər...

Amma düşünürük ki, bütün bunlar tələsik nəticələndir, Amerika siyasəti hələ heç yeri tərək etmək niyyətində deyil. Hələ bilmək olmaz ki, Ağ Evlə Kreml arasında hansı siyasi külləklər əsəcək və hansı siyasi sular axacaqdır...

Təbii, global geosiyasi arxitektura müəyyən düzəlişlər və hədəflərin dəyişdirilməsi mümkündür. Amma bunlar da elə-belə olmayacaq, ABŞ -in dünyada yerini-rolunu qorumaq, onu daha da möhkəmləndirmək və gücləndirmək naminə ediləcəkdir.

Elə D.Trampın da çox sevimli bir cümləsi var: "ABŞ-ı daha da güclü edək!". Qəzəz, bir daha deyirik ki, bu yolda hansı ölkələrin ABŞ üçün daha böyük maneə olması məsələsinə onun siyasətçiləri, o cümlədən də D.Trampın komandası yenidən baxa bilər. Bu, mümkündür. Amma onların ABŞ -in dünyada ən aparıcı ölkə kimi qalmasına çalışacaq-larına zərrə qədər şübhə ola bilməz...

Hökumət yenə xaricdən kredit axtarır

Böyük layihələr üçün vəsait yoxdur, öhdəliklər yarıda qalıb

Onun dediyinə görə, manatın məzənnəsinə əlavə təzyiqdən qaçmaq üçün həmin vəsaitlərə ehtiyac olan valyuta kütləsini bazara daxil olmadan əldə etmək lazımdır. Baş bankir bunu necə edəcəklərinin detallarını açıqlamayıb. Sadəcə deyib ki, borclar və investisiya probleminin bazarından kənar həll olunmasına nail olmaqdan ötrü müəyyən təkliflər hazırlanır. Ekspertlər musavat.com-a bu məsələnin necə həll olunacağını açıqlayıblar.

Ekspert Natiq Cəfəri musavat.com-a açıqlamasında bildirib ki, Azərbaycanın son zamanlar xarici donorlarla apardığı danışıqların əsas məzisi məhz üzərinə götürdü-yü böyük layihələrdəki öhdəlikləri yerinə yetirmək üçündür: "Həm Dünya Bankı, həm Beynəlxalq Valyuta Fondu və digərləri ilə danışıqlar gedir. Bu danışıqların məqsədi Azərbaycanın "Şahdəniz 2", "Tanap" və "Tap" layihələri ilə bağlıdır. Azərbaycanın bu layi-

nin formalaşmasında və digər layihələrdə Neft Fondunun vəsaiti çatışmaya bilər. Ona görə də ikinci yol da borclanma yoludur. Düşünürəm ki, Elman Rüstəmovun açıqlamasının əsas məzisi, tərcüməsi o deməkdir ki, xarici təşkilatlarla, böyük banklarla məhz bu böyük layihələrin maliyyələşməsi üçün danışıqlar gedəcək.

ditlər hesabına bu layihələri, götürülən öhdəlikləri maliyyələşdirsin".

Ekspert Rövşən Ağayev isə bildirib ki, E.Rüstəmovun açıqlaması valyuta tələb edən investisiya layihələrinin istisnasız olaraq yalnız xarici borclanma hesabına həyata keçiriləcəyi anlamına gəlir: "Məlumdur ki, son 2 ildə həm dövlət büdcəsinin

yeni büdcədən kənar formada istifadə təmin olunacaq. İkinci ehtimal budur ki, bank sektorunun, digər şirkətlərin, hökumətin xarici borclarını ödəmək üçün Neft Fondunun likvid vəsaitlərindən istifadə oluna bilər. Artıq Beynəlxalq Bankın 1 milyard dollar xarici borcunun qaytarılmasında bu variantdan istifadə edildi. Mexanizm belədir: Neft Fondu öz valyuta ehtiyatlarından müəyyən hissəsini uzunmüddətli depozit formasında ölkənin bank sektorunda saxlayır, həmin ehtiyatlardan borcların qaytarılması üçün resurs kimi istifadə olunur. Bu variant isə fondun aktivlərini perspektivdə əriməsi üçün riskli variantdır. Məsələn, Beynəlxalq Bank 1 illiyə qoyulmuş, amma xarici borca yönəlməmiş depoziti gələn il necə qaytarmaq? Fikrimcə, qaytara bilməyəcək... Bu variantlar bəlkə doğrudan da manatı qorumağa kömək edə bilər, amma xarici valyuta sərvətlərimizi qorumağa çətin ki, kömək etsin".

□ RÖYA

Bankların vətəndaşları məhkəməyə verməsinin effekti olacaqmı...

Ekspertlər bildirirlər ki, rüşvət və sifariş əsasında işləyən məhkəmələrdə problemin həlli mümkünsüzdür

Ölkədə manatın dəyərindən düşməsi, həmçinin bankların bağlanması və bu kimi digər problemlər bankları qorxuya salıb. Onlar bağlanmadan problemləri kreditlərini geri almaq istəyirlər. Bu səbəbdən məhkəmələri tezləşdirməyə çalışırlar. Ekspertlər isə bildirirlər ki, bu üsul da sərəmə verməyəcək. Üstəlik, ekspertlər vətəndaşların bankları məhkəməyə verməsinin vacibliyini vurğulayırlar.

Ekspert Qubad İbadoğlu məsələ ilə bağlı musavat.com-a bildirib ki, bununla da problem həll olunmayacaq: "Əslində rüşvət və sifariş əsasında işləyən, qərarlarının icra səviyyəsi aşağı olan məhkəmələrdə bu problemin həlli mümkün olmayacaq. Borcluları kütləvi şəkildə həbsə atmaq mümkün deyil. Qısamüddətli inzibati cəzaların verilməsi də problemdən çıxış yolu sayıla bilməz. Müsahidələr göstərir ki, bu müstəvidə gedən çəkişmələrdən ən çox qazanan məhkəmələr və onların qərarlarının icrası-

na nəzarət edən əlaqədar orqanlardır, itirən isə banklar və borclu olan əhəlidir".

Ekspert Vüqar Bayramov isə musavat.com-a deyib ki, bankların stimullaşdırıcı şəkildə təklifləri verməsi daha məqsədəuyğundur: "Həmişə demişəm ki, bankların vətəndaşlarla hədə ilə deyil, stimullaşdırıcı yolla danışıması məqsədəuyğundur. Çalışmaq lazımdır ki, iş məhkəməyə getməsin. Banklar

borclunun iş yerinə məktub göndərir, özünə hədə SMS-ləri göndərir, hədə-qorxu yolu ilə borcunu almağa çalışırlar. Vətəndaşın imkanı yoxdursa, onu hədələməklə varlı etmək mümkün deyil. Ondan ödəniş almaq da mümkün deyil. Kredit götürən şəxs bunu geri qaytarmalıdır. Əgər qaytara bilmirsə də, məhkəməyə vermək çıxış yolu deyil. Kreditlərin qaytarılmaması

bank sektorunda ciddi problemə səbəb olacaq, bu, şübhəsizdir. Banklar kreditlərin qaytarılmaması fonunda ciddi zərbə alacaq. Düşünürəm ki, daha çox stimullaşdırıcı metoddan istifadə etmək olar. 2010-11-ci illərdə banklar çay evlərində əhaliyə kredit kartları paylayan vəziyyətin bu həddə gələcəyini bilməli idilər. Bu cür kredit siyasəti həyata keçirilirdi, kredit faizi 40-dan yuxarı idi. Əhalinin ödəmə qabiliyyətini yoxlamadan kredit verilməsi də bu gün problemlə kreditlərin artmasına gətirib çıxartdı".

Ekspert Əkrəm Həsənov isə krediti qaytara bilməyənlərlə bağlı açıqlama verib. O bildirib ki, krediti qaytarmamağa görə vətəndaşı cinayət və ya inzibati məsuliyyətə cəlb edə bilməzlər. Yəni bu, həm beynəlxalq, həm də milli qanunvericiliyimizdən irəli gəlir: "Məsuliyyətiniz yalnız mülki ola bilər. Yəni kredit əmlakınızdan tutula bilər. Bu da yalnız məhkəmə qərarı əsasında ola bilər. Əmlakınız yoxdursa, kreditin qaytarılması qeyri-mümkündür. Məsələn, adınıza sənədli daşınmaz əmlak və ya avtomobil yoxdursa, faktiki olaraq bank çarəsizdir. Daşınar əmlakınızın alınması isə müşkül məsələdir, çünki sizə mənsubiyyətini sübut etmək çətinidir. Adınıza əmlak olsa belə, məhkəmə və icra proseslərini hüquqşünasla məsləhətləşib azı 3 il uzada bilərsiz".

□ RÖYA RƏFİYEVA

Sanki biz bunlara səs vermişik

Zamin Hacı
zaminhaci@gmail.com

Deputatlar elə danışrlar, sanki bunları xalq seçibdir. Bütün günü millətin dörd-sərinə dilə gətirirlər. Bütçə müzakirələrində hökuməti divara necə dirədilsə, bəzi nazirlərin divarda şəkli qaldı. Artur müəllim isə az qalmışdı istefa versin, bizi yetim qoysun. Hökumət daxilindən sızan xəbərə görə baş naziri istefa verməkdən yalnız bir məsələ saxlayırdı: Artur müəllim çox cəhd edib, ancaq Azərbaycan dilində "istefa verirəm" sözünü deyə bilməyibdir. Açıq, çətin sözdür, mən özüm də güclə yazdım. Vəzifədə oturma isə lap çətin yazırsan.

Hələ siz Fəzail Ağamaliyə qulaq asın! Gah deyir, bank sistemi iflic vəziyyətdədir, gah rayonları ləğv edib quberniya yaratmağa səsləyir, bunun daha çevik və səmərəli idarəçilik sistemi olacağını vurğulayır. Yəni demək istəyir ki, indiki idarəçilik sistemi tənbel, ölüvay və səmərəsizdir. Mən başa düşürəm adamın məqsədi nədir. Axı çox uzaq vaxt keçməyib, deputatxanada belə tənqidi çıxışlar yapıdığı üçün Hüseyn Abdullayevə cummuşdular, dava-şava düşmüşdü, sonra Hüseyn müəllimin deputatlığını ləğv eləyib türməyə saldılar, sonra köçüb getdi Almaniyaya, ordan alovlu mahnılar yazıb alman xalqını (*bəzi versiyalara görə həm də uca millətini*) üsyana səsləyir.

Bax, Fəzail müəllim, o dava sənənin gözünün qabağında olmamışdı? Hətta elə bil dalaşanın biri sən özün idin, hərçənd biz belə şeylərə inanmırıq, müxalifətin uydurmasıdır. İndi sən əgər mahnı yazsa bilmirsənsə, nə üçün hökuməti tənqid edirsən? Buna nə haqqın vardır?

İsraildən deputatımız Yevda müəllim isə lap kəskin danışdır, sanki hökumət nümayəndələri Fələstin muxtariyyətinin üzvləridir, Milli Məclis isə Qəzza zolağıdır. Sitat: "Mən Tarif Şurasının qərarıyla razı deyiləm. Bunlar qiyməti əsassız qaldırırlar. Məmurular korrupsiya ilə məşğuldur. Bəzilərinin hər yerdə - dağda, bağda, dəniz qırağında villaları var. Qoyun sürüsü saxlayan da var, adını çəkmək istəmirəm".

Əlbəttə, düz eləyir çəkirmir, çünki bəlkə o sürünün iyəsi Yevda müəllimi işdən çıxardıb özünə çoban götürmək qüdrətindədir? Ancaq bu narazılığın da hansısa həddi olmalıdır. Tarif Şurasını, adından görüldüyü kimi, tərifi etmək lazımdır. Tənqid eləyirsənsə, ölkəmizdəki uğurları görmürsənsə, deməli, xaricdən maliyyələşən qara qüvvəsən, bunun o yanı, bu yanı yoxdur.

Yığışdırın özünüzü, əsas da xalqı çaşdırmayın. Yoxsa yuxarıda yazdığım kimi, xalq elə bilər doğrudan da sizi seçibdir. Kövrək sabitliyimizə belə hallar xələl gətirir.

Bu mənada Səyavuş Novruzovun dünənki çıxışı olduqca önəmlidir. Sitat: "Burada vaxtilə tərifi deyənler indi baxıram ki, tənqidi fikirlər söyləyirlər". Düppədüz! Elə mən də bunu yazıram da bə! Nə oldu, bağda neft var idi, salam-ələyk var idi, bağa girdim üzümə, tikan batdı dizi-mə? (*Sanki məsələ qarışdırdım, çox üz vurmuyun, hamısı krizisə gəldir - indən belə köşələri diferensiallaşdırıram, bir yazıda bir neçə yazını sıxıb verəcəyəm*). Adamın gərəkdir bir sifəti olsun. Ya tərifi, ya da tənqidi elə. Yoxsa baxırsan dünənə qədər sumo gülüşünə gedən adam indi özünü balerina kimi aparır, səhnəyə dırmaşmış deyir oradan Qara Qarayevin "İldırım yollar"ını çalın, rəqs eləyəcəyəm. Belə saxta "üsyankarlardan" çox görmüşük, fırladaq keçməz.

İnkişafımız davamlıdırsa, kadrlar davamlı olmağa borcludur. Misal üçün, Mərkəzi Bankın sədri Elman müəllimə mənə böyük hörmətim var, çünki adam bir sahəni tutub orda da gedir. Daha doğrusu, üzür. Elman müəllim manatı krizis dövrünün fırtınaları arasında ötürüb bu dibi deşik valyutamızın dalğaları qoynunda necə ora-bura çırpıldığını şəhər vəziyyətdə izləməkdədir. Dünən isə hardasa gördüm, Elman müəllim manatın dayanıqlığını saxlamaq üçün fiskal lövbər atmağın vacibliyini demişdir. Yəqin bir azdan deyəcək ki, ay camaat, artıq "Titanik" batır, özünüzlə əlac edin, akula sizi yeyəcək. Ya da maliyyəçi yox, matros olduğunu boynuna alacaqdır.

Bütün hallarda adam ancaq dənizçilik terminləri ilə danışır, söhbəti tutubdur. Yoxsa nala-mıxa vurmur, bəzi deputatlar kimi...

Dağlıq Qarabağ məsələsində Azərbaycanın vasitəçilər sarıdan bəxti doğrudan da gətirməyib. Çünki ATƏT-in Minsk Qrupunun hər üç həmsədri - Rusiya, ABŞ və Fransa bu məsələdə ölkəmizə qarşı, yumşaq desək, ədalətli və qərəzsiz deyil. Azərbaycan prezidenti İlham Əliyevin də açıq söylədiyi kimi, onlardan biri işğalçıya maliyyə, siyasi köməklik göstərir, o biri hərbi dəstək verir, digəri də təbliğatını aparır.

Söz yox ki, illər öncə qardaş Türkiyə "vasitəçi üçlük"dən uzaqlaşdırılıb yerinə Fransa gətirildə sülh prosesinin hara aparıldığı gerek yaxşıca hesablanaydı. Rəsmi Bakı o zaman təkid edər və şərt irəli sürə bilərdi ki, Fransa da vasitəçi olacağına, o halda balans xətrinə Türkiyə mütləq həmsədrlikdə olmalıdır. Hər necə olmasa, məsələ konsensus tələb edirdi və Azərbaycan razılıq verməseydi, "Ermənistanı kiçik bacı" adlandırılan Fransa həmsədrliyə gələ bilməzdi.

Nə isə, olan oldu. Ötən müddətdə Fransa dövləti ermənilərə münasibətdə Rusiya və ABŞ-dən da artıq sədaqət nümunəsi göstərdi, hətta ermənilərdən çox ermənilik elədi. Rusiya və Amerika kimi, bu dövlətin yetkililərinin dilindən də "işğalçı Ermənistan" kəlməsini eşitmədik.

Tam əksinə, guya vasitəçi ola-ola rəsmi Paris təcavüzkar ölkəyə ciddi siyasi reveranslar elədi: Fransada separatçı rejimin nümayəndəliyinin daha da əl-qol açmaq üçün Azərbaycan əleyhinə iyrənc təbliğat aparmasına şərait yaratdı, prezident Fransua Olland saxta "erməni genosidi"nin 100-cü ildönümü ilə bağlı İrəvana səfər edən üç xarici ölkə prezidentindən biri oldu, hazırda isə uydurma soyqırım iddiasının inkanna görə cəza nəzərdə tutan qanun məhz Ollandın təkrar şəxsi təşəbbüsü əsasında parlamentdə təsdiqlənəndən sonra Konstitusiyaya Məhkəməsinə öz təsdiqini gözləyir.

İşğalçı ermənilərə qarşı rəsmi Parisin bu qəbildən reveransları indi də davam edir. Elə srağaqün prezident F.Olland qatı ermənipərəst, Qarabağ separatçıların ən yaxın dostlarından olan və ötən il icazəsiz şəkildə Dağlıq Qarabağda olmuş, bu üzdən də dərhal Azərbaycan XİN-in "qara siyahısı"na düşən Bruno Le Runu daxili işlər naziri təyin edib.

Əlbəttə, təqdir edicidir ki, olaya rəsmi Bakının reaksiyası gecikməyib. Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Hikmət Hacıyev bununla bağlı deyib. Sitat: "Fransanın yeni daxili işlər naziri Bruno Le Ru Fransa parlamentinin üzvü statusunda 2015-ci ilin sentyabr ayında Azərbaycanın Ermənistan tərəfindən işğal olunmuş ərazilərinə qanunsuz səfər edib. Onun adı arzuolunmaz şəxslər siyahısındadır. Azərbaycan Respublikasının qanunları, ərazi bütövlüyü və suverenliyini pozaraq işğal olunmuş ərazilərə qeyri-qanuni səfər edən hər bir əcnəbi vətəndaş tutduğu vəzifə mövqeyindən və kimliyindən asılı olmayaraq

Fransadan anti-Azərbaycan gedişi - həmsədrliyə həqarət

Bakı və Paris arasında siyasəti

qalmaqal - etiraz notası olacaqmı?

Separatçıların dostu Fransada yüksək dövlət postuna gətirildi; Azərbaycandan reaksiya gecikmədi; Qarabağ məsələsində neytral vasitəçiliyə iddia edən Fransanın daxili işlər naziri ölkəmizə buraxılmayacaq...

raq" arzuolunmaz şəxslər" siyahısına daxil edilir. Qanun qanundur və hamıya da eyni cür şamil olunur".

Yeni cənab Bruno Le Ru Azərbaycan dövləti və xalqından üzrxahlıq etməyincə, əməlinə görə peşmanlıq hissi keçirməyincə, ölkəmizə buraxılmayacaq. Əslində isə Azərbaycan Fransa tərəfinə etiraz notası da təqdim edə bilərdi. Həm də o səbəbə ki, məsələn, Azərbaycan prezidenti Fransa səfəri zamanı həmin şəxslə - daxili işlər naziri ilə üz-üzə gəlib onun əlini sıxmaq zorunda qala bilər.

Bu arada digər həmsədr dövlət - ABŞ-dən də nə yazıq ki, separatçılara isti qucaq açılması ilə bağlı qanqaraldıcı xəbərlər gəlməkdədir. Xəbərlərə görə, dünən Amerika Konqresinin binasında saxta "DQR-in müstəqilliyinin" 25 illiyi ilə bağlı tədbir keçirilib. Yayılan şəkildərdən görüldüyü kimi, separatçı rejimin "bayraq" adlandırılan əskisi də Konqres binasında qoyulub - yeni amerikalılar üçün kifayət qədər müqəddəs yer beləcə, murdarlanıb.

Hələ harasıdır, onlarla amerikalı konqresmenin qatıldığı tədbirdə separatçı rejimin qonardarma "baş naziri" Araik Arutunyan çıxış edərək, Azərbaycanın ərazi bütövlüyü və suverenliyi əleyhinə ağzına gələni danışmış. Halbuki Kırım işğalına görə Rusiyaya və Kırım separatçılarına 3 ildir sərt sanksiyalar tətbiq edən ABŞ dövləti məntiqlə bu erməni separatçı gədəsi-

ni, türmənin darıxdığı cinayət-kənara öz ərazisinə buraxılmamalı idi, ya da tutub Bakıya təhvil verməli idi...

Son baş verənlər Dağlıq Qarabağ məsələsində bir daha Azərbaycanın həm diplomatik səyləri və erməni təbliğatı əleyhinə ifşaedici fəaliyyətini gücləndirməsinin vacibliyini ortaya qoyur, həm də qardaş Türkiyə,

Pakistan və İsrailə hərbi-siyasi əlaqələri durmadan dərinləşdirmək hesabına işğalçı Ermənistan üzərində əzici hərbi üstünlüyünü saxlamaq zərurətini dikte edir. Qərəzli vasitəçilərin təcavüzkar və separatçı rejimə qucaq açmasına qarşı ayrı effektiv "peyvənd" təəssüf ki, hələlik yoxdur.

□ Siyasət şöbəsi

Azərbaycan xaricə pulköçürmə qaydalarını dəyişdi

Azərbaycan Mərkəzi Bankı (AMB) "Azərbaycan Respublikasının rezident və qeyri-rezidentlərinin xarici valyuta əməliyyatlarının aparılması Qaydaları"nı təsdiq edib.

Musavat.com AMB-yə istinadən xəbər verir ki, ölkənin tədiyyə balansında valyuta kəsirinin azaldılması və valyuta nəzarətinin effektivliyinin artırılması məqsədilə Mərkəzi Bankın İdarə Heyətinin 27 may 2002-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının rezident və qeyri-rezidentlərinin valyuta əməliyyatlarının rejimi haqqında Qaydalar" və bu qaydalara 28 iyun 2004-cü il tarixli dəyişikliklər, 3 noyabr 2004-cü il tarixli dəyişikliklər, 21 iyun 2007-ci il tarixli dəyişikliklər, 27 sentyabr 2008-ci il tarixli dəyişikliklər, 20 noyabr 2009-cu il tarixli dəyişikliklər, 15 aprel 2010-cu il tarixli dəyişikliklərin ləğv edilməsi barədə qərar qəbul edib.

Yeni qaydalara əsasən, bank hesabı açılmadan Azərbaycan daxilində və ölkədən kənara xarici valyutada pul köçürmələri yalnız rezident və qeyri-rezident fiziki şəxslər tərəfindən aparıla bilər. Rezident və qeyri-rezident hüquqi şəxslər tərəfindən bank hesabı açılmadan xarici valyutada pul köçürməsi əməliyyatlarının aparılmasına yol verilmir.

Rezident və qeyri-rezident fiziki şəxsin xeyrinə bank hesabı açılmadan pul köçürməsi əməliyyatları üzrə daxil olan vəsait bank tərəfindən məhdudiyət olmadan qəbul edilir və ödənilir. Köçürülmüş xarici valyuta vəsaitləri vəsaiti alana nağd şəkildə verilir və ya onun tapşırığı ilə bank hesabına köçürülür.

Rezident və qeyri-rezident fiziki şəxs Azərbaycandan kənara bank hesabı açmadan xarici valyuta vəsaitlərini bir əməliyyat günü ərzində 1 000 ABŞ dolları, ay ərzində isə 10 000 dollar ekvivalentində məbləğdə köçürə bilər.

Ermənistanla Azərbaycan arasında Sülh Naminə Platforma yaradılıb. Bununla bağlı Azərbaycan və Ermənistanın prezidentlərinə, xalqlarına müraciət qəbul edilib. Müraciət müəllifləri bildirir ki, 25 ildən çoxdur davam edən, on minlərlə vətəndaşın ölümünə, yüz minlərlə insanın isə qaçqın, məcburi köçkün düşməsinə səbəb olmuş Qarabağ münaqişəsinin həll yollarını və əsas problemləri ürək ağrısı ilə müzakirə etmək üçün hər iki xalqın nümayəndələri olaraq bir araya gəliblər və müraciət etməyi isə öz vətəndaşlıq borcları sayırlar.

“SSRI-nin dağılmasından sonra Azərbaycan və Ermənistan öz müqəddəratını təyin etmə hüququndan istifadə edərək müstəqil dövlətə çevrildilər. Lakin çox təəssüf ki, Cənubi Qafqaz regionunda beynəlxalq hüquqa və ATƏT-in Helsinki Yekun Aktına uyğun sivil, dövlətlərarası münasibətlər bərqərar olmadı. İki ölkə arasında qanlı müharibənin nəticələri bölgədə sülh və sabitliyin yaranmasına hələ də mane olur. Müharibə alovunun bütün dəhşətlərini, yaşından, cinsindən, milli mənsubiyətindən asılı olmayaraq, onillər ərzində hər iki ölkəyə vurduğu böyük maddi-mənəvi zərəri yalnız statistik göstəricilərlə ifadə etmək mümkün deyil...”

Bu münaqişəni ermənilər və azərbaycanlılardan başqa kiminsə həll etməyə qadir olduğunu düşünmək sadəlövhülük olardı” - müraciətdə deyilir.

Müraciət müəllifləri hər iki ölkənin rəhbərliyini və xalqını keçmişin girovuna çevrilməməyə, gələcəyə baxmağa və müharibənin faciəvi nəticələrindən dərəcə çıxarmağa, münaqişənin tezliklə sülh yolu ilə həlli üçün substantiv və nəticəyə yönəlmiş danışıqları sürətləndirməyə çağırırlar. Kifayət qədər geniş fikirlərini, təklif və çağırışların yer aldığı müraciətin sonunda deyilir ki, vətəndaş cəmiyyətləri arasında dialoqu davam etdirmək üçün bu platformadan istifadə edilməsi münaqişənin həllinə töhfə verəcək.

Sülh Naminə Platforma adından müraciəti Ermənistan tərəfdən Vahe Avetyan (hüquq müdafiəçisi, yazıçı-publist), Vaan Martirosyan (“Milli Azadlıq Hərəkatı” ictimai təşkilatının sədri), Syuzan Caqiryan (“Meridian” hüquq-müdəfiə təşkilatının sədr müavini, jurnalist), Azərbaycan tərəfdən isə Rövşən Rzayev (“Dağlıq Qarabağın Azərbaycan İcması” İctimai Birliyinin Şura üzvü), Kamil Selimov (Bakı Dövlət Universitetinin professoru), Şəlalə Həsənova (“İctimaiyyətlə Əlaqələrin İnkişafın Dəstək” İctimai Birliyinin sədri) imzalayıb.

Bes Sülh Naminə Platforma Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllinə kömək edə biləcəkmi? Bu prosesi illər öncə başladılan, lakin nəticəsiz bitən xalq diplomatiyasının davamı saymaq olarmı? Bəziləri bu hadisəni iki ölkə arasında sülh sazişinə ictimaiyyəti hazırlamaq prosesinin tərkib hissəsi hesab edir. Belədirmi?

Xarici İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Hikmət Hacıyev “Yeni Müsavat”a açıqlamasında bildirdi ki, XİN Sülh Naminə Platformanın yaradılmasını alqışlayır: “Ümumiyyətlə, sülhə çağırın, Qarabağ probleminin sülh

yer verildi. Ermənistanla Azərbaycan arasında Sülh Naminə Platformanın yaradılması ilə bağlı birgə bəyanatı imzalamış şəxslər elə Bakıdakı konfransda iştirak edənlərdir. Bəyanatda əsas fikir bundan ibarətdir ki, Azərbaycan və Ermənistan bir-birlərinin ərazi bütövlüklerini tanımaqla Dağlıq Qarabağ münaqişəsinin sülh yolu ilə həllini sürətləndirməlidirlər.

yeti Sülh Naminə Platformaya müsbət yanaşır, dəstək verir. Lakin Ermənistan iqtidarı və cəmiyyəti haqda bunu söyləmək mümkün deyil. Ermənistan hakimiyyəti Sülh Naminə Platformada olan ermənilərə düşmən kimi yanaşır. Sülh Naminə Platformanın Qarabağ məsələsinin sülhlə həllinə arzuolunan səviyyədə töhfə ver-

Sülh Naminə Platforma: Azərbaycanla Ermənistan böyük barışa hazırlanır?

XİN prosesi alqışladı, siyasi ekspertlər də gəlişməni müsbət qiymətləndirir, ancaq...

yolu ilə həllinə xidmət edən prosesi müsbət qiymətləndiririk. Hesab edirik ki, Azərbaycan və Ermənistan ziyalılarının, vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələrinin bu cür təşəbbüsləri nəticə etibarilə regionda sülhün bərqərar olmasına, münaqişənin danışıqlar yolu beynəlxalq hüququn norma və prinsipləri əsasında həllinə töhfə verə bilər”.

Politoloq Elxan Şahinoğlu hesab edir ki, bu, rəsmi Bakının yeni strategiyası - xalq diplomatiyasını genişləndirmək strategiyası sayıla bilər: “Bakı Qarabağ münaqişəsinin həlli məqsədilə ordunu gücləndirmək, yeni silahlar almaq və Rusiya-Türkiyə yaxınlaşmasından faydalanmaqla yanaşı, xalq diplomatiyasına da üstünlük verməyə başlayıb. Ermənistan hakimiyyətinin qatı tənqidçilərinin noyabrın əvvəllərində Bakıda konfransa dəvət edilmələri də bu siyasətlə bağlıdır. Prezident Administrasiyasının rəhbəri Ramiz Mehdiyevin münaqişənin həlli ilə bağlı 30 səhifəlik yazısında bu yanaşmaya geniş

Ayrıca, sənəddə işğal altındakı torpaqların boşaldılması, qaçqınların geri qayıtması və Azərbaycanın ərazi bütövlüyü çərçivəsində Dağlıq Qarabağın statusunun müəyyənləşməsi hüququ vurğulanır. “Sülh platforması” hər iki ölkədən ictimai fəalları qoşulması üçün açıqdır. Beləliklə, bu platformanın yaradılması Azərbaycanın uğuru sayıla bilər. Çünki platforma və orada qeyd olunan bəndlər Ermənistan cəmiyyətinə Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü qəbul edən insanların varlığını göstərir. Önemli olan Ermənistanın Dağlıq Qarabağın Azərbaycanın ərazi bütövlüyü olduğunu qəbul edən insanların sayının artmasına nail olmaqdır ki, onlar bu ətrafda fikir mübadiləsinə genişləndirməklə öz cəmiyyətlərinə təsir edə bilsinlər. Bu bir beyin oyunudur və bu oyunda da işğalçıdan irəliləməyi bacarmalıyıq”.

Politoloq Qabil Hüseynli isə bildirdi ki, Sülh Naminə Platforma xalq diplomatiyasının daha təkmil və dinamik davamıdır: “Xalq diplomatiyası vacibdir. Azərbaycan hakimiyyəti

o halda mümkün olar ki, tərəflərdən biri yox, hər ikisi bu ideyaya, bu prosese müsbət yanaşsın, dəstək versin. Təəssüf ki, bu gün Ermənistan rəhbərliyi sülh yox, pozuculuq, işğalçılıq mövqeyindədir. Sülhün əldə olunmasına bu amil ciddi mane olur. Millətçilik azarına tutulmuş Ermənistan iqtidarını və cəmiyyətini sülhə hazırlamaq prosesi çətin işdir. Sülh Naminə Platforma bu çətin işin öhdəsindən gələ biləcəkmi, bunu zaman göstərəcək. Amma hər bir halda Azərbaycan dövləti sülhün, xalqlar arasında münasibətlərin yaxşılaşmasının tərəfdarı olduğunu bu platformaya müsbət münasibətlə bir daha nümayiş etdirdi. Artıq dünyada hər kəsə aydın olmaqdadır ki, Ermənistan ədalətli sülhün tərəfdarı deyil. Xalq diplomatiyası həm də ona görə meydana gəlib ki, danışıqlar prosesi Ermənistanın pozuculuq mövqeyi üzündən dalana dirənib, ortada olan vasitəçilər isə sanki meydana çəkilib”.

□ Etibar SEYİDAĞA

Hələbin mərkəzi Bəşər Əsədin nəzarətinə keçdi

Bu hadisə Suriya münaqişəsinin taleyini dəyişəcək

Suriyanın hökumət qüvvələri dekabrın 7-də Hələbin mərkəzi - tarixi hissəsini ələ keçirib. Oktyabr ayından başlayan Hələb əməliyyatının əsasən başa çatdığı bildirilir. Hökumət qüvvələri uzun müddətdir davam edən mühasirə nəticəsində şəhərin mərkəzi hissəsini - qədim qala divarlarının və Hələb bazarının yerləşdiyi bölgəni nəzarət altına alıb. Silahlılar cənuba doğru geri çəkilib.

Xəbəri Suriyanın rəsmi agentliyi - SANA yayıb. Eyni zamanda müxaliflərə yaxın Suriya İnsan Haqları Müşahidə Mərkəzi xəbəri təsdiqləyib. Son əməliyyatlarda 11 kv.km ərazidə 42 məhəlləni nəzarətə götürən hökumət qüvvələri ciddi uğur qazanıblar.

Qeyd edək ki, Hələb şəhəri 2012-ci ildə silahlıların əlinə keçib, hökumət qüvvələri yalnız şəhərin qərb bölgəsində qalıblar. Suriyanın şimalında yerləşən Hələbdə müharibəyə qədər 2,3 milyon (ətraf şəhər və qəsəbələrə birlikdə 4 milyona yaxın - K.R.) əhali yaşayıb, Yaxın Şərqi ən böyük sənaye və tekstil mərkəzlərindən biri olub. Eyni zamanda Suriyanın şimalında əsas yolların üzərində yerləşib və strateji cəhətdən mühüm əhəmiyyət daşıyır. Məhz bu şəhərin müxaliflərin əlinə keçməsindən sonra Bəşər Əsəd Suriyanın şimalında gücünü itirdi. Hələbin yenidən geri qaytarılması ötən ilin payızında Rusiyanın Suriyada hərbi əməliyyatlara qatılması ilə başlayıb. Ruslar hərbi gücü Hələb ətrafında cəmləyib, eyni zamanda Suriya ordusu və Hizbullah silahlıları qurudan şəhərin təmizlənməsi əməliyyatlarını başlandı. Müharibə nəticəsində Hələbin az qala hər məhəlləsi uğurla döyüşlər gedib, bir zamanlar abad və tarixi şəhər xarabalığa çevrilib.

Hələbin itirilməsi müxalif düşərgəyə ağır zərbədir. Faktiki olaraq Əsədin yenidən şimal ərazilərdə nəzarəti ələ alması anlamına gəlir, çünki Hələbin ardınca digər bölgələr də rahatlıqla ələ keçiriləcək. Artıq Hələbdə hökumət qurumları təmizlənmə işlərinə belə başlayıb. Suriyanın ikinci böyük şəhərinin hökumətin nəzarətinə keçməsi danışıqlar və siyasi həll prosesində də Əsədin mövqelərini gücləndirir. Hətta bir il əvvəlki vəziyyətlə müqayisədə indi Bəşər Əsəd faktiki olaraq Suriyanın böyük hissəsinə nəzarət edir.

Ancaq Hələbin nəzarətə götürülməsinin daha ciddi nəticələri var. Məsələ ondadır ki, Hələbin ələ keçirilməsi daha iki mühüm əhəmiyyət daşıyır. Hələb kimi böyük şəhərin ələ keçirilməsi Bəşər Əsədə qarşı savaşa qüvvələri zəiflədib. Faktiki olaraq müxalif qüvvələr parçalanıb. Üstəlik, artıq Hələbin itirilməsi ilə bağlı müxalif qrupların arasında qarşılıqlı ittihamlar başlayıb. İslamçı qruplaşmaların üzvləri Azad Suriya Ordusu-nu Hələbdəki mövqelərini hökumətə təhvil verməkdə günahlandıraraq satqınlıqda ittiham edib. Çox güman ki, Hələbin itirilməsi müxaliflər arasındakı birliyi də sarsıdacaq.

Hələb əməliyyatının daha bir özəlliyi beynəlxalq siyasətlə bağlıdır. Hələbin təmizlənməsi bütövlükdə Suriya hakimiyyətinin deyil, Rusiya, İran, Hizbullah və qismən də Çinin qələbəsidir. Məhz Putin Hələbin taleyini dəyişdi. Yeri gəlmişkən, ötən gün Hələbdə daha bir rus hərbi “məsləhətçi” polkovnik öldürüldü.

Dekabrın 6-da məlum oldu ki, Rusiya və ABŞ arasında Hələbin boşaldılması ilə bağlı anlaşma olub. Ancaq anlaşmadan sonra İspaniya, Yeni Zelandiya və Misir Hələbdə bir həftəlik atəşkəs təklifi ilə çıxış ediblər. BMT TŞ-də müzakirə olunan qərar Rusiya və Çinin vetosu nəticəsində keçməyib. Bundan sonra Vaşinqton elan edib ki, Hələb anlaşmasından imtina edir. Ancaq bu dəyişiklik Hələbdəki savaşa təsir etməyib.

Hazırda Rusiyada səfərdə olan Türkiyənin baş naziri Binali Yıldırım “RIA Novosti”yə verdiyi açıqlamada Suriya münaqişəsinin həlli ilə bağlı Suriya və Türkiyənin yanaşmasının yaxın olduğunu deyib. Sitat: **“Şübhəsiz ki, bu mərhələdə bir-birimizi daha öncə olmadığı qədər yaxşı anlayırıq. Suriya münaqişəsinin həlli ilə bağlı ortaq mövqeyə sahibik”.**

Bu gəlişmədən belə məlum olur ki, Qərb Hələb və ümumilikdə Suriya mövzusunda anlaşmaya getməyə meyllidir. Və bu zaman müxalifləri nəzərə almır. Hələblə bağlı anlaşma sonradan pozulsa da. Belə bir razılaşmanın olması Qərb ölkələrinin artıq Suriyada münaqişənin bitməsi üçün addımlar atmağa hazır olduğunu göstərir. Sadəcə, hər tərəf daha çox qazanclı çıxmağa çalışır.

□ Kənan RÖVŞƏNOĞLU

"Valyuta alverçiləri"

Samir SARI

Bəzi ağsaqqalların sözü olmasın, indiki gənclər bilməz, biz yeniyetmə və gənc olanda "valyuta alverçiliyi" kimi dəhşətli bir cinayət növü vardı. Bu, təxminən "Vətənə xəyanət", "xarici dövlətə casusluq etmək", "iki və daha çox adamı öldürmək", "sexovşik"lik kimi qatı cinayət əməli sayılırdı. Bəraəti yox idi, bu iş üstündə tutulan əlli-ayaqlı gedirdi.

Bir də görürdün, bir məşhur adam (*tutaq ki, hansisa sənətçi*) haqqında belə bir şeyə dolaşdı: "Qardaşı Moskvada valyuta alveri üstündə tutulub", "Filankəs valyuta alveri edir" və s.

"Valyuta alveri" də nə idi? Heç nə, bildiyimiz dollar alqı-satqısı.

O vaxt indiki kimi deyildi, nə siyasi fəallar vardı, nə də QHT-çilər, xaricə yalnız sənətçilər və alimlər gedib-gələ bilirdi, onlar da (xüsusilə sovet manısları) çalışırdılar ki, ölkədən çıxanda ciblərində xarici valyuta, yəni dollar çox olsun ki, orda yaxşı bazarlıq edə bilsinlər. Qayıdıb gələndə hərsi 4-5 çamadan pal-paltar (ABŞ cinsi, İtaliya ayaqqabısı, Malta, Finlandiya kostyumu, Fransa köynəkləri), qab-qacaq, ətriyyat gətirirdilər, qara bazarda satdırıb yaxşı pul qazanırdılar.

İş beləydi, yuxarıda adı çəkilən və çəkilməyən predmetlər azman sovet dövlətində qıt idi ("yox idi" də demək olar), ona görə də o defisit malların burada həm alıcısı çox idi, həm də mallar çox bahaydı. Ölkədən 1000-2000 dollar çıxara bilən adam qayıdıb gələndə gətirdiyi satlıq mallarla bir maşının pulunu qazanırdı.

O üzdən xaricə qastrollara və elmi simpoziumlara, nadir hallarda isə turist səfərlərinə gedən adamlar valyuta almağa çalışırdılar. O da banklarda yox idi, amma "qara bazar"da var idi. Eybəçiliklərlə dolu kapitalizm dünyasının, mənfur imperializmin yaşıl valyutası hansısa yollarla sovet dövlətinin iri şəhərlərində satılırdı və hökumət onu satanları bir gün tutub ağır şəkildə cəzalandırırdı ki, sosializm quruluşunun əsasları dağılmasın.

Budur, indi bir çox ölkələrdə valyuta satışı yenidən dövlət nəzarətinə alınıb və "valyuta alverçiləri" termini yenidən dövriyyəyə girib. Düzdür, indi "valyuta alverçiləri"ni iki və daha çox adam öldürmüş qatillər və ya MKİ-yə casusluq edən agentlər kimi ciddi mühakimə etmirlər, amma hər necə olsa da, cinayətdir - təxminən toyuq oğurluğu kimi bir şey.

Hazırda hər küçədə yeddi valyutadəyişmə məntəqəsinin ("Exchange") işlədiyi dövr geridə qalıb. Məntəqələr tamamilə yığıdırılıb. Xaricə getməyə hazırlaşanlar isə əllərindəki manatlarla qalıblar bank axtara-axtara. İndiki "qastrolçular"ın məqsədi alverə getmək deyil, artıq çoxdandır xarici dövlətlərdən ölkəmizə çamadanlarda satlıq mal gətirən yoxdur, uzağı, hər kəs özünə, ailəsinə, yaxın qohumlarına nəse bir şey alıb gətirir. Bu ölkədə matah mal son model telefonlardır, onların da gətirilməsinə çoxdan qadağa var. Cins şalvar gətirəsi deyillər ki... Şəhərin mərkəzindəki butiklər, şəhər kənarındakı yarmarkalar təcili-tixildir.

Bəs niyə belədir, yenidən sovet dövrünün valyutadəyişmə siyasətinə niyə qayıtdıq?

Ona görə ki, ölkədə valyuta çatışmazlığı var. Hər şey boldur, valyuta qıtdır. Valyuta qıtlığı isə elə şeydir ki, ardınca başqa qıtlıqlar da gələ bilər. Sahibkar xaricdən, məsələn, Çindən cins şalvar gətirmək üçün valyuta alıb Pekinə, Urumçiye getməlidir. Valyuta tapmasa, getməyəcək, onda da cins şalvar (məsələn) qıtlığı yaranacaq.

Dünən parlamentdə deputatlar da deyiblər ki, valyutadəyişmə məntəqələri bərpa edilsin. Çox ağıllı təklifdir. O məntəqələr təkə valyuta satmır axı, həm də xaricdən, xüsusilə də Rusiyadan göndərilən valyutaları alırdılar. Əməlli-başlı alver gedirdi. İndi həmin alver "qara bazar"da gedir, "valyuta alverçiləri" ora-bura boylana-boylana, ürək-ürək adamlara yanaşib xidmətlərini təklif edirlər. Dövlət bu alverdən öz nəsibini ala bilmir, hamısı ciblərə gedir. Üstəlik, məntəqələrin qapısı bağlı qaldığı halda, yazıq alverçilər küləyin qarşısında, yağışın altında xalqa xidmət göstərirlər.

Uzun sözün kəsəsi, qapalı olmayan ölkələrdə valyuta dəyişdirmək məsələsi bu cür qapalı ola bilməz.

Son aylar Azərbaycan rayonlarının bir neçə vilayətdə birləşdirilməsi barədə təkliflər səslənir. Dövlət büdcəsinə qənaət üçün əlavə xərclərin azaldılması yollarından biri kimi vilayətlərin yaradılması ideyası irəli sürülüb. Milli Məclisin dekabrın 6-da keçirilən iclasında da bu mövzu müzakirə olunub. Deputat Fəzail Ağamalı rayonların ləğv edilib yerində quberniyaların yaradılması təklifini irəli sürüb. F.Ağamalı hesab edir ki, bu idarəçilik sistemi daha çevik və səmərəlidir.

Sabiq baş nazir, AXP lideri Pənah Hüseyn hesab edir ki, vilayət məsələsi bir qədər fərqlidir: "Vilayətlərin yaradılması və bunun idarəçilikdə ciddi dəyişikliklərə səbəb olacağı ilə bağlı ortada konkret qanun layihəsi yoxdur. Şəxsən mən bunun prinsipial məsələ olduğunu, hansısa bir dəyişikliklə səbəb olacağını düşünmürəm. Burada müəyyən siyasi səbəblər də ola bilər. Azərbaycan monolit bir ölkə deyil. Bu baxımdan, bu məsələ hərtərəfli müzakirə olunmalıdır. Quberniya Azərbaycanın Rusiya tərkibində olduğu müstəmləkə dövrünün sözüdür. Bu ərazi bölgüsü Çar Rusiyası dövrünə aid idi. Jirinovski Rusiyada belə bir ərazi bölgüsünün aparılması təklifi ilə çıxış etmişdi. Tarixi baxımdan bizə uyğun olmayan müstəmləkə dövrünü xatırladan bir termindir. Yuxarıda qeyd etdiyim səbəblərə görə bunu doğru saymıram".

Keçmiş maliyyə naziri, iqtisadçı ekspert Fikrət Yusifov bildirdi ki, Azərbaycanda quberniyaların yaradılması mümkündür:

"Rayonlarda bu qədər idarəçilik aparatlarının olmasına gerek yoxdur. Bunlar şişirdilib. Quberniya təcrübəsi qonşu dövlətlərdə var. Rusiyanı misal çəkə bilərik. Çox uğurlu idarəçilik formasıdır. Hesab edirəm ki, 5-6 rayonun quberniyada birləşdirilməsi çox normal haldır. Belə olarsa, xərclərə kifayət qədər qənaət olunacaq. Üstəgəl, idarəçiliyin çevikliyi baxımdan çox müsbət addım olacaq."

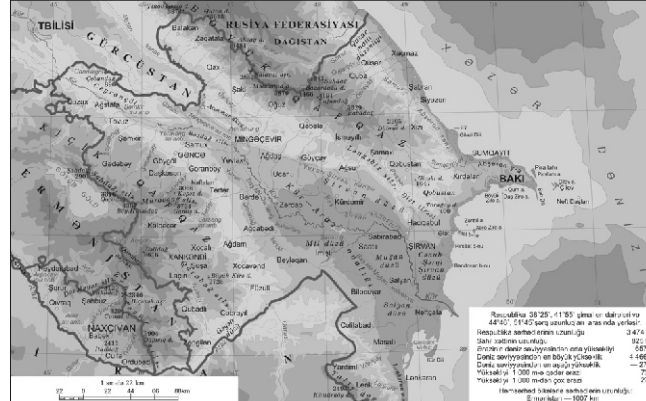
Səfərin əsas məqsədi iki dost ölkə arasındakı münasibətlər tarixində ilk dəfə paytaxt şəhərlərin rayonları arasında dostluq və əməkdaşlıq münasibətlərinin yaradılması və bu məqsədlə Bakı şəhərinin Xətai rayonu ilə Yaponiyanın Tokio prefekturasının Setaqaya şəhəri arasında əlaqələrin qurulmasıdır.

Nümayəndə heyətinin tərkibinə Milli Məclisin deputatı, YAP Xətai rayon təşkilatının sədri Hüseynbala Mirələmov və rayon icra hakimiyyəti ictimai-siyasi və humanitar məsələlər şöbəsinin müdiri Pənah İmanov daxildir.

Səfər çərçivəsində nümayəndə heyətinin üzvləri Yaponiya hökumətinin, xarici işlər nazirliyinin, hakim siyasi partiyanın, Tokio prefekturasının rəsmi nümayəndələri və Azərbaycanla əməkdaşlıqda maraqlı olan bir sıra yapon şirkətlərinin rəhbərləri ilə görüşərək işgüzar müzakirələr aparıblar. Eyni zamanda nümayəndə heyətinin üzvləri Tokio prefekturasının Tullantların Emalı Mərkəzinin və 2020-ci ildə Tokioda keçiriləcək Olimpiya və Paralimpiya Oyunlarının təşkilat komitəsinin

'ləra hakimiyyətlərinin ləğvi reallaşır - vilayətlər, yoxsa quberniyalar...

İdarəçilikdə ciddi dəyişikliklər gözlənilir; qərarlara münasibət birmənalı deyil

bu nöqtəyi-nəzərdən bu tətbiqi əvvəlcədən dəstəkləyirəm. Naxçıvan istisna olmaqla, 9 quberniyanın yaradılması çox normal hal olar. Bütün prizmələrdən buna müsbət yanaşmaq lazımdır. Bir bölgənin problemləri biri var ki, beş rəhbərdən, biri də var ki, bir rəhbərdən soruşulsun. Fərqi ayırd etməmək mümkündür deyil. Gələcəkdə yaqın ki, quberniya rəhbərləri birbaşa prezidentin təyinatı ilə olacaq. Ondan sonra da quberniyaların seçkili olması prosesi baş verəcək. Bu model bize

çox uyğundur və vacibdir. Hər quberniyanın özünün proqramı hazırlanacaq. Qubernator rəhbərlik etdiyi bölgənin iqtisadi durumuna cavabdeh şəxs olacaq. Qeyri-neft sektorunu inkişaf etdirmək istəyirik. Bu sahədə ciddi nailiyyətlər əldə etmək mümkün olacaq. İdarəetmə aparatının çevikliyi çox mühüm şərtlərdən biri olacaq. Sahibkarlara maneçilik halları da azalacaq. Bir növ sahibkarların fəaliyyəti üçün münbit şərait yaranacaq. Büdcəyə böyük qənaət olacaq. 72 rayonun yerinə 9 quberniya olacaq. İndiki bir icra hakimiyyətinin aparatı kifayət edir ki, bir quberniya idarə olunsun. 4-5 rayonun icra strukturu bir yerdə formalaşdırılacaq. İşsizlik problemləri bu gün iqtisadi böhran şəraitində var. Say etibarı ilə düşünürəm ki, işsizlik ordusu yaranacaq. Bank sisteminə baş verən proseslərdən sonra bir çoxları işlərini itirdilər. Amma onlar sahələrini dəyişmək məcburiyyətində qalacaqlar. Bu problemlər zaman-zaman həll olunacaq. Bundan çəkinmək lazım deyil".

Q Cavanshir ABBASLI

Bakının Xətai rayonu Yaponiya şəhəri ilə qardaşlaşacaq

Yaponiyada səfərdə olan rayon rəhbərliyi bir sıra məsələlərdə əməkdaşlıqla bağlı razılığa gəlib

yanışlara hazırlıqla bağlı fəaliyyəti ilə də tanış olublar.

Görüşlərdə Ermənistan-Azərbaycan, Dağlıq Qarabağ münaqişəsi, erməni işğalçılarının Xocalıda törətdiyi soyqırım və bu faciəyə həsr edilən abidənin məhz Xətai rayonu ərazisində yerləşdiyi xüsusi qeyd olunub.

Xətai rayonunun beynəlxalq əməkdaşlığa xüsusi diqqət yetirdiyini bildiren R.Məmmədov rayonun Türkiyənin Mersin vilayəti-

nin Tarsus şəhəri və Belarusun Minsk şəhərinin Leninsk rayonu ilə qardaşlıq münasibətlərinə malik olduğunu deyib. Tarsus şəhərində ümummilli lider Heydər Əliyevin adını daşıyan körpünün və parkın inşa edildiyini, həmin parkda onun abidəsinin ucaldıldığını qeyd edib. Gələcəkdə Tokio prefekturasının Setaqaya şəhəri ilə də bu cür əməkdaşlığın hər iki tərəf üçün faydalı olacağını vurğulayıb.

Görüşlər zamanı Xətai rayonunda 2015-ci ildə "Kosugi Zohen Co.LTD" şirkəti tərəfindən salınmış "Yapon bağı"nın Azərbaycan və yapon xalqları arasında dostluq əlaqələrinin rəmzinə çevrildiyi qeyd edilib.

Yaponiya ilə iqtisadi və humanitar sahələrdə əməkdaşlıq imkanları nəzərə alınaraq qarşı tərəfin nümayəndələri, xüsusilə Setaqaya şəhərinin meri Nobuto Hosaka Azərbaycana səfərə dəvət olunub.

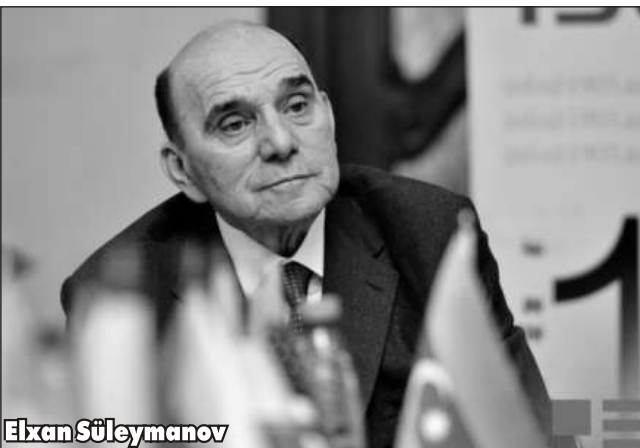
Yaponiya xarici işlər nazirinin müavini M.Takizava ilə görüşdə o, cari ilin avqustunda Azərbaycana səfərdən böyük təəssüratlarla qayıtdığını qeyd edib, ölkəmizdə ona göstərilən diqqətə və səmimi münasibətə görə minnətdarlığını bildirib. Xüsusilə Prezident İlham Əliyevlə keçirilən görüşün əhəmiyyətini vurğulayan nazir müavini ölkəmizin inkişafının onda böyük heyrət doğurduğunu deyib.

Setaqaya şəhərinin meri N.Hosaka Azərbaycanın ədalətli müharibəyə cəlb edilməsinə və ərazilərinin işğal olunmasına baxmayaraq, son illərdəki uğurlu inkişafından xəbərdar olduğunu bildirib. O, Setaqaya şəhəri və Xətai rayonu arasında dostluq münasibətlərinin qurulması məqsədilə qarşılıqlı təbliğatın aparılmasının əhəmiyyətini vurğulayıb. Setaqaya şəhərinin ekologiya məsələlərinə xüsusi diqqət yetirdiyini qeyd edən N.Hosaka Xətai rayonundakı "Ağ şəhər" layihəsinin bu istiqamətdə təcrübə mübadiləsi üçün əhəmiyyətli olduğunu bildirib.

Tokio prefekturasının qubernatorunun xarici əlaqələr üzrə müşaviri H.Mizukoshi, Nazirlər Kabinetinin müşaviri N.Okamoto və Yaponiya hökumətinin Cənubi Qafqaz üzrə xüsusi nümayəndəsi Toşihiko Aiki Yaponiya və Azərbaycan arasında hərtərəfli əməkdaşlığın inkişafında maraqlı olduqlarını bildiriblər.

Azərbaycanın Yaponiyadakı səfirliyində keçirilən görüş zamanı səfir Gürsel İsmayilzadə Yaponiya ilə əlaqələrin son illər daha da intensivləşdiyini bildirib.

Son vaxtlar Rusiyanın işğalçı Ermənistanı silahlandırması, onunla hərbi əməkdaşlığı yeni və daha yüksək səviyyəyə qaldırması diqqət mərkəzindədir. Bu iki ortaq işğalçısı arasında, üstelik, vahid hava hücumundan müdafiə sistemi və vahid hərbi qruplaşma yaradılmasına yönəlik addımlar şübhə yox ki, nə Azərbaycana, nə də qardaş Türkiyəyə qarşı xoşməramlı jestlər deyil - hərçənd Rusiya rəsmiləri israrla bunun əksini isbatlamağa çalışırlar.

Elxan Süleymanov

İrəvan-Moskva hərbi yaxınlığı isə başqa yandan Qarabağ probleminin həllini qəlizləşdirməkdədir. Ermənistan rəsmilərinin son zamanlar təzədən özündənrazi bəyanatlar verməyə başlaması, danışıqlar prosesini sabotaj edən açıqlamalar yayması buna şübhə yeri saxlamır. Düşmənin belə bəyanat və açıqlamaları öz havadarına arxayın olaraq səsləndirməsi isə açıq-aşkar görünür.

Sözsüz ki, Azərbaycan Qarabağ məsələsi ətrafında bu gelişmələri görür və onlara qarşı adekvat tədbirlər görməyə çalışır. Ancaq müşahidə olunan həm də budur ki, Moskva öz satellitini - təcavüzkarı silahlandırmaq, onunla ortaq müdafiə tədbirlərini gücləndirməklə Azərbaycanla bağlı nəse daha bir gizli planı var. Hansı?

"Dinc dövrdə ortaq hərbi qruplaşmanın yaradılması erməni hərbiçilərinin Rusiya hərbi maşınına daha dərin inteqrasiya eləməsi anlamına gəlir. İnteqrasiya - bütövlükdə daha dərin qarşılıqlı uzlaşma deməkdir. Lakin bu zaman hədəflər müxtəlifdir: Moskvada ümidlidirlər ki, sovet dövründəki Zaqafqaziya Hərbi Dairəsi bu və ya başqa şəkildə bərpə edilsin, təkcə Ermənistanın deyil, perspektivdə Gürcüstan və Azərbaycanın da daxil olduğu hərbi qruplaşma yaradılınsın". Bu barədə erməni portalına müsahibəsində tanınmış rusiyalı hərbi analitik Pavel Felqenqaur Rusiya və Ermənistan arasında vahid hərbi birləşmənin yaradılmasına münasibət bildirərək deyib.

Onun sözlərinə görə, Gürcüstan və Azərbaycanın da daxil olduğu belə bir hərbi

qruplaşmanın formalaşdırılması Rusiyanın uzunmüddətli planıdır və hədəf Zaqafqaziya regionundakı keçmiş sovet sərhədinə örtüyü təmin etməkdir. "Konkret Ermənistan üçün bu qruplaşma həm də o demək olmalıdır ki, Rusiyanın Ermənistanı müdafiə etmək öhdəliyi daha sanballı şəkildə alır. Bu, qabağa doğru addımdır, lakin 1995-ci ildən sonra formalaşmış situasiyanı güclü şəkildə dəyişmir - nə vaxt ki, Moskva ilə İrəvan arasında birgə müdafiə haqqında saziş imzalanıb. Bu, bir növ Ermənistanın Avrasiya Birliyinə, gömrük məkanına inteqrasiyası kimidir. Rusiya üçün bu, həmçinin hərbi inteqrasiya olaraq mühümdür, lakin Moskva üçün bu, həm də Azərbaycanla və Gürcüstanla inteqrasiya deməkdir. İstənilən halda söhbət inteqrasiyaya doğru növbəti addımdan gedir. Moskvadan ötrü vacibdir ki, inteqrasiya prosesi dayanmayıb. Rusiya Azərbaycanla bununla göstərəcək ki, "bax, Ermənistan özünü yaxşı aparır, indi isə Azərbaycan da özünü yaxşı aparmalı və Rusiyaya yaxın olmalıdır". Rusiya həmçinin Belarusla, Ermənistanla inteqrasiya prosesləri aparır. Bu, düzgün istiqamət hesab olunur və prinsiplə bərpə edilsin, təkcə Ermənistanın deyil, perspektivdə Gürcüstan və Azərbaycanın da daxil olduğu hərbi qruplaşma yaradılınsın". Bu barədə erməni portalına müsahibəsində tanınmış rusiyalı hərbi analitik Pavel Felqenqaur Rusiya və Ermənistan arasında vahid hərbi birləşmənin yaradılmasına münasibət bildirərək deyib.

Hərbi analitik Kremlin Bakı və Ankara ilə münasibətlərinin də önəm daşdığını vurğulayaraq deyib: "Əlbəttə ki, Rusiya Ermənistanı müdafiə etməyə hazırdır. Ancaq bu zaman Moskva həm də Azərbaycanla əlaqələri möhkəmlətməkdə və Türkiyə ilə yaxşı münasibətlər saxlamaqda maraqlıdır. Azərbaycanla bizim hərbi ittifaqımız hələ yox-

Rusiyanın Qarabağla bağlı daha bir gizli planı - hərbi dairə

Moskvanın Güney Qafqaz hədəfləri haqda ilginç iddia; tanınmış rusiyalı hərbi ekspert: "Rusiya Azərbaycanla da hərbi ittifaq qurmaq istəyir"; **Azərbaycanın AŞ PA-dakı deputatı: "Erməni lobbisinin ölkəmizə qarşı növbəti təxribatı iflasa uğradı..."**

dur. Lakin perspektivdə belə bir şey Moskva üçün arzuolunandır".

Hərbi ekspert Rusiya-Ermənistan ortaq hərbi qruplaşmaya aid hərbiçilərin sülhməramlı kimi Dağlıq Qarabağda yerləşdirilməsinin mümkünlüyünə də toxunub: "Əgər Qarabağda sülhməramlılar peyda olsa, bunun erməni-rus birləşmiş komandanlığına heç bir dəxli olmayacaq. Dağlıq Qarabağda sülhməramlılar yalnız Bakının razılığı ilə yerləşdirilə bilər. Qarabağda rusiyalı sülhməramlılar olmayacaq. Və onlar şübhəsiz ki, erməni-rus birləşmiş qruplaşmasından olmayacaq".

Göründüyü kimi, şimal qonşumuz Azərbaycanla bağlı daha bir məkrli hədəf güdür - hərbi ittifaq. Lakin belə bir plan Qarabağ problemi ədalətli həllini tapmadan, işğal altındakı ərazilər geri qaytarılmadan təbii ki, qeyri-realdır. Hər necə olmasa, bunu kim bilməsə də, Kremldə yəqin ki, yaxşı dərk edirlər.

Bu arada xaricdəki erməni lobbisi və onun dəstəkçilərinin ölkəmiz əleyhinə təxribatları intensivləşib. Musavat.com-un məlumatına görə, Azərbaycanın AŞ PA-dakı nümayəndə heyətinin üzvü, deputat Elxan Süleymanov həmin təxribatlardan bəzilərinin mahiyyətini detallı şəkildə şərh edib.

Onun sözlərinə görə, Azərbaycanın xarici siyasətində, xüsusilə də beynəlxalq təşkilatlarda müxtəlif məsələlərlə bağlı qazandığı uğurlar erməni lobbisinin və digər anti-Azərbaycan qüvvələrin təşvişinə səbəb olub: "Bu uğurları şübhə altına almaq üçün erməni lobbisi və digər anti-Azərbaycan qüvvələr "kü-rü diplomatiyası" adı altında hər cür uydurmalar yaradaraq Azərbaycanın bütün uğurlarına kölgə salmağa cəhd göstərirlər. Çox təəssüf ki, erməni-pərəst və anti-Azərbaycan qüvvələrinin güclü olduğu dövrlərdə bu məsələ mətbuatda da yer almağa başlayır.

Bununla bağlı İtaliyanın erməni lobbisinin təsiri altında olan mətbuatı və televiziya verilişləri səfərbər edilib. Onlardan biri də "Rai 3" telekanalında yayımlanan "Report" verilişi olub. Bu verilişin aparıcısı Mile-na Gabanelli mütəmadi olaraq Azərbaycan əleyhinə fəaliyyətlə məşğul olub, Ermənistan və işğal altında olan Azərbaycan ərazilərinə gedərək erməni tərəfindən müsahibələr götürüb, Azərbaycan tərəfindən heç bir müsahibə almadan Azərbaycana dair qərəzli və haqsız reportaj hazırlayıb və bu verilişdə ekspert qismində iştirak edənlərin də əksəriyyəti ermənilər olub. Gabanelli mütəmadi olaraq qərəzli, kəskin və haqsız fikirlərə yol verdiyi üçün onun müəllifi olduğu veriliş

bağlanıb, hətta kanala və verilişə qarşı 300 milyon avro lüq məhkəmə iddialarının olduğu üzə çıxıb. Çoxsaylı iddiaçılar arasında İtaliyanın keçmiş baş naziri Silvio Berlusconi, İtaliya neft-qaz şirkəti "ENI", nüfuzlu İtaliya qəzeti "Libero Quotidiano", İtaliya hökumətində 3 dəfə nazir olmuş Claudio Scajola, habelə keçmiş nazir Renato Brunetta, Romanın keçmiş meri və keçmiş kənd təsərrüfatı naziri Gianni Alemanno kimi tanınmış şirkət və simalar var".

Ermənilərin ölkəmizə qarşı genişmiqyaslı təxribatlarının davam etdiyini deyən deputat AŞ PA-nın bu ilin 26 yanvarında qəbul etdiyi "Azərbaycanın cəbhəyanı rayonlarında mülki əhalinin qəsdən sudan məhrum edilməsinə dair" qətnaməsinin müəllifi Militsa Markoviçə qarşı başladığı qarayaxma kampaniyasına da toxunub: "Bosniya və Herseqovina mətbuatının verdiyi məlumata əsasən, bugünlərdə ölkə parlamentinə və mətbuatına anonim məktub daxil olub. Məktubda qeyd olunur ki, bu ilin əvvəlində AŞ PA-da qəbul edilən 2085 sayılı qətnamənin hazırlanması dövründə deputat Militsa Markoviç erməni tərəfi ilə əməkdaşlıq etməyib və ermənilər üçün tam qərəzli olan bir mətn hazırlayıb. Məktubda xanım Markoviç bu qətnaməni rüşvət müqabilində hazırlamaqda birbaşa itiham edilib.

Qeyd edilməlidir ki, məktub müəllifi məqsədyönlü şəkildə ölkə parlamentarilərini və ictimaiyyəti aldatmağa çalışıb. Belə ki, həmin qətnamə hazırlanarkən Ermənistan tərəfi məruzəçinin və AŞ PA rəhbərliyinin təkidlərinə baxmayaraq, məruzəçi ilə əməkdaşlıqdan imtina edib. Məhz bu səbəbdən həmin qətnamənin 8-ci bəndində vurğulanır: "Assambleya Ermənistan parlament nümayəndə heyətinin və Ermənistan hakimiyyətinin bu məsələyə dair məruzənin hazırlanmasında əməkdaşlıq etməməsinə qəti pisləyir. Assambleya belə rəftarı Avropa Şurasının tamhüquqlu üzvü olan bir ölkənin öhdəlik və vəzifələrinə zidd

hesab edir"... Xanım Markoviç isə yerli mətbuata verdiyi müsahibəsində bildirib ki, məktubun müəllifi barədə araşdırma aparıb və müəllifin AŞ PA yanında ölkənin daimi nümayəndəliyinin səfiri Predraq Qrqiç olduğunu aşkar edib. Mətbuatın verdiyi məlumata əsasən, xanım Markoviç dərhal səfirlə əlaqə saxlayıb. Lakin o, əvvəl bunu inkar etsə də, sonradan məktubu Mladen Boşiqin xahişi ilə yazdığını etiraf edib. Predraq Qrqiç eyni zamanda bu məktubun ictimaiyyətə verilmək üçün nəzərdə tutulmadığını və sifət Bosiçi məlumatlandırmaq üçün hazırladığını bildirib.

Bosniya və Herseqovina KİV-lərində yayımlanan məlumatlara əsasən, Markoviç həm bu ölkənin AŞ PA-da nümayəndə heyətinin rəhbəri Bosiçi, həm də səfir Qrqiçi məhkəməyə verib və bu barədə bütün mətbuat orqanlarını məlumatlandırıb. Hadisələrin gedişindən ciddi narahat olan Qrqiç isə ölkə KİV-lərinə müraciət edərək deputat Mladen Boşiqin onu aldatdığını, onun məktubunun mətbuata verilməsinin ucuz və məsuliyyətsiz bir hərəkət olduğunu söyləyib. Yerli mətbuat eyni zamanda bildirir ki, Qrqiçin bu bəyanatından sonra Mladen Boşiq jurnalistlərə cavab vermir. Beləliklə, ermənilərin ölkəmizə qarşı növbəti təxribatı tam iflasa uğrayıb".

“Reket jurnalistlər” cəzalandırılır, bəs sonra...?

Əflatun Amaşov: “Bir çox hallarda ictimai qınaq tədbiri yetərsiz olur”

Ceyhun Musaoğlu: “Onlara iradlar deyildə cavab verə bilmirlər, çünki yazılarında jurnalistikanın bütün tələbləri pozulur”

Dövlət Təhlükəsizlik Xidməti əməkdaşlarının insanları şantaj edərək onlardan hədə yolu ilə pul alan “reket” jurnalistlərdən ibarət mütəşəkkil dəstəni ifşa etməsi son günlər mediannın ən çox müzakirə etdiyi mövzulardandır.

Qeyd edək ki, DTX dekabrın 6-da bu yöndə daha bir əməliyyat keçirib. Dövlət Təhlükəsizlik Xidmətindən virtual.org-a verilən məlumata görə, “Gündəlik Bakı” qəzetinin baş redaktoru Həbib Vəliyev həbs olunub.

DTX-nin ictimaiyyətlə əlaqələr mərkəzindən verilən məlumata görə, dekabrın 3-də qurum tərəfindən yayılan açıqlamada bildirilir ki, ölkədə insanları şantaj edən media orqanlarının rəhbərləri və əməkdaşları ilə bağlı tədbirlər davam etdirilir. Həmin cinayət işi üzrə davam edən istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində “Gündəlik Bakı” qəzetinin baş redaktoru H. Vəliyev də hədə-qorxu ilə tələb etmə cinayəti üzrə məsuliyyətə cəlb edilib. Hazırda istintaq tədbirləri davam etdirilir.

Dekabrın 3-də isə DTX “reket” mətbuatın digər nümayəndəsi “Bizim dövr” qəzetinin baş redaktoru Sürxay Əliyev və qəzetin bir neçə əməkdaşını həbs edib. Onlar qadınları digər şəxslərlə görüşdürüb münasibətlərinin gizli videoçəkilişlərini aparması, onları şantaj etməsi, habelə ayrı-ayrı şəxslər barəsində rüsvayedicilik və böhtan xarakterli məlumatları mütəmadi olaraq mətbu orqanlarda dərc etdirib bu fəaliyyətin dayandırılması müqabilində vətəndaşlardan külli miqdarda pul tələb edilməsi və alınması, bu üsulla müxtəlif idarə və təşkilatlarda çalışan şəxslərdən, sahibkarlardan dövrü haqq toplanılmasında ittiham olunur.

İllərdir “reket mətbuatı” qarşı aparılan mübarizənin nəticələrindən biri olaraq qeydə alınan bu olay ümid verir ki, gələcəkdə mətbuatda bu sayaq jurnalistlərin sayı minimuma endiriləcək. Həmin minvalla da bu sayaq jurnalistlər gerçək jurnalistlərin adını ləkələyə bilməyəcək.

“Mətbuat Şurası yarandığı gündən media məkanındakı neqativ hallara, sui-istifadələrə qarşı mübarizə aparmaqdadır. Bu mübarizəyə ictimaiyyətin diqqətini cəlb etmək üçün zamanında “reket jurnalistika” ifadəsi düşünüldü. “Reket jurnalistika”ya qarşı mübarizə Komissiyası da yaratmışıq”.

Bunu APA-ya Mətbuat Şurasının sədri, Milli Məclisin deputatı Əflatun Amaşov deyib.

Ə. Amaşov xatırladı ki, komissiyanın rəyləri əsasında peşə prinsiplərinə tam etinasız yanaşan kütləvi informasiya vasitələrinin adları “qara siyahı”ya daxil edilir. “Qara siyahı” mütəmadi olaraq yenilənir və bu barədə cəmiyyətə məlumat verilir: “Əlbəttə, “reket jurnalist”, “reket mətbu orqan” deyilərkən biz məsələnin hüquqi tərəfləri üzərində dayanmırıq. Ancaq o da nəzərə alınmalıdır ki, belə kütləvi informasiya vasitələrinin “Azərbaycan Jurnalistlərinin Peşə Davranışı Qaydaları”na sayğısızlığı həm də hüquqi müstəvidə dəyərləndirilə bilən hadisədir. Bu cür şübhələrimiz olduğu təqdirdə müvafiq materialları hüquq-mühafizə orqanlarına təqdim edirik”.

Ə. Amaşov bildirib ki, rəhbərlik etdiyi qurumun tədbirləri ictimai qınağa əsaslanır. Barəsində Mətbuat Şurasına şikayət edilən nəşrin peşə prinsiplərinin hansı bəndlərini pozduğu diqqətə çatdırılır və məsələ bu qaydada ictimailəşir: “Ancaq təcürbə göstərir ki, bir çox hallarda ictimai qınaq tədbiri yetərsiz olur. “Bizim dövr” və “Gündəlik Bakı” qəzetlərinin baş redaktorları və onlarla birgə müxtəlif şəxslər saxlanılıb. Hazırda məsələ araşdırılmaqdadır. Konkret nəticəyə araşdırmanın yekunlarından sonra gəlmək mümkündür. Əgər sözügedən şəxslər həqiqətən də qanunları pozublarsa, müvafiq qaydada məsuliyyət daşımalarıdır. Peşə prinsiplərinə etinasızlıqlarına gəldikdə, onu deyə bilərəm ki, onların rəhbərlik etdikləri media orqanları barədə şikayətlər indinin özündə də az deyil”.

Reket jurnalistikaya qarşı mübarizə komissiyasının üzvü olan Ceyhun Musaoğlu isə “reket jurnalistlərin” Mətbuat Şurası tərəfindən xəbərdarlıq alması ilə bağlı prosedurdan danışdı. Müsahibimiz dedi ki, çox zaman bu sayaq şəxslərlə aparılan danışıqlar maraqlı səhnələrə səbəb olur: “Düzünü deyim, onlar cavab verə bilmirlər, çünki yazılarında jurnalistikanın bütün tələbləri pozulur. İnformasiya dəqiqləşdirilmir, lehinə və əleyhinə təbliğat aparılır, vulqar ifadələr işlədilir, Azərbaycan dilinin qanunları kobud şəkildə pozulur, yazı birbaşa şantaj xarakterli olur. Bütün bu faktları, yeni pozuntuları onların diqqətinə çatdırdıqda, nə deyəcəklərini bilmirlər. Dəfələrlə onlara başqa sənətlə məşğul olmalarını tövsiyə etmişəm. Demişəm ki, sizə daxilinizdə jurnalistika işi yoxdur. Amma yenə də davam ediblər və qara siyahıya salınıblar”.

□ **Sevinc TELMANQIZI**

Tarif Şurası noyabrın 28-də təbii qazın və elektrik enerjisinin qiymətini bahalaşdırdı. Bundan sonra əksər sahələrdə ciddi çətinliklər yaranıb. Bunlardan biri də Bakı kəndlərində əhalinin əsas məşğuliyyət sahəsi olan istixanalar. Belə ki, qış aylarında istixanalarda tərəvəz məhsulları və gül yetişdirən istixanalar adətən qazla qızdırıldığından indi qazın bir kubmetrinin 20 qəpik olduğu vaxtda sahibkardan daha çox xərc tələb edəcək, nəticədə bazarda məhsulun qiyməti artacaq. Ən pis halda isə bu istehsal sahələrinin sayı azalacaq.

Xatırladaq ki, Tarif Şurasının qərarı ilə təbii qazın pərə-kəndə satış tarifi əhali üzrə illik istehlak həcmi 1500 kubmetrdən çox olanda 20 qəpik müəyyənləşdirilib.

Musavat.com-un əməkdaşı enerji tariflərinin bahalaşmasından sonra Bakı kəndlərində “parnik”lərdə məhsul ekib-becərən sahibkarların vəziyyətini öyrənmək üçün sözügedən obyektlərə baş çəkib.

Maştağa qəsəbəsi, Xanlar küçəsində geniş əkin sahəsində istixanalar diqqətimizi çəkdi. Qapını döyüb jurnalist olduğumuzu bildirdik. İstixana sahibi bizi içəri dəvət etdi. Söhbət əsnasında məlum oldu ki, **sahibkar Zahid Rzayev** bu istixanalarda gül ekib-becərir. Əkinin əsas hissəsini də qərəfil gülləri təşkil edir.

Həmsöhbətim istixanalarda məhsul yetişdirən insanların qazın bahalaşmasından ziyan görəyini bildirdi: “Qaz bahalaşması güclü güclü zərbə altında qoydu. 10 ədəd gül “parnik”im var. Təsəvvür edin ki, qaza qoyulan limit bu sahəyə nə qədər mənfəi təsirini göstərəcək. 28 istilik sistemi var. Qoyulan limiti bir gündə yandırıb bitirəcəyəm. Ümumiyyətlə, qazın bir kubmetri 10 qəpik olanda belə rahat yandıra bilmirdim, qaldı ki 20 qəpiyə... Məcbur olub qənaətə keçəcəyik. İstiliyi başqa şeylərdən, kardondan, “apilka”dan almağı düşünürük. Yoxsa o qədər xərcin altına girmək olmaz. Qışın şaxtalı günləri hələ qabaqdadır. İstixanaları yaxşı qızdırma bilməsək məhsul məhv olacaq”.

Sahibkar onu da bildirdi ki, güldən fərqli olaraq tərəvəz məhsulları yetişdirilən istixanaları bu cür alternativ vasitələrlə qızdırmaq mümkün olmayacaq: “Pomidor-xiyar ekib becərənler temperaturu daim normalda saxlamalıdır. Çünki məhsulları şaxta vura bilər”.

Güllülərin gömrük dərdi

Zahid Rzayev onu da bildirdi ki, hazırda bu sahələrdə inkişaf demək olar ki, yoxdur. Bakı kəndlərində güllülük tənəzzül dövrünü yaşayır: “Güllülük ilə uşaq yaşlarından məşğul oluruq. Artıq bu sahədə inkişaf yoxdur. Bildiyiniz kimi, parniklərin qurulması, istixanaların çəkilməsi bir xeyli zaman və xərc tələb edir. Bununla yanaşı, güllərə göstərilən qulluq insan əməyi hesabınadır və olduqca baha başa gəlir. Həmçinin lazımı olan gübrə, sellofan, ip də xaricdən gəlir. Elə bir şey yoxdur ki, mənəyi gedib xaricə dərənəsin, gömrükdən keçməsin. Gömrük rüsumları isə hə-

Qazın bahalaşması

“parnik”lərin güllünü soldurub

Ölkə boyu istixanalar çökür; qiymətlərin artırılması bu sahəni iflas həddinə çatdırıb; sahibkarlar qan ağlayır

dindən artıq bahadır, 63 faiz pul alırlar. Güllün ştillərini və otunu İsrail, Hollandiya, İspaniya, Almaniya, Rusiyadan gətirirəm, burada artırıram. Əfsuslar olsun ki, uzunömürlü olurlar. Güllün soğanlarını laboratoriyalarda xüsusi mayedə işığın altında viruslarını çıxarırdıqdan, saflaşdırdıqdan sonra bizə satırlar. Biz onu 1-2 il əkdikdən sonra güllün kökü yoxa çıxır, virus tutur. Məcbur qalıb, külli miqdarda xərc çəkib yenə xaricə üz tuturuq”.

Sahibkarın sözlərinə görə, güllülük onun üçün təkə zənc yer deyil, həm də həyatının anlamıdır: “Mən özüm bu işin “narkomanı” olmuşam. 45 ildir ki, bu işin içindəyəm. Xeyir elədi, eləmədi - bunu becəri-

rəm. Bizi həvəsdən salan yeganə məqam güllülüyə aid hər şeyin xaricdən gətirilməsidir. Ölkəmizdə güllülük sahəsinə diqqət azdır. Gəlirli sahə olsa da, əhali güllülükə məşğul olmur. İşçi qüvvəsi azdır, toxum yetişdirmək üçün laboratoriyalar yoxdur. Bu işlə məşğul olmaq istəyirsən, bir ayağın xaricə olmalıdır. Bu, problemin bir tərəfi... İndi yaxşı-pis işləyirik. Sahibkarları narahat edən, həvəsdən salan əsas problem gömrükdə alınan rüsumlardır. Gömrükdə maya dəyərinin 36 faizini, üstəgəl qarqonun da 36 faizini alırlar. İndi gəl işlə... Orada hesab faktura var. Yazılıb ki, həm güllün maya dəyəri olaraq ödədiyin 5000 avronun, həm qarqoya verilən 1000 avronun

da 36 faizini ödəməlisən. Bunlardan əlavə, VÖEN üçün də dövlətə rüsum ödəyirik”.

Güllər də bahalaşacaq...

Zahid Rzayev bu sahənin gəlirli olduğu qədər riskli olduğunu da diqqətə çatdırdı. Sahibkar qeyd etdi ki, dövlət dəstəyi olarsa, Azərbaycanda qeyri-neft sektoru sahələrindən biri olaraq güllülük sahəsində də irəliləyişə nail olmaq mümkündür.

olar: “İnternetdə İspaniyanın, Hollandiyanın, Almaniyanın güllülük sahəsinə aid videolarına baxıram. Nəinki güllülük, maldarlıq, əkinçilik sahəsində belə xüsusi texnikalar işləyir, artıq insan əməyi aradan qalxır. Bu, həm də xərci maksimum azaldır. Çünki xərcin əsas hissəsi əmək qüvvəsinə gedir. Məsəl üçün, mənim 20-yə yaxın işçim var. Bütün xərci hesabladıqdan, maaşları verdikdən sonra baxıram ki, elə də qazanc qalmayıb. Ya da başqa bir misal deyim. Hollandiyada Tulpan güllərinin toxumunu ekib, soğanını satırlar. Mən də həmin soğanlardan almışam. Bir ədədini 12-20 avro civarında almışam. 232 min soğan almışam, 80 min manat pul xərcləmişəm. Bunun sonrakı mərhələdə ekilməsi, xəstəlikdən qorunması, yetişdirilməsi, yığılması, saxlanması, satılması prosesləri də var və hamısı xərc tələb edir. Güllə vurulan dərmanlar da bahadır. Elə dərman var ki, qramını 70 manata alıram. İnsanları üçün olan dərmandan bitki dərmanları qat-qat bahadır. Yəni bu qədər xərc ciddi risk deməkdir. Sahibkarlar daha çox qonşu Türkiyədən gül gətirirlər. Çünki ölkə ərazisində yetişdirilən gül kifayət etmir. Əkib-becərməkdənsə, xaricdən gətirməyi üstün tuturlar. Yaxın zamanlarda ölkəyə 200 min gül gətirdim. Bazarda güllün bahalaşmasının səbəbi də budur. Artıq güllər də od qiymətinə satılır. Çünki qaz da bahalaşandan sonra yerli istehsal sahibkara sərf etmir”.

Qeyd edək ki, qazın bahalaşmasından sonra yaxın günlərdə istixanalarda yetişdirilən kənd təsərrüfatı məhsullarının da qiymətində artım qəçilməz olacaq.

□ **Məğrur MƏRD**
Fotolar müəllifindir

Repetitorla məktəb arasında müqavilə bağlanacaq. Bunu Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsinin müdiri Məhəbbət Vəliyeva deyib. O bildirib ki, bu ilin iyul ayında Nazirlər Kabineti məktəblərdə hüquqi və fiziki şəxslərlə birgə fəaliyyət müqavilələrinin bağlanması ilə bağlı qərar verib. Onun sözlərinə görə, həmin qərara əsasən təhsil idarəsi hər hansı fiziki və hüquqi şəxsə və ya üçüncü tərəf olaraq məktəblə birgə fəaliyyət haqqında müqavilə imzala bilər: "Bu müqavilə çərçivəsində təhsil sistemində uyğun olan fəaliyyətlərin həyata keçirilməsinə icazə verilir. Repetitorluqla məşğul olan müəllimlərin məsələsinə gəlincə, bununla bağlı konkret məqsəd qarşıya qoyulmayıb. Amma yaxın gələcəkdə bununla bağlı birgə fəaliyyət müqavilələrinin imzalanması yəqin ki, müəllimlərə də şamil olunacaq".

Maraqlıdır, təhsil ekspertlərinin bu məsələyə münasibəti necədir?

Təhsil Nazirliyinin mətbuat xidmətinin rəhbəri Cəsarət Valehov bu barədə şərh vermək istəmədiyini dedi: "Məhəbbət xanım öz rəyini kifayət qədər açıb bildirib. Orada bütün məqamlar öz əksini tapıb. Səhv etmirəmsə, bu ilin yayında təhsil müəssisələrinin müəyyən vəsaitləri qazanmaqla bağlı Nazirlər Kabineti tərəfindən qaydalar təsdiq olunub. Məhəbbət xanımın qeyd etdiyi müraciətdə də bu öz əksini daha aydın şəkildə tapıb".

"XXI Əsr" Təhsil Mərkəzinin rəhbəri, təhsil eksperti Etibar Əliyev bildirdi ki, məktəbdə repetitor ola bilməz: "Azərbaycanda repetitor təhsili geniş vüsət alıb. Bu orta məktəblərdəki təhsilin keyfiyyəti və imtahanların test üsulu ilə keçirilməsi səbəbindən genişləyib. İndiki halda təhsilə cavabdeh qurumlar fəaliyyətlərini repetitor xidmətinin çəkisindən asılı salınmasına yönəlməlidir. Sual olunur, nədən Bakıda fəaliyyət göstərən türk məktəblərinin şagirdləri bu xidmətdən istifadə etmirdilər? Heç kimə sirr deyil ki, həmin

məktəblərdə ilk növbədə tədris mühiti yaxşı qurulurdu. Bu gün bizim orta məktəb müəllimlərimizin böyük əksəriyyəti testlər üzrə mütəxəssisləşiblər. Bu da öz növbəsində dərsliklər vasitəsilə biliklərin verilməsi və proqramın normal mənimsənilməsinin qarşısını alır. Hazırda konkret olaraq Bakı şəhərində fəaliyyət göstərən demək olar ki, bütün məktəblərdə müəllimlər dərsdən sonra elə məktəbdə repetitorluq edirlər və o da sirr deyil ki, onların qazancında direktorların da payı var. Həm də müəllimlərin böyük əksəriyyətinin fəaliyyətindən görünür ki, məktəbdə dərs zamanı repetitorluq etdiyi uşaqlara daha çox diqqət ayrılır. Əlbəttə, bütün bunlar repetitorluğun gətirdiyi bəlalardır. Artıq bunları ibtidai sinif şagirdləri də bilir. Məsələn, Rusiyada belə bir qərar qəbul ediblər ki, proqram uşaqlara tam şəkildə mənimsədilmədiyi halda əlavə dərslər təşkil olunur ki, həmin dərslərin pulunu valideynlər ödəyir. Bu isə repetitorluğa çəkilən xərçəndən bir neçə dəfə azdır. Məktəbdə təhsil verənin birçə adı olmalıdır-müəllim. Repetitor məktəbdən kənarında dərs keçə bi-

Repetitorlarla bağlı yeniliyə etirazlar var

Etibar Əliyev: "Məktəblər repetitorlar üçün məkana çevriləcəksə, təhsil mühiti ikiqat bərabər vəziyyətə salınacaq"

lər. O, məktəbdədirsə, repetitor ola bilməz. Əgər məktəblər repetitorlar üçün məkana çevriləcəksə, onda təhsil mühiti ikiqat bərabər vəziyyətə salınacaq. İndiki vəziyyətdə Bakı Şəhəri üzrə Təhsil İdarəsi bu məsələləri tənzimləyə bilmir. Bu idarədən narazılıqlar çoxdur".

Digər təhsil eksperti Kamran Əsədov repetitor-dan asılı olmağın yaxşı hal olmadığını dedi: "Təhsil haqqında" Qanunda bildirilir ki, fiziki və hüquqi şəxslər ödənişli müxtəlif təhsil xidmətləri göstərmək, fiziki və hüquqi şəxslərdən ianələr və

könüllü yardımlar almaq hüququna malikdir. Belə ki, ümumtəhsil məktəbləri təhsil, istehsal, əlavə də qanunvericiliklə müəyyən edilmiş digər xidmətlərdən vəsaitlər əldə edə bilər. Bundan əlavə, yenə də təhsil qanunvericiliyinə görə, bütün ümumtəhsil məktəblərində zəif oxuyan şagirdlər üçün məşğələlər təşkil edilir. Bu məqsədlə hər il dövlət büdcəsindən milyonlarla manat vəsait dərsdən kənar məşğələlərin təşkili üçün ayrılır. Ancaq təəssüf ki, məktəb direktorlarının bilavasitə yaxından iştirakı ilə dərsdən kənar məşğələlər

qabaqcadan müəyyən edilmiş müəllimlərin və ya direktorların özlərinin dərs saatlarına əlavə edilir və bu dərsdən kənar məşğələlər sənəd üzərində keçirilsə də, realıqda şagirdlərin heç birinin bu dərslərdən xəbəri olmur. Əslində təhsil alana ciddi dəstək verməli olan dərsdən kənar məşğələlər, sadəcə olaraq, büdcə vəsaitinin itkisinə və məktəb direktorlarının qazancına gətirib çıxarır. Bütün bunları nəzərə alan Bakı Təhsil İdarəsinin dərsdən kənar məşğələləri daha da effektiv etmək üçün bu addımı atdığına düşünürəm. Acı da olsa etiraf etmək lazımdır ki, bu gün bir sıra orta məktəb binaları rəsmi və qeyri-rəsmi olaraq hazırlıq kursları, repetitor müəllimlər tərəfindən kirayə haqqı ödənilməklə istifadə olunur. Bütün bunların nəticəsində də Azərbaycan təhsili repetitorlardan asılı vəziyyətdə qalıb. Yəni bu gün hansısa təhsildə inkişafdan, statistik göstəricilərin artmasından danışılırsa, bu, orta məktəblərin yox, məhz repetitor mü-

əllimlərin xidmətidir. Çünki hazırda TQDK da təhsilin inkişafına yox, məhz repetitorlara işləyir. Yəni TQDK-nın fəaliyyəti məhz ölkədə repetitorluğun daha da genişləndirilməsinə xidmət edir ki, bu da həmin qurumun özünə sərf edir. Bütün bunlara görə də Bakı Şəhər Təhsil İdarəsi tərəfindən bu addım atılır. Düşünürəm ki, məhz bu addımı atmaqla perspektivli repetitorlar məktəblərə cəlb olunacaq. Hesab edirəm ki, bu qərarın məktəblərə hansısa bir mənfi təsiri olmayacaq. Lakin təhsilin inkişafı üçün repetitorluqdan asılı olmaq yaxşı hal deyil. Bu, şagirdlərin bir çox bacarıqlardan məhrum olmasına gətirib çıxarır. Müəllimlərin məktəbdə iş rejiminə dair mükəmməl mexanizmlər hazırlanmalıdır. Dünyanın bir sıra ölkələrində, o cümlədən qonşu Rusiyanın məktəblərində də əlavə hazırlıq məqsədilə dərs saatlarından istifadə olunur, bizdən fərqli olaraq orada bu dərslərə ciddi nəzarət mexanizmi var".

□ Günel MANAFLI

Prezidentlərin siyasətdən kənar planları

Psixoloq: "Onların heç də parlaq şəxsi həyatları olmur..."

Kənardan prezidentlərin, dünya liderlərinin həyatları qıbtə olunacaq səviyyədə görünərsə də, onların özləri bununla bağlı fərqli fikirdədirlər. Hələ tarixən saray divarları arxasında hökmdarların, şahların nə işlər görmələri insanları xeyli maraqlandırır.

Müasir dövrdə də media ən çox oxunan, insanların marağına səbəb olan xəbərlər sırasında dünya liderlərinin özəl həyatları ilə bağlı məlumatlar yer almaqdadır. İnsanlar düşünür ki, prezidentlə olduqca rahat həyat tərzi keçirirlər. Lakin Rusiya prezidenti Vladimir Putin bu düşüncənin yanlış olduğunu ortaya qoyan bir açıqlama verib. Belə ki, o, Çelyabinskdə "Eterno" şirkətinin işçiləri ilə söhbət zamanı si-

yasi karyerasını başa vurduqdan sonra hansı işlə məşğul olmaq istədiyindən danışarkən etiraf edib ki, səyahət etməyi çox xoşlayır, ancaq sıx iş qrafiki səbəbindən sərfer etdiyi ölkələrin təbii və mədəniyyəti ilə maraqlanmağa vaxtı olmur. "Hava limanı, görüş yeri, hava limanı... Hazırda mənim bütün səyahətlərim belədir" - Putin vurğulayıb.

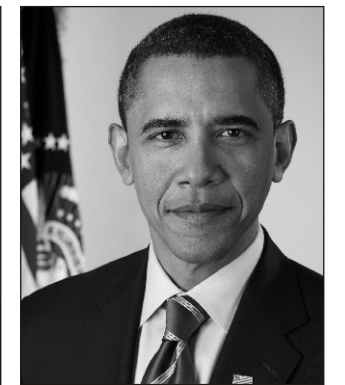
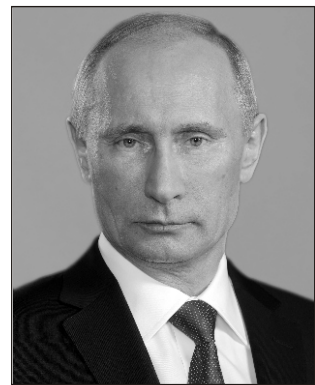
ABŞ-ın keçmiş prezidenti Barak Obama da 2015-ci ildə

prezidentlikdən sonrakı fəaliyyət və arzuları ilə bağlı açıqlama verib. Obama Amerikada çap olunan jurnalların birinə müsahibəsində bildirib ki, basketbol komandasına sahib olmaq istəyir. Obama müsahibədə idmana həvəsindən tutmuş, Ağ Evə gəlməmişdən öncə gündə neçə siqaret çəkdiyini qədər müxtəlif mövzulara toxunub. ABŞ prezidentinin sözlərinə görə, son 5 ildə o, bir ədəd siqaret də çəkməyib.

Dünyanın siyasi texnoloqları hesab edirlər ki, əslində liderlər və prezidentlər

müəyyən bir həyatı yaşamağa məcburdurlar. Onlar, sadəcə olaraq, siyasi qayda və qanunların daxilində hərəkət edir, rəsmi görüşlərlə bol həyat yaşayırlar. Bildirilir ki, bu baxımdan da onların öz həyatlarını yaşadıklarını söyləmək olmaz.

Psixoloq Dəyanət Rzayev "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, prezidentlər psixoloji baxımdan da olduqca çox yüklənirlər: "Ümumiyyətlə, düşünürəm ki, prezidentlər uşağ olan zaman bu vəzifəni tutmağı arzulayıblar. İndi isə prezident olsalar belə, digər istiqamətlərdə tamamlanmış arzuları var. Təbii ki, bu məsələ onları tətikləyir və açıqlamalarında öz arzularından da danışirlər. Bu, normal haldır, hər bir insanda belədir. Şərq və Qərbdə bu məsələ bir qədər fərqlidir. Avropada prezidentlər adətən müəyyən müddət bu vəzifədə olur, daha sonra isə digər arzularını həyata keçirirlər. Şərq ölkələrinin bir çoxunda isə prezidentlik sanki

bir yük kimidir. Yəni bu adam prezidentlikdən də əl çəkə bilmir, digər həyatını da yaşamağı bacarmır. Bir növ prezidentliyin girovuna çevrilir. Şərq insanı arasında da gələcək arzuları ilə bağlı sorğu edəndə, görürsən ki, onlar adətən prezident olmaq istəyirlər. Avropada isə dövlət vəzifəsi yorucu iş kimi qiymətləndirilir. Prezidentlər eyni zamanda küçədə də rahat gəzə bilmirlər. Qıssası, sadəcə insanın etdiyi bir çox şeyi edə bilmirlər. Bax, buna görə də onlarda belə xəyallar, arzular olur. Prezident olsalar da ümumilikdə onlar da insandır. Avropada prezidentlər səlahiyyət müddətləri başa çatdıqdan sonra da heç hər istədiklərini edə bilmirlər. Onlar yenə də mühafizə ilə gəzməyə, xüsusi yerlərdə

yaşamağa məcburdurlar. Ümumilikdə götürdükdə psixoloji baxımdan prezidentlər xeyli gərginlik içərisində olurlar. Bir var, bir ailəni idarə edərsən, bir də var bütün məmurların hərəkətlərinə nəzarət edib, baş verənlərdən məsuliyyət daşıyasan. Təbii ki, bu çox çətin bir prosesdir. Şəxsən mən heç zaman prezident olmaq istəmərim. Əslində hazırkı zamanda sadəcə vətəndaşlar da günlərinin böyük bir hissəsini işə sərf edirlər. Elə adam var ki, səhər 9-dan axşam 12-yə qədər işləyir. Ona görə də cəmiyyətdə ailə münasibətləri və digər bu kimi halların da sayı artıb. Dünya liderlərinə də diqqət etdikdə onların heç də parlaq şəxsi həyatlarının olduğunu söyləmək olmaz".

□ Əli Rais

Bakıda restoranlar şəbəkəsi olan iş adamının obyektinə basqın edildi

Bakının Sabunçu rayonunda iki aptekdən oğurluğa cəhd hadisələrinin qarşısı alınıb. Criminal.az saytı xəbər verir ki, Sabunçu Rayon Mühafizə Polisindən salamnews-a daxil olan məlumata görə, hadisələr Sabunçu rayonu, Zabrat 1 qəsəbəsində qeydə alınıb. Ötən gecə saat 04 radələrində Sabunçu Rayon Mühafizə Polisində Zabrat qəsəbəsində yerləşən aptekdə təhlükə olması barədə məlumat daxil olub.

Nadirov Mehman İdris oğluna məxsus aptekə gələn polis əməkdaşları cinayətə yerində yaxalayıblar. Tovuz rayon sakini 37 yaşlı Məmmədtağıyev Vahid Xanlar oğlu aptekin qapısını sındırmaq yolu ilə içəri daxil olub və dərhal həyəcan signalını sındıraraq aptekdən oğurluğa başlasa da, polis onun bu arzusunu reallaşdırmağa imkan verməyib. Məhəmmədli qəsəbəsində kirayədə yaşayan Vahid Məmmədtağıyev ərazi üzrə 15-ci polis bölməsinə təhvil verilib. Faktla əlaqədar oğurluğa cəhd maddəsi ilə cinayət işi başlanıb.

Bildirək ki, oxşar hadisə Zabrat 1 qəsəbəsində digər

aptekində də qeydə alınıb. Belə ki, dekabrın 1-də gecə saat 01 radələrində Quliyev Faiq Süleyman oğluna məxsus aptekin şüşəsini sındırmaq yolu ilə içəri daxil olan Sabirabad rayon Axsıka kənd sakini aptekdə əlinə keçən torbalara yığmaq istəyib. Ancaq tez bir zamanda hadisə yerinə gələn mühafizə polisinin əməkdaşları 29 yaşlı Abdullayev Nəmet Müqəddət oğlunu torba qarışıq ələ keçiriblər.

Maşağa qəsəbəsində kirayədə yaşayan Axsıka kənd sakini 15-ci polis bölməsində dindirilən zaman hadisəni imkansızlıqdan törətdiyini bildirib. Onun digər cinayət əməlləri törətməsi də araşdırılır.

Criminal.az bildirir ki, Faiq Quliyev Bakıda restoranlar şəbəkəsi olan Namiq Quliyevin qardaşıdır. "Badukubə", "Mübarək", "Təbrik" restoranları, paytaxt ərazisində xeyli apteklər qardaşlara məxsusdur.

Külək əsəcək, yağış, sulu qar yağacaq

Bakıda və Abşeron yarımadasında dekabrın 8-də bəzi yerlərdə arabir yağış, sulu qar, qar yağacağı gözlənilir. Ekologiya və Təbii Sərvətlər Nazirliyinin Milli Hidrometeorologiya Departamentindən "Report"a verilən məlumata görə, bu gün paytaxt və yarımada şimal-qərb küləyi 15-20 m/s, arabir 23-28 m/s, yarımada bəzi yerlərində arabir 30-33 m/s-dək güclənəcək.

Havanın temperaturu gecə və gündüz 1° şaxtadan 2°-dək isti, Bakıda gecə və gündüz 0-2° isti olacağı gözlənilir.

Atmosfer təzyiqi normadan yüksək 765 mm civə sütunundan 775 mm civə sütununa yüksələcək. Nisbi rütubət 80-90% təşkil edəcək.

Xəbərdarlığa görə, dekabrın 8-də Bakıda və Abşeron yarımadasında güclü şimal-qərb küləyinin əsəcəyi, arabir yağıntılı olacağı, qar yağacağı gözlənilir. Dekabrın 9-da isə arabir güclənən mülayim cənub-qərb küləyi ilə əvəz olunacaq. Havanın minimal temperaturu 0-3° şaxta təşkil edəcək.

Azərbaycanın rayonlarında hava şəraiti bəzi yerlərdə yağıntılı olacağı, qar yağacağı gözlənilir. Mülayim qərb küləyi ayrı-ayrı yerlərdə güclü olacaq.

Havanın temperaturu gecə 3° şaxtadan 2°-dək isti, gündüz 3-7° isti, dağlarda gecə 8-13°, gündüz 0-5° şaxta olacağı gözlənilir.

Ailəsi kişini yandıraraq külünü Kür çayına atdı və ... toy etdi

Neftçala rayonunun Yuxarı Qaramanlı kəndində 3 il əvvəl itkin düşmüş kişini öz həyatında ailə üzvləri öldürüb, meyitini də yandırdıblar. Virtualaz.org xəbər verir ki, hüquq-mühafizə orqanlarının yüksək peşəkarlıqla həyata keçirdiyi istintaq-əməliyyat tədbirləri nəticəsində 55 yaşlı Heybətov Aydın Dəmir oğlunun ailə münafiqəsi zəminində 2013-cü ilin iyul ayında qətlə yetirilərək, meyitinin həyatda yandırıldığı və yerdə qalan hissələrinin Kür çayına atıldığı məlum olub.

Qətlə törətməkdə Aydın Heybətovun ailə üzvləri - həyat yoldaşı Tükəzban və 2 övladı şübhəli bilinərək saxlanılıb.

3 il ərzində Aydın Heybətovu soruşanlara ailəsindən Moskvaya "çörək pulu qazanmağa" getdiyi deyilirmiş. Amma mərhumun atası Dəmir kişinin təkidlə şikayətlərindən sonra cinayətin üstü açılıb.

Qeyd edək ki, qətləndən bir həftə sonra Aydın Heybətovun qızının toyu olub.

Faktla bağlı Neftçala Rayon Prokurorluğunda cinayət işi qaldırılıb.

Bakıda 66 yaşlı qadını və 50 yaşlı kişini maşın vurdu

Bakıda 66 yaşlı qadını mikroavtobus vuraraq öldürüb. "Report"un xəbərinə görə, hadisə Suraxanı rayonu, Yeni Suraxanı qəsəbəsində qeydə alınıb. Belə ki, 1950-ci il təvəllüdü Abidinova Xumar Fərrux qızı yol kənarı ilə hərəkət edən zaman onu "Mercedes" markalı, "Vito" modeli mikroavtobus vurub. X.Abidinova hadisə yerində dünyasını dəyişib.

Faktla bağlı Suraxanı Rayon Polis İdarəsində cinayət işi başlanılıb.

Bakıda 50 yaşlı kişini də avtomobil vurub. Muavat.com xəbər verir ki, hadisə Bakı-Sumqayıt yolunda qeydə alınıb.

1966-cı il təvəllüdü Atakişiyev Natiq Feyruz oğlu yolu keçmək istəyərkən onu avtomobil vuraraq ərazidən uzaqlaşdı.

Yaralı 1 sayılı Şəhər Kliniki Xəstəxanasına çatdırılıb. Vəziyyəti qənaətbəx hesab olunur.

Faktla bağlı araşdırma aparılır. Məlumatla görə, N. Atakişiyev əqli qüsurludur.

Polis 14800 ədəd partlayıcı oyuncaq müsadirə etdi

Yeni il ərəfəsində polis partlayıcı oyuncaqlar və pirotexniki məmulatlara qarşı tədbirləri davam etdirir. Daxili İşlər Nazirliyinin mətbuat xidmətindən APA-ya verilən məlumata görə, Baş İctimai Təhlükəsizlik İdarəsi əməkdaşları tərəfindən Qaradağ rayonu ərazisindəki ticarət mərkəzlərindən birində səyyar ticarətlə məşğul olan Ramid Mirzəyevdən və İlqar Şirinovdan ümumilikdə 14800 ədəd yüksək səsəyici qabiliyyətə malik olan partlayıcı oyuncaqlar və pirotexniki məmulatlar götürülüb.

Kişilər!!! Axırcı şans!!!

İsrail təbabəti tətbiq edilir!

Əgər Sizə nə Azərbaycanda, nə də xaricdə heç kim kömək edə bilməyibsə, onda yaxşı insanlara, aşağıdakı xəstəlikləri, keyfiyyətli, qısa müddətlə və tam müalicəsini d-r Vaiz Səmədov apara bilər:

- * Cinsi zəiflik, meyilin və ereksiyanın azalması tam impotensiyədək (yaşdan və səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Cinsi marağın və cinsi aktların azalması
- * Vaxtından tez toxum ifrazatı (səbəbdən asılı olmayaraq)
- * Toy gecəsinin uğursuzluqları (kişi tibbi problemlər)
- * Prostatitlər. Prostat vəzin böyüməsi və ya kiçilməsi
- * Prostat adenomasi (vəzidə düyünlərin amala gəlməsi)
- * Cinsi vəzilərin-xayaların böyünməsi və ya kiçilməsi
- * Qasıq-xayalıqda sızıltı, küt və ya kəskin ağrılar
- * Əvvəldən xarici cinsi üzvün balaca olması
- * Xarici cinsi üzvün sonradan birdən kiçilməsi
- * Cinsi üzvün düyünlə birdən öyilməsi (Peyroni xəstəliyi)
- * Oğlan uşaqlarında cinsiyyət üzvlərinin inkişafsızlığı
- * Uşaqlarda gecə vaxtı yerinə sidiyə getməsi (enurez)
- * Hormonal və iltihablı sonsuzluq (kişilər və qadınlarda da)
- * Yuxusuzluq və yuxu pozuntuları
- * Sidik aktlarının gecə ya gündüz tez-tez olması
- * Sidik aktlarının çətinlikləri və tutulmaları
- * Cinsi aktla bağlı sidikdə və spermada qan olması
- * Zöhrəvi xəstəliklərdən sonra qalqlar və ağrılar
- * Saçların bütün formalatda tökülməsi. Sızanaqlar
- * Yuxuda iken və yuxudan qalxanda qan təzyiqinin yüksək qalması
- * Boyun, baş, bel, ayaq ağrıları və osteoxondroz
- * Onurğa sütununun yırtığı, qulunların dərmansız müalicəsi

Həkimə zəng etmək üçün (saat 11.00-dan sonra)

Tel: (050) 213 88-05.

Həkimin 16 TV çıxışları: youtube.com və facebook.com doktor Vaiz Səmədov.

2016-cı ilin 9 ayı ərzində paytaxtda 9137 (ötən ilin müvafiq dövründə 8706) cinayət qeydə alınıb. Onların 82,7 faizi az ağır və böyük ictimai təhlükə törətməyən, 17,3 faizi isə ağır və xüsusilə ağır növlər olub. Cinayətlərin 13 faizi və ya hər səkkizincisi ailə məişət münacişəsi zəminində baş verib.

Göründüyü kimi, son zamanlar ailə münacişəsi zəminində baş verən cinayət hallarının sayı artıb. Hətta vəziyyət o həddə çatıb ki, heç bir səbəb olmadığı halda valideyn öz övladının canına qıyır və ya əskinə.

Psixoloq Dəyanət Rzayev isə bu gərginliklərin daha da artacağını təxmin edir: "Öz qanından, canından olan birini öldürən adam affekt vəziyyətində olur. O ayıldandan sonra anlayır ki, öz balasını qətlə yetirib, onu necə öldürdüyünü isə bəlkə də xatırlamaz. Bu çox kəskin keçən bir emosiyadır. Ancaq bu insanlar ruhi baxımdan xəstə olmur, sağlamdılar. Düzdür, ruhi xəstələr də bu cür cinayətlərə əl ata bilər. Bu barədə həmin şəxsi görmədən, hadisəni bilmədən nəse demək olmaz. Ailə münacişəsi zəminində cinayətlərin artması cinayətin qarşısını almaq üçün heç bir fəaliyyətin olmaması ilə bağlıdır. Cinayət baş vermədən əvvəl onun qarşısını almaq olar. Bunun üçün profilaktika tədbirləri görmək lazımdır. Səhə müvəkkili, mü-

Ailə münacişəsi zəminində cinayətlərin artma səbəbləri...

əllimlər bunun qarşısını almaqlıdır. Sovet vaxtı hər ailədə nə baş verirdisə, səhə müvəkkilərinin, müəllimlərin xəbəri olurdu ki, məsələn, bu uşağın atası narkomandır, uşağı incidir və sairə. Belə ailələrlə səhə müvəkkili gəlib tez-tez maraqlanırdılar. Gəlib adamı işləməyə məcbur edirdilər ki, boş-bekar oturmasın".

Psixoloqa görə, son zamanlar bu cinayətlərin artması sosial-iqtisadi problemlərlə bağlı ola bilər: "İnsanlar devalvasiya ilə bağlı çox gərgindir. Bir kişi pul qazana bilmir, öz ailəsini dolandıra bilmirsə, onun özünə qarşı qiyməti aşağı düşsə, belə bir vəziyyətə gəlib çıxır ki, artıq onun psixikası özünü idarə edə bilmir. Cinayət törədir, hesabat da vermir ki, mən neynəmişəm. Çünki bu gün o insanın sinir sistemi o qədər gərgindir ki, artıq o dözülməz vəziyyətə gəlib çıxır. Ona görə də cinayətlərin artması məntiqlidir. Sovet vaxtı iş olduğu

Dəyanət Rzayev: "Bu, daha çox sosial-psixoloji və iqtisadi problemlərlə bağlıdır"

üçün bunun qarşısını almaq mümkün idi. İndi iş yerləri də yoxdur, insanlar çox gərgindir. Maddi duruma görə nə qədər insanlar gərgindir, nə qədər ailələrdə gərginlik var. Bu problemlər həll edilməlidir. Bu

Əhməd Qəşəmoğlu: "Diqqəti məsələnin kökünə çəkmək lazımdır"

gün məmurlarla vətəndaşlar arasında uçurum var. Belə şeylər artıb ele vəziyyətə çatdı ki, yolda getdiyiniz yerdə kimse sizi vura, təhqir edə bilər. Ailələrdə də gərginlik çoxalacaq, intiharların, cinayət-

lərin sayı artacaq. Hələ bu başlanğıcdır".

Sosioloq Əhməd Qəşəmoğlu bildirdi ki, diqqəti məsələnin kökünə çəkmək lazımdır: "Yerdə qalanları metastaz vermək kimi hallardır. Məsələ ondadır ki, min illərdir bütün elmi nəzəriyyələrdə, dini kitablarda yazılır, müdrik insanların gərginlik yaranır, daha çox problem üzə çıxır. Bu problemlər də müxtəlif variantlarda üzə çıxa bilər. Bu gün özünəqəsd olacaq, sabah kimse kimisə öldürəcək, kimse kimisə aldadaçaq. Ona görə də biz bu gün özümüzü aldatmayaq ki, nə etsək, bu halların qarşısını ala bilərik. Bunun qarşısını almaq mümkün deyil. Cəmiyyətin öz qanunları var və bu qanunları insanları idarə etmir. Cəmiyyətin də qanunu odur ki, maddi dəyərlər gün keçdikcə öz heqemonluğunu artırıqca hök-

mən fəsadlar çoxalır. Bu gün biz əsas diqqəti ona yönəltməliyik ki, bizim cəmiyyətdə mə-nəvi dəyərlərə diqqət artırılın. Bizdə istər qanunvericilik bazasından, istər başqa maarifləndirmə sahəsində bu məsələlərə diqqət artırılmalıdır. Çalışmalıyıq ki, insanlar bu gün bir-biri ilə ailə daxilində, küçədə, işdə mə-nəvi dəyərlərə görə öz üstünlüklərini nümayiş etdirlər. Belə olan təqdirdə, mə-nəvi dəyərlər öne keçəndən sonra avtomatik olaraq cəmiyyətdə tənzimləmə yaranır və gərginlik ortadan götürülür, ahəng yaranmağa başlayır. Başqa şeylərdən danışmaq vaxt itkisidir. Azərbaycan kiçik ölkədir və burada heç 10 milyona çatmayan bir əhali var. Onun da bir hissəsi qocadır, uşaqdır, xaricdədir. Ortada 2-3 milyon aktiv əhali var. Onlara da təsir etmək, davranış formalarını dəyişmək çox asandı. Bütün diqqətimizi buna yönəltməliyik".

□ Günel MANAFI

Öldürücü arıqlama dərmanları və çiçəklənən "dietoloq biznesi"

Telekanallarda insanların kortəbii şəkildə arıqladılmasına dair təbliğata nəzarət olunması zərurəti yaranıb; dövlət bu məsələləri nəzarətə götürməlidir

Bugünlərdə sosial şəbəkədə İsveçdə yaşayan azərbaycanlı ailənin üzvü olan 37 yaşlı qadının arıqlamaq istəyərək dünyasını dəyişdiyi barədə məlumatlar yayıldı. Mərhumun yaxınları "Yeni Müsavat"a açıqlamasında qadının şəxsiyyəti haqqında məlumat vermək istəməsə də, onun son iki ayda limonlu su ilə pəhriz saxladığını, arıqlamaq üçün müxtəlif vasitələrdən istifadə etdiyini, sonda bütün bunların faciə ilə nəticələndiyini bildiriblər.

Bu cür olay ötən il Bakıda baş vermişdi. Kriminal.az saytının yaydığı məlumata görə, dərman qəbul etməklə arıqlamaq istəyən iki yaxın rəfiqə həyatları ilə vidalaşmalı olub. Hər iki qadın arıqlamaq üçün "Tengda Plus"dan istifadə edib. Qadınlardan birinin adı Cəmilə İsmaylova, digərinin adı isə Lalə olub. Əvvəlcə Lalə dünyasını dəyişib. Bir neçə gün sonra isə C.İsmaylova da bu dərmanın qurbanı olub. Rəfiqələri onların məhz arıqlama dərmanından öldüklerini təsdiqləyiblər.

Qeyd edək ki, son illərdə limon və digər adda olan pəhrizlər və müxtəlif arıqladıcı dərman preparatlarından istifadə bir çox Avropa ölkələrində, qonşu Türkiyədə və o cümlədən Azərbaycanda sürətlə artmağa başlayıb. Həmçinin son vaxtlar telekanallarda sanki bir "dietoloq biznesi" çiçək-

lənəməyə başlayıb...

Öncə dərman preparatlarından söz açaq. Bir neçə il bundan əvvəl ABŞ və bir sıra Avropa ölkələrində aparılan araşdırmalar zamanı istifadə olunan bu cür preparatların tərkibində sağlamlığa ziyan vuran bezi vasitələrin aşkar edilməsi ilə bağlı artıq məlumatlar verilib. Belə ki, "Payuytsi" çayında və həbində sibutramın aşkar edilərək Avropada təhlükəli hesab olunub. Buna görə həmin dərmanın satışı qadağan edilib. Həmçinin həkimlər belə dərmanların infarkt və insult xəstəliklərinin inkişafına kömək etdiyini aşkarlayıblar. Həmin dərmanların ucbatından xeyli sayda insan dünyasını dəyişib. Doğrudur ki, bu cür ölümlərin dəqiq statistikası verilməyə de ölkələr faktları da gizlətmir.

Artıq bir neçə ildir ki, ABŞ-da da qeyd olunan dər-

manların satışı qadağan edilib. Azərbaycanda da bu cür dərmanların satışı kütləviləşməyə başlayıb. Digər ölkələrlə müqayisədə bizdə həmin dərmanlara heç bir nəzarət tətbiq edilməyib. Araşdırma zamanı məlum olur ki, qanunvericilikdə bu preparatlarla bağlı heç bir məqam yoxdur, həmin dərmanları müayinə edən laboratoriyalar fəaliyyət göstərmir. Televiziya kanallarında, sosial şəbəkələrdə isə mənsəyi bilinməyən bu cür dərmanların reklam kampaniyaları təşkil edilir. Həmin kampaniyalarda təqdim etdikləri dərmanların, həblərin bitki mənsəli və tamamilə zi-

yansız olduğunu bildirirlər. Es-tetik əməliyyatlardan qaçan, pəhriz saxlamağa səbirliyi çatmayan insanlar isə "asan yola", bu cür dərmanların istifadəsinə üz tuturlar. Ekspertlər bildirir ki, bu dərmanları 2-3 gün içdikdə fəsadlar vermir, amma ən azı 1 ay, 1 ay yarım içdikdə fəsadlaşma başlayır, mədə-bağırsaq, ürək-damar, dəri, əsəb xəstəlikləri, yuxu pozğunluqları, qadınlarda isə ginekoloji xəstəliklər, sonsuzluq, hətta onkoloji xəstəliklər yaranır. Bəzi hallarda həmin vasitələr həyatı təhlükəyə, ölüm kabusuna çevrilir.

Tibb elmləri doktoru, pro-

fessor Adil Qeybullayev mövzu ilə bağlı öz şərhini bildirib. Ekspert qeyd edib ki, tez bir zamanda arıqlama istəyi insan orqanizmində ciddi fəsadlar törədir, hətta psixi dəyişikliklər yarada bilər: "Ümumiyyətlə, arıqlamaq üçün nəzərdə tutulan dərman preparatları hər an həkim nəzarəti altında tətbiq olunmalıdır. Bunları peşəkar həkim orqanizmin xüsusiyyətlərindən, kökəlməyən növündən, başqa yanaşı xəstəliklərin olmasından asılı olaraq təyin edir. Təəssüflər olsun ki, insanlar bir çox hallarda özləri dərman alıb istifadə edirlər. Doğrudur, xaricdə bu cür dərmanlar reseptlə buraxılır, az hallarda sərbəst şəkildə olur. Bizdə də isə hamısı sərbəst şəkildə satışa buraxılır. Bize bu barədə problem yoxdur, dərmanlar adi sabun kimi reklam olunur, insanlar da gedir alır. Bizdə bunun nəticələri ilə bağlı xeyli problemlər yaşanır, lakin onun statistikası verilmir. Yeni ölənlər də, vəziyyəti ağırlaşan da, psixi xəstəliyə tutulan da olur. Bunun real statistikası ya aparılmır, ya da açıqlanmır. İnsanlar diqqətli və ehtiyatlı olmalıdırlar. Nəzarət olmadan, məsləhətləşmədən tanınmayan dərmanı qəbul etmək tamamilə məqsədsəuyğun deyil".

Adil Qeybullayev onu da qeyd etdi ki, tətbiq edilən pəhrizlərdə orqanizmdən asılı olaraq seçilməlidir: "Şəkərli diabet, xərçəng xəstəlikləri var ki, onların hamısı ona universal deyil. İlk növbədə pəhrizin əsas məqsədi orqanizmdə toplaşan əlavə yük yaradan maddələrin orqanizmə daxil olmasının qarşısını almaqdır. Yeni çalışmalıdır ki, artıq kalorilər və həmin maddələr rasionda olmasın

və yaxud müəyyən qədər olsun. İkinci bir məsələ, bəzən rasionda hansısa bir maddənin çatışmaması orqanizmi məcbur edir ki, onun bədənində depozitləşmiş piyləri həmin maddəyə çevirsin. Yeni pəhrizlərin bir xüsusiyyəti passiv yolla depolanmış həmin maddələrin miqdarını azaltmaq, digər rolu isə orqanizmi prosesə qoşaraq onun bədənində olan piyləri təkrar istehsalə, zülal və digər maddələrin istehsalı üçün xammala çevirməkdən ibarətdir ki, bu da arıqlama ilə müşahidə olunur. Ona görə də bunların hamısı həkim nəzarəti altında olmalıdır".

Qəribəsi isə odur ki, telekanallarda dietoloq biznesi müşahidə olunur. Bu isə insanlara eksər hallarda yanlış təbliğat effekti verir. Yeni arıqlama prosesi konfidensial, hər orqanizmə uyğun aparılmalıdır. Ümumi verilən məsləhət isə orqanizmində problemlər olan insanların ölümcül hala da sala bilər.

Son vaxtlar dietoloqlar, hansı ki, onların bu sahə uzmanı olması şübhəlidir, efiere ekspert kimi deyil, veriliş aparıcısı kimi çıxırlar. İnsanların sağlamlığının qorunması üçün yaradılan verilişlər bir sahə həkimini aparcılıq edərsə, təbii ki, bu zaman məhz özünün maraqlarını öne çəkəcək.

Problem isə son zamanlar efiere çıxarılan həkimlərin insanların kortəbii şəkildə arıqlatmaq və ya kökəltmək kimi təbliğat aparmalarıdır. Hazırda ölkənin bütün telekanallarında belə kortəbii verilişlər var. Müvafiq qurumların onları nəzarətə götürməsi zərurəti də ortadadır.

□ Xəlilə GƏRAY

MÜSAVAT

Son səhifə

N 273 (6594) 8 dekabr 2016

Ata-ana laqeydliyi gələcəkdə infarkt yaradır

Uşaq vaxtı diqqətdən kənarda qalan uşaqların gələcəkdə infarkt keçirmə riski böyükdür. ABS alimlərinin 286 nəfər üzərində apardığı araşdırma sübut edir ki, bu cür uşaqlıq keçirmiş şəxslər digərləri ilə müqayisədə 3 dəfə artıq infarkt riskinə sahibdir. Nəticələr şəkər xəstəliyi, idman, siqaret vərdişi, ürək və digər narahatçılıq faktorları da nəzərə alınmaqla hazırlanıb. Maraqlıdır ki, daha öncə aparılan bezi araşdırmalar uşaqlığa qarşı laqeydliyin gələcəkdə ruh xəstəliklərinə səbəb olduğunu üzə çıxarmışdı. Bundan başqa, daha çox hər ikisi işləyən valideynlərin uşaqlarında bu kimi hallar üzə çıxır. Alimlər müəyyənləşdirib ki, bu uşaqlar ata-anasından qayğı gözlədiyi halda, bu istəklərinə adekvat cavab ala bilmirlər.

97 yaşlı qadın 4-cü mərtəbədən yıxıldı və sağ qaldı

97 yaşlı Mariya Artyomova mənzilinin pəncərəsinə açaraq şüşəni yumaq istəyəndə yıxılıb və 4-cü mərtəbədən düşüb. Lenta.ru saytının xəbərinə görə, yaşının çoxluğuna baxmayaraq, çox qıvrıq olan qarı pəncərənin aşağısındakı kondisionerin kronşteynindən yapışıb sallaşmış və yardıma adam çağırmağa başlayıb. Hadisə yerinə gəlmiş polis və Fövqəladə Hallar Nazirliyinin əməkdaşları iki qrupa bölünərək qarını xilas edəndə Artyomova 25 dəqiqə 10 metr hündürlükdə asılı qalıb. Sonunda 2 polis və 2 xilasedici qarını dartaraq mənzilə çıxarıblar. Həkim müayinəsi göstərmiş ki, Artyomova şokda olsa da, onun zədə və ya travmaları yoxdur.

Uşaq evdə itdi, polis çağıraraq tapdılar

Böyük Britaniyadakı Suinton şəhərində evdə yatıb qalan balaca oğlanın axtarışı üçün polis çağırılıb. Bu barədə "Daily Mail" qəzeti xəbər verir. Belə ki, bacı-qardaşı ilə oynayan zaman 2 yaşlı Loqan Marklend qəflətən itib. Valideynləri Samanta və Ceys bütün evi axtarsalar da, onu tapa bilməyiblər. Nəticədə qonşular axtarışa qoşulub. Bu da fayda verməyəndə polisə müraciət olunub. Uşağın tapılmasına 40 dəqiqə sərf olunub və o, qardaşlarından birinin yatağında tapılıb. Onu qonşularının

uşağı aşkar edib. Onun gec tapılmasının səbəbi isə yataqda, üstündə oynamaqla yatılı olması olub.

Kompüter oyunları yaddaşı gücləndirmir

Kompüter oyunlarının insan beyninə müsbət təsir etməsi ilə bağlı iddia öz təsdiqini tapmayıb. Berlin və Stanfordlu alimlər kompüter oyunları hazırlayan firmaların reklamlarında tez-tez istifadə etdikləri və müştərilərə təsir edən "mütəxəssislər tərəfindən hazırlanıb" cümləsinin həqiqəti əks etdirmədiyi nəticəsini əldə edib. Müxtəlif ölkələrdən 70-dən artıq nevroptoloq və psixoloq aydınlaşdırıb ki, beyin gimnastikasını təmin edən kompüter oyunları yaşlılıqla bağlı zehni qabiliyyət fəzini aşağı salmır, amma heç yuxarı da qaldırmır. Oyunlar insan yaddaşını əsla gücləndirmir. Max Planck İnstitutundan Ulman Lindenberger fiziki olaraq aktiv olan, sosial həyata qatılan və zehni olaraq da oyaq qalan insanların zehni baxımdan daha sağlam yaşlanma şansının olduğunu dedi. Beyin və davranışları irəliləyən yaşlarda da idmana, gimnastikaya öyrəşdirməyin mümkünlüyü elmi araşdırmaların nəticələri sırasında.

İşçisi ölən şirkət 500 min dollar cərimə ödəyir

Yaponiyada məhkəmə normadan kənar iş prosesinə, iş yükünə görə intihar edən işçinin ailəsinə 500 min dollar kompensasiya ödənilməsi barədə qərar çıxarıb. Məhkəmə zamanı məlum olub ki, intihar edən kişi aylıq 200 saat iş saatına dözmə bilməyib. Ona ay ərzində cəmi bir dəfə istirahət günü verilib. Yapon bu rejimdə 2007-ci ildən etibarən çalışıb. Bundan başqa, o, müntəzəm olaraq rəhbərlik tərəfindən təzyiq və təhqirə məruz qalmış. Məhkəmə işçinin intiharında ruhi pozğunluq və intihara sövq etmə faktını qabardıb.

Mərhumun ailəsi rəhbərlikdən məhkəməyə şikayət edib. Ailəyə kompensasiyanı "Sun Challenge" restoran şəbəkəsi ödəyəcək. Xatırladaq ki, bu, Yaponiyada geniş yayılmış haldır və işçilərin istismarı adı sayılır.

QOÇ - Fəaliyyətə bağlı yeni gedilərlər etmək üçün imkan qazanacaqsınız. Bu yönümdə müttəfiqlərinizin köməyindən maksimum yararlanmağa çalışın. Bu gün ziyarətə getmək, dua oxumaq sizə rahatlıq gətirəcək.

BUĞA - Ulduzların düzümü riskdən uzaq olmağı tövsiyə edir. Əks təqdirdə, cəhdləriniz boşa çıxacaq. Nahar ərəfəsində isə perspektivli danışıqlarda iştirakınız gözlənilir. Pul barədə qənaətcil olun.

ƏKİZLƏR - O qədər də uğurlu gün deyil. Nəzərdə tutduğunuz ciddi planları təxirə salın. Qarşılıqlı münasibətlərdə ehtiyatlı olun. Sizə aidiyyəti olmayan məsələlərə müdaxilə etməyin.

XƏRÇƏNG - Göy qübbəsi daha çox şəxsi bütəcənizdə artım olacağını vurğulayır. Odur ki, bütün enerjinizi məhz deyilən istiqamətə yönəltməyə çalışın. Axşama yaxın aldanma ehtimalınız da var.

ŞİR - İş yoldaşlarınızla, qonşu və qohumlarınızla mülayim davranın. Hətta təqsirkar qarşı tərəf olsa da, Yaradan xatirinə təmkin göstərərək neytralliyinizi qorumağa çalışın.

QIZ - Ailə üzvlərinizlə bağlı yaranmış problemləri özünüzdə dərd etməyin. Hər şeyi tələyin axarına buraxın. İndi sizə onlara qarşı mülayim mövqə nümayiş etdirmək lazımdır. Səhhətinizə fikir verin.

TƏRƏZİ - Hər mənada uğurlu gündür. Göy qübbəsi müdafiənizdə durduğu üçün ovqatınız xoş olacaq. Günün ikinci yarısında şəxsi bütəcənizi artırmaq üçün şans qazanacaqsınız. Səfərə çıxmaq olar.

ƏQRƏB - Ailə-sevgi münasibətlərini qaydasına salmaq üçün gözəl fürsətdir. Öz eşqinizi izhar etmək istəyirsinizsə, bir an da vaxt itirməyin. İşlə bağlı məsuliyyətinizi dərk edin.

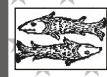
OXATAN - Bu gün ilk növbədə sağlq durumunuza diqqət yetirməlisiniz. Astroloji göstəricilər qalan işlərinizin normal olacağını bildirir. Pul məsələlərində isə ehtiyatlı olun.

OĞLAQ - Təxminən saat 13-ə qədər mübahisə və qalmaqallar gözlənilməyindən özünü qoruyun. Sonrakı müddətdə isə vəziyyət qismən sabitləşəcək. Müştərəklə fəaliyyətdən uzaq olun.

SÜTÖKƏN - Yaxşı olar ki, əsas vaxtınızı fəaliyyət sahəsinə xərcləyəsini. Münasibət qurmaq, hansısa global problemi həll etmək, uzaq səfərə çıxmaq üçün uğurlu ərəfə deyil. Yalan vədlər verməyin.

BALIQLAR - Himayədarınız olan Yupiterin aktivləşməsi sizlərdə dini-mistik dəyərlər aşılayacaq. Bu səbəbdən də Tanrıya zidd olan addımlar atmamalısınız. Yaxşı olar ki, müqəddəs ocaqlara gedəsiniz.

Unutmayın, Tanrı ulduzlardan daha yüksəkdə durur!

Burnunu düzəltmək istədi, 3 aydır komadan çıxa bilmir

11 ay öncə evlənən 26 yaşlı İbrahim Doğan rahat nəfəs ala bilmədiyi üçün üç ay əvvəl burnunu əməliyyat etdirməyə qərar verib. Amma əməliyyat zamanı gənc adam komaya girib və komadan çıxa bilmir. İ.Doğanın həyat yoldaşı prokurorluğa şikayət edib. Əməliyyata girən gəncin burnundakı sümük alınarkən qəribə hadisə baş verib. Öncə gəncin ürəyi dayanıb, müdaxilədən sonra ürəyin fəaliyyəti bərpa olunub. Amma bu zaman da onun beyninə oksigen getməyib. Dərhal gənci Pamukale Universiteti Xəstəxanasına göndəriblər. Bununla belə, 3 aydır ki, İ.Doğan reanimasiyadadır və ayılır.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

Təsisçi: Rauf ARİFOĞLU
Baş redaktorun birinci müavini:
Azər AYYAN

e-mail adres: yenimusavat@mail.ru

Ünvan: Bakı şəhəri,
R.Rüstəmov küçəsi

2528-ci məhəllə ev 44/d

Tel: 520 01 23 (24, 25, 26, 27, 28)

Redaktor:
Elsad MƏMMƏDLİ

Lisensiya N: B 114
SAYI: 4.750

"Yeni Musavat"ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib, "Azərbaycan" nəşriyyatında çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılmır. Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.